

بسم الله الرحمن الرحيم

خدا یا حمان یا دوشانی

2-10-1964

۱۵۵

10

کتابخانه عمومی

مجلسه اول

10/10/1944

تولی کا مالک و اجراء ہے

تو کی کوئی چیز نہیں ہے

تو اور دوسری اہل تشیع کے لیے

سید ابوالفتح محمد بن ابی اسحاق

نار و جو "تانه گو" (Nar-o-Jo "Tane Go")

11/11/11

1940

19

ادارہ اعلیٰ

100

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

253

بسم الله الرحمن الرحيم

ان شاء اللہ تعالیٰ

الضمانات التي يجب ان تكون

مجلس شورای اسلامی

که از طریق این کتاب در میان شما
مردمان و در میان این
مردمان که در میان شما

کتابخانه عمومی

درد و کلامی در این کتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

ازم بنام و در روزی

پیشو و پیر و علم و فن و زبان و گوشت

فردی که در این کتاب مذکور است

مجلس شورای اسلامی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
دفتر اسناد و کتابخانه ملی
تاریخ ثبت: ۱۳۸۵/۰۵/۰۵
شماره ثبت: ۱۳۸۵/۰۵/۰۵

اگر ای پلست ویر سرور
 چو نرفزمتی ز رفدیر پاک
 چو در از رنزد و دور
 چو در شکو و شهن اری حیل
 که از لطفه نیک بختی و محی
 که ای خلس ز تخانه
 که با حیان گو رخا خیر
 مرا ز سره اند از بسم تو
 زبان او را تو را تو با بشت
 ستانی زبان از قیاس راز
 مرا و عبار حیان تیره خاک
 که الوده گویم اندک نیست
 که این خاک بر او ز گنه تا صفت
 نگاه من از نام و شمار
 شب و روز و شب و دریا و باد
 چو اول شب آفتاب خواب آورم
 چو در نیم شب سر بر آرم خواب
 و بر بیدار گشت ز احوال گشت
 چو خوابم تو زو شب با و بر ای
 چنان دارم ای داور کار ساز
 بر ستمده که تو رویت چه گشت
 و درین عالم آباد گشت و دیر گشت
 و بیدار خلق و عالم تو گشت

بهر یک تو دای می دهی زور
 ز موی بای برای ملک
 نور دلش منم ز نور
 مرغان نشی من و حجاب من
 که از سجای و خسته و
 نی از سینه ز بیکانه
 جو بوطای برانی سگ
 نشاید زبان خبر تسلیم تو
 دیار شعله بهر را غایت
 که مار سلطان بگویند باز
 تو دای دل من بجان
 که خبر گزیده خاک را نیست
 بامز شش تو که در تافته
 ترانم می بود که آفرگار
 تو بر دای از رحیم دارم باد
 بهیچ نامت کتاب آورم
 ترا خواهم و از بیم از دیده اب
 که روز تا شب بنام تو
 کلین تر سارم و زان و او
 زمین با نیازان شوم بی نیاز
 زین بسیاران
 کند چون تو می دارم مستندگی
 و زان عالم آزاد که دزد رنج
 تو میرانی و زند و کن هم تو

طیلس صاحب کمال تعلیم
کجا کی توفیق کہ از انفس کامل
شیراز و شیرازی است
باز گویند که اینها در
تعلیم و تربیت
نعمتی است که به نفع
و صلاح است
و اینها را
در هر جا
که باشد
مستحق
است

باز از دیگران
نویسند که
اینها را
در هر جا
که باشد
مستحق
است

کسم زمین سخندان دل جزو خیرش
 و عمارت کند من کعبه سنجاب
 و دین عاجری چون بخوانم ترا
 مرا کار نامبندی کردست
 خداوندی از تو ز نامبندی
 که آبادم را همه باد و بدو
 و در نشانی موسی ای دی
 خضرم برافروزش راه
 بکن شاو برین دل و تسمان
 خستم صبور می ده انگاه
 زمین دور دارای ز میدان دور
 کف خاک خدای چون خواه گرد
 یقیم بر دان با تو از بندگی
 بهر جا که باشی خدا و دولت
 توئی آنکه ربیک قرار ایست
 که انداز ده عشیق هر تو دید
 ورتما سے بیو ده پاره کند
 عنان باید از بهر درے عاشق
 ازین بگذری از دل آید بر اس
 تو دانه حساب کم و بیش را

در مناجات	مجلس اول
نورانی یاوری بخشن یاری رسم	بزرگای زرگه و دها بیکم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

چون زین جاکه غم درو آید
سواد فلک گشت مشکین
در آن پرده که گویا بود پاک
چرخ می چرخد آینه شگفت
چرخ کرد و در آن چشم اسباب را
شیر انداخت و بر عطار و
طلاقی طبعیت بنا نهید و
بدرخ و در آن چشم خورشید
رعونت را کرد و بر پشت
سواد و سفید بیکو آن سپرد
پیر و خشت زلف بهر نشسته
شده جان مغیب آن خاک را
که بر کوه بر کوه را
سنگ و زین خضر و موسی و آن
نه اندازد آنکه یک دم نشسته
نه پشت آسمان در گذشت
سربتاب میرش در آن ترک
نیزه و زنجیر ناورد و
تقیه و تیش بر صدها و
در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش

به پیش فلک خسته در آواز کرد
شده در و شیان چشم روشن
نشا ایستاده در آن آلوده خا
قدم را بهفت آب خاکی شست
بهداد گویا در خواب را
که امی قلم را نگید و دست
بشکرت آن فرجه بخور شده
که خشم اندران به فرشت
نگین در گردن بهر انگشته
سجده گوهر پاک با خود نشسته
چنان کوفته دماند تنها
که در کوه بر کوه خست جان
مستحق چه گویم کس و آن
زین چشم زنده که بهر چشم
زمین و زمان را در قوت
فلک تر بر تا سما مانده باز
کس از گرد بر او و او گرد
بر و هانیا بر جبهه نور
همش بار مانده همش بار
سر انیل زان صدمه بگر نیخته
وزان پرده نبود آتشنگ
قدم بیست و هم عصمت افکنده و

در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش
چون زین جاکه غم درو آید
سواد فلک گشت مشکین
در آن پرده که گویا بود پاک
چرخ می چرخد آینه شگفت
چرخ کرد و در آن چشم اسباب را
شیر انداخت و بر عطار و
طلاقی طبعیت بنا نهید و
بدرخ و در آن چشم خورشید
رعونت را کرد و بر پشت
سواد و سفید بیکو آن سپرد
پیر و خشت زلف بهر نشسته
شده جان مغیب آن خاک را
که بر کوه بر کوه را
سنگ و زین خضر و موسی و آن
نه اندازد آنکه یک دم نشسته
نه پشت آسمان در گذشت
سربتاب میرش در آن ترک
نیزه و زنجیر ناورد و
تقیه و تیش بر صدها و
در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش

در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش
چون زین جاکه غم درو آید
سواد فلک گشت مشکین
در آن پرده که گویا بود پاک
چرخ می چرخد آینه شگفت
چرخ کرد و در آن چشم اسباب را
شیر انداخت و بر عطار و
طلاقی طبعیت بنا نهید و
بدرخ و در آن چشم خورشید
رعونت را کرد و بر پشت
سواد و سفید بیکو آن سپرد
پیر و خشت زلف بهر نشسته
شده جان مغیب آن خاک را
که بر کوه بر کوه را
سنگ و زین خضر و موسی و آن
نه اندازد آنکه یک دم نشسته
نه پشت آسمان در گذشت
سربتاب میرش در آن ترک
نیزه و زنجیر ناورد و
تقیه و تیش بر صدها و
در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش

در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش
چون زین جاکه غم درو آید
سواد فلک گشت مشکین
در آن پرده که گویا بود پاک
چرخ می چرخد آینه شگفت
چرخ کرد و در آن چشم اسباب را
شیر انداخت و بر عطار و
طلاقی طبعیت بنا نهید و
بدرخ و در آن چشم خورشید
رعونت را کرد و بر پشت
سواد و سفید بیکو آن سپرد
پیر و خشت زلف بهر نشسته
شده جان مغیب آن خاک را
که بر کوه بر کوه را
سنگ و زین خضر و موسی و آن
نه اندازد آنکه یک دم نشسته
نه پشت آسمان در گذشت
سربتاب میرش در آن ترک
نیزه و زنجیر ناورد و
تقیه و تیش بر صدها و
در آن راه سراه زاده ارگ
بر جبریل از رهش رخت
دور و فزون گذشته بفرستگاه
زیر و زده سدره تاساق عرش

بهر ملک که چه حکم میسر
 بدین درین پیش رویش و مایه
 بدین پادشاهان در پیش نام
 ز سبزه پشواست در سبزه دکان
 تا نماز ملک اولین راسته
 گزین کرد و هر دو عالم توئی
 توئی قشنگ غیبینار اکلید
 شمشیر و روزگار به سینه بسته
 از آینه من امثال فانی تو
 ایضا که در گنجینه شده شمشیر

رشتن عسکه سینه خالی سیم
 ایو یک شمع است و عثمان چراغ
 شده چارنگسیر دولت تمام
 پذیرنده عذرانت دکان
 بیایان دور آخسین آیت
 چو تو گر کس باشد آنهم توئی
 در نیک و بد کرد بر مایه
 سبیل بر زده کاسته کاسته
 بدین لایحه می صید تو را که
 مسا و از سلام تو نایب نیست

در سبب نظم کتاب گوید

بکندین دعای تحریر است
 ز بانگ جز سها بر آسوده گوش
 فرو برده صبح صادق با
 بزنجیر کشت شده پای بست
 بره داشتن خاطر از جسته
 شکار در آن مطح انداز
 چو یالین گوران گوران بگاو
 زمین زیره آسمان زیر پا
 سر من شده که کس یاسه
 ز پیلو به پیلو شده مگر و گرد
 بصحرای جان تو شده برادر

بکندین دعای تحریر است
 ز بانگ جز سها بر آسوده گوش
 فرو برده صبح صادق با
 بزنجیر کشت شده پای بست
 بره داشتن خاطر از جسته
 شکار در آن مطح انداز
 چو یالین گوران گوران بگاو
 زمین زیره آسمان زیر پا
 سر من شده که کس یاسه
 ز پیلو به پیلو شده مگر و گرد
 بصحرای جان تو شده برادر

بهر ملک که چه حکم میسر
 بدین درین پیش رویش و مایه
 بدین پادشاهان در پیش نام
 ز سبزه پشواست در سبزه دکان
 تا نماز ملک اولین راسته
 گزین کرد و هر دو عالم توئی
 توئی قشنگ غیبینار اکلید
 شمشیر و روزگار به سینه بسته
 از آینه من امثال فانی تو
 ایضا که در گنجینه شده شمشیر

بکندین دعای تحریر است
 ز بانگ جز سها بر آسوده گوش
 فرو برده صبح صادق با
 بزنجیر کشت شده پای بست
 بره داشتن خاطر از جسته
 شکار در آن مطح انداز
 چو یالین گوران گوران بگاو
 زمین زیره آسمان زیر پا
 سر من شده که کس یاسه
 ز پیلو به پیلو شده مگر و گرد
 بصحرای جان تو شده برادر

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

چو در غور و دگر گویند ناید جواب
سخن گفتن آنکه بود و سودمند
درین راه بسیار بر دو سخن
چو یگویم ای نانیه بشنود مرد
چو دانست که من خود چو فن نیم
متاع گر انمایه دارم بے
متاع گر انمایه کاشانه ساز
خزیدار و خون صدف دیده
مرا با چنین گوهر ارجمند
نموشده خواهم از روزگار
بجام من الماس از کان خوش
زمانه چنین پیشا پر هفت
دشمنی که بجان خراشی بود
اگر نخل خرمانا شد بلند
مگر مادر بر گنج از نیجاشت
بشنه توان پاس ره داشت
ازین خوی خوش کان شست
وگر نه بزدان کین کرسنه اند
بدان تاگر زنده طغیان
براهی که خواهم شدن شکست
بخوی خوش آموده شد گوهر
چو از بهر کورسی سفت
ز چندین سخت یگو سخن یادوار

سخن با و ده گفتن نباشد صدا
 کن از آن گفته آواز هر دو بلند
 به او گفتن و گفته را سخن
 ترا گوشش بر قصه خواب خورد
 دهل بر درخشتن مسینه نم
 نیارم بر دهن تا بخوابد
 و گریه از غیب حاسه بیاو
 بدین کاسه می درفشاید زخمت
 همی حاجت آید گوهر چشمه
 که گویم بدو راز آموزگار
 کنم بسته با جان او جان شیر
 کی در ستانه کی در ده
 کسند یک بے دور باشی بود
 ز تاراج هر طغیانی بدگرز
 که نارایگان گنج ناپدیدست
 بجا گستر آتش نمکده اشفتن
 بپس خشنه در کار کشت
 بخوشه بد اندر هزاران کشته
 چو زنگی چرا گشت بای سپاه
 ره آورده من بس بودوی خور
 بدین زیست هم برین گذریم
 سه و دوی هم از بهر خود گفتند
 سخن را بشنم در جان پاک

[illegible][illegible]

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the number ۲۲ and various lines of text in Persian script.

کلیه زهر دیده سختین
چندین آتش باز چون آفتاب
طهر ز چنین شده طهر خون خال
بزم آمدن مجلس آفرین
ز جاگر چنجهم شد و چوخت
بزم آمدن دور باشد ز کار
نشانید ز سر تا بنجاره اش
بدون نامورم چون گل ز گوشه
بها یون ز کم و دیدن آمد بهک
نماخه در چاره سبب خشن
بران گل ز غم ناله چون بلبل
گل سبزه باز در زو جده
چو درم بدو یوز چون آفتاب
دو چشم کوش را از دهن تو شد
بکنج ارمی روم آرام را
ز دم بر بختان فک و بر خلق بند
چو نیکو به در و جهان میرود
نه از کار دانسته نه از کار روا
بدان نامخیم حرمسینم
مراد دست تر دار در از چو پیشین
کس خویش را خویشین پانتم
همان به که مشوق خود و دشوم
چند ایست رزاق روزم

شکر دایم از سرب ایست
کسی که در گریه آرم و آب
بستم در از دولت خوش
تو ارم در زهر بود و خشن
ولیکن در خست من از گوشه
چون چهل گشت و خلد زهر
بشکام سبیل آشکاره اش
چنان به که با این چنین باو
بجو در گم شوم خلق ز بهنای
شمرم سبب از خفتن غمناقی
چون گزینش بگفتا که
اگر ز خود و گیسو و دیکه
چو از زان خود خورده ناله کباب
نشینم چو سیرخ در گوشه
ملالت گرفت از من ایام
در خانه را چون سپهر لبند
نماخه که دوران جهان میرود
یکی مرده شضم مرده
بصد رخ دل یک نفس سیرم
نماخه که کو بجان و بد
زهر کسان و دوسه بر نانت
بر عاشقان که بدی به شوم
گرم نیست روزی ز مهر کسان

Handwritten marginal notes on the right side of the page, continuing the poetic or philosophical discourse.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including a large section of text on the right and smaller notes on the left.

اور حاجت از خلق بر بسته به
 مرا کاشک بودی آن دسترس
 درین منزل خاکی از بیم خورن
 بچون حال منزل کسی چون بود
 در خلق از گل بر آندوده ام
 چو در خود اگر گشتم زبدم
 چو در جارباش ندیدم زبدم
 هزار آفرین بر سخن پرور
 ز هر که انداختم در خوار
 تر و خشک از خشک و خوار
 سخن اینجا به بست چوین ساختن
 عیاری میزدیم نهان را
 شغف شسته شد بر بست
 ضمیرم زدن یکبارش زن
 تقاضای آن فلانی چون آمد
 بدین دلقوری خنثا
 سخن گفتن و یک خان
 بدین سفاکند ز آفت
 بنده یمن آن دیکه سافران
 چو بر شاه نرسیده نه

چو در یونان هر در بسته به
 که نکرده ام حاجت کس کس
 نیارم سر از خط فرمان برن
 که زندانی منزل خون بود
 درین رفته بدین دولت آسوده
 کا دیم از چید و نوگر و تمام
 نشستم درین چار دیوارنگ
 که تیرنگ از در جوی جوی
 در می باز و آدم یکدیگر شناس
 که کل در آندوده و دیوار
 دل آسجای بختینه پرور
 که شغل و گر بود جز خواب
 که گشتا دم آن شب زو
 که مرصفت یکدیگر و شستن
 که از شک و آهین بر دل آید
 بنسخه توان از آن آزار
 نه هر کس ز ای سخن گفتن
 سرودی که نایه و گفت
 که آوازده که در دلقور
 چنان زن که گریخته

حکایت تمثیلی گوید
 دوکان غارتین بر زن خود
 چو در سی از آزار و در کرد
 چو در سی از آزار و در کرد

[illegible]

در آن نامه کان گوهر هفت راند
وگر هر چه گفتندی از بهستان
گفت ایچ رعیت پذیرش بود
وگر از پیشه و بهستان ز که بود
هفتامی که در رشته گوهر شیده
بناسفته در که در گنج یافت
شر قاسم را نسخ آوازه کرد
بیاساتی آن ارغوانی شر آ
مگر زان حسره ابی نو آئی ز نمر

حکایت تعلیم ختم علیه السلام

مر ختمه تعلیم گریه و دوش
که ای جاگلی خود از بدبیه سخن
شنیدم که در نامه مشهور است
چو سوسن سر از ندگی تا فتنه
سخن میر اندر که در جهان
شوناسندیده را پیش با
پسندیدگی کن که باشی غریز
فرو بردن از د پاسد رنگ
از آن خوشتر آید جانیده
مگو آنچه دانای پیشه گفت
مگر در گذرهای اندیشه گهر
درین چشمه چون پیشوای نو

بسیار از آنکه در آن عالم
بسیار از آنکه در آن عالم
بسیار از آنکه در آن عالم
بسیار از آنکه در آن عالم

در آن نامه کان گوهر هفت راند
وگر هر چه گفتندی از بهستان
گفت ایچ رعیت پذیرش بود
وگر از پیشه و بهستان ز که بود
هفتامی که در رشته گوهر شیده
بناسفته در که در گنج یافت
شر قاسم را نسخ آوازه کرد
بیاساتی آن ارغوانی شر آ
مگر زان حسره ابی نو آئی ز نمر

حکایت تعلیم ختم علیه السلام

مر ختمه تعلیم گریه و دوش
که ای جاگلی خود از بدبیه سخن
شنیدم که در نامه مشهور است
چو سوسن سر از ندگی تا فتنه
سخن میر اندر که در جهان
شوناسندیده را پیش با
پسندیدگی کن که باشی غریز
فرو بردن از د پاسد رنگ
از آن خوشتر آید جانیده
مگو آنچه دانای پیشه گفت
مگر در گذرهای اندیشه گهر
درین چشمه چون پیشوای نو

بسیار از آنکه در آن عالم
بسیار از آنکه در آن عالم
بسیار از آنکه در آن عالم
بسیار از آنکه در آن عالم

در آن نامه کان گوهر هفت راند
وگر هر چه گفتندی از بهستان
گفت ایچ رعیت پذیرش بود
وگر از پیشه و بهستان ز که بود
هفتامی که در رشته گوهر شیده
بناسفته در که در گنج یافت
شر قاسم را نسخ آوازه کرد
بیاساتی آن ارغوانی شر آ
مگر زان حسره ابی نو آئی ز نمر

بهر سوخته خود را سیلاست دست
کوفتی بگوهره چرخ خورده
ز سنگش تو آسان کی آری چنگ
بسته بر دهن آید از راه سخت
بوفته به محتاج پا لود گه
ز مایه درم باید از گاه گنج
ز خاک عراقت نباید گدشت
بسی بی بی بجز کور گشت
بمان پاره هستند هر چار
که صد لوک تو دین نه منی دران
که دیو مردم در تو کویست
که آواز تو فضل زدوشد بلند
عرق ریز او در عراق است و بس
که اگر جهان برنگردی جواب
عروس سخن داشت کرد زین سخن
سکندر رخ ز آیه بوجه خرد
بزودی شود بر فلک کار تو
نقاید ره بیع گردن را
دشمنی در یک پاره سنگ
در می میستان گوهری میفرود
که هم سحر جابو بهم کتاب
دماغ مرا تازه تر کرد و پیش
سخن کز دل آید بود و بلند

بوی دیو بگر از ماست هست
خون غم غم غم غم غم غم غم
بیشوار که آید غم غم غم غم
بیمه گر بگر غم غم غم غم
که سخت تو از آب سو دگ
کسی کو بر دیر تر و شک رنج
خشم نقره خواجهی زور پیش
ز می نادستان عوارز فرم
بسماری و گیلی و جری گرد
ز دید گیاست ز ناز نذران
ز ناز نذران آید الّا حبسه
عراق دل افزه ز باور حبسه
هر آن گل که او تازه دار و نظر
تو نزار آن به ای یک ملوی
بگو هر کس تیشه ز تیشه نذر
تو گوهر کن از کان اسکندر
جهاندار آید خنده یار تو
خبر یار چون برادر و دشمن
چو دریا خنده و گوهر از کان
ز دریایه او گنج گوهر پیش
سایه چنان کن برای هوا
چو دل داری خنده هم آید گوهر
ز براسخن بود شد جای گهر

بهر سوخته خود را سیلاست دست
کوفتی بگوهره چرخ خورده
ز سنگش تو آسان کی آری چنگ
بسته بر دهن آید از راه سخت
بوفته به محتاج پا لود گه
ز مایه درم باید از گاه گنج
ز خاک عراقت نباید گدشت
بسی بی بی بجز کور گشت
بمان پاره هستند هر چار
که صد لوک تو دین نه منی دران
که دیو مردم در تو کویست
که آواز تو فضل زدوشد بلند
عرق ریز او در عراق است و بس
که اگر جهان برنگردی جواب
عروس سخن داشت کرد زین سخن
سکندر رخ ز آیه بوجه خرد
بزودی شود بر فلک کار تو
نقاید ره بیع گردن را
دشمنی در یک پاره سنگ
در می میستان گوهری میفرود
که هم سحر جابو بهم کتاب
دماغ مرا تازه تر کرد و پیش
سخن کز دل آید بود و بلند

چو درون گرفت آن نصیب جنگ
نهادم زهر سیه و سنگ
در این صفت آموخی یاد آور
هر آنکه در خاطرش تا فخر
مینماید سری سدی آنشده
گر و میش خواند صاحب بر
گر و میش ز دیوان دستور او
گر و میش ز پاسک و دین پرور
من از هر سه داناکر دانم
نخستین در پاکو شاهی زخم
یکمکت با آرمم آنکه سخن
چشمه آب گویم آنکه در سخن
از آن روز که در کوه به بنماید
ست در ساختن هر درسی کان
بان هر سه در با باین هر سه
طر از تو آگینم اندر جهان
فروغ آید مکن نگارین نور
در دوشه که کورین دستکار
پرنده چین پرده دارش کنم
باین نامه صورت در با
نخستین سارمش دین پرور
بهر منجلی گنم نام و
نخستین که عالم زیادش بر

زبان بر کشا دم بر در
مگر در سخن تو گنم نام
ز دم ز غم بر نام نام آور
خیال بگنم در درو فاشم
که هم تیغ زن بود و هم تاج
ولایت استان بیکه آفاق گیر
بجکت نوشند نشور او
پذیرا شدند شش پیغمبر
در سخن بر و مند خودم نشان
دم از کار کشد که نشان زخم
گنم نامه تاریخهای گنم
که خوانده خدا نیز پیغمبرش
نوشند تاریخ اسکندر
جدا گانه بر هر دو برده رنج
کنم در سن عالم از گنج
که خوا در زهر کشد که نورمان
بود در پیغمبر گفتار کرد
بدیوار او برش انم بنگار
ز گرد زمین دستکارش گنم
تو ایچم بد نام او را در
که باشد بر و جا و دان جای
که باشد درین جنبش آرام
بنار آن بشوید به بادش بر

بهر آنکه در خاطرش تا فخر
مینماید سری سدی آنشده
گر و میش خواند صاحب بر
گر و میش ز دیوان دستور او
من از هر سه داناکر دانم
نخستین در پاکو شاهی زخم
یکمکت با آرمم آنکه سخن
چشمه آب گویم آنکه در سخن
از آن روز که در کوه به بنماید
ست در ساختن هر درسی کان
بان هر سه در با باین هر سه
طر از تو آگینم اندر جهان
فروغ آید مکن نگارین نور
در دوشه که کورین دستکار
پرنده چین پرده دارش کنم
باین نامه صورت در با
نخستین سارمش دین پرور
بهر منجلی گنم نام و
نخستین که عالم زیادش بر
زبان بر کشا دم بر در
مگر در سخن تو گنم نام
ز دم ز غم بر نام نام آور
خیال بگنم در درو فاشم
که هم تیغ زن بود و هم تاج
ولایت استان بیکه آفاق گیر
بجکت نوشند نشور او
پذیرا شدند شش پیغمبر
در سخن بر و مند خودم نشان
دم از کار کشد که نشان زخم
گنم نامه تاریخهای گنم
که خوانده خدا نیز پیغمبرش
نوشند تاریخ اسکندر
جدا گانه بر هر دو برده رنج
کنم در سن عالم از گنج
که خوا در زهر کشد که نورمان
بود در پیغمبر گفتار کرد
بدیوار او برش انم بنگار
ز گرد زمین دستکارش گنم
تو ایچم بد نام او را در
که باشد بر و جا و دان جای
که باشد درین جنبش آرام
بنار آن بشوید به بادش بر

بنال ای دل رخ چون کوسه
بنار ای هو افسه نه ناب را
بر آ ای در از قهر و بای خورش
شبی کار زنده معراج اینج
سکندر شکوچی که در جله سکار
زمین زنده دار آسمان زنده
خفته در مغرب بر در سنگ
جهان پلوتو آن نصره الدین که
مخالف پیش اندیش و او پیش
خداوند شیر و خنجر و کلاه
بستم رکاب بیرون کرده خوش
شبان را ز رسمی که آئین بود
جز او کاهن تیغ روشن کند
چو آب فزات آشکارا نواز
اگر سایه بر آفتاب نرسد
اگر ماه نور اجوائی دهد
که انعام این بر شمار دگر
ز شکوه و بی آن نعمت افزون
فلک شاد و آرم بر کند
بر رود و آفتاب چون سیخ او
هر آنچه او نموده که کار زار
صلح جهان آن شب آمد پدید
کجا گام زد خنک پیرام او

بخند ای لب برق چون میخکاه
بگیر ای صدف در کن آن بابا
بتیاج سحر شاه کن جای خوش
زمین بوس او دره التیاج او
شکوه هکندر بد گشت باز
جهان گیر و دشمن بر آگند کن
قدر خان شرف بغیر از گنگ
بر اعدای خود چون فلک هر دو
بر اندیش که مهر و او پیش
سخت قوت زن پنج قوت بنیاد
هم او رنگ پیرای هم تاج بخش
کلید آهنین گنج زرین بود
کلید از زر و گنج آهنین
چو سر خشیه نیل بیان گذار
در آن خشیه آتش آب نهند
زلفش کمالش بنجاست
بدان تا کند شکوهت بے
و بی نفعت بش ازین چون
بر آفت انگن چون زینش
سر تیغ که از آتش تیغ او
نه رسم نموده اسفند بار
که از موله کش صبح صادق
زمین یافت سر سبز یازگار

سر و اندر که زو به ترکند
 به آن بقیعه که بازگشت تا خسته
 بر آن درنگ که اور است بگنجینه
 اگر دیگران کسائل شان آدمی
 نه آخر کس از مردم دو شتاس
 ز بس ناز و نعمت که زور اندر
 اگر مرده سر بر آرد ز کور
 نیز از آن دل مرده از عدل شاه
 چه عیسی میسر مرده را زنده کرد
 جهان بود چون کان گوهر خراب
 زمین دوزخ بود بی کار و شاد
 چه قیمتی کاپش نو بنو
 بهر نیکی چون خسته و بی براد نام
 چه در با گویم که آن ساس
 ز بی ماریا که بی که چون آفتاب
 که از نخل طوبی رسد در شت
 رسد شرق تا غرب احسان او
 بهر خمر و ناس از قادیان
 بهر وادای که کو عنان نشسته
 ز بخش زمین کیسه بر خسته
 کجا بخند آن طیر نه درد
 چه از تاج او شده فلک سربلند
 چه اسکندر نه شاه که تور کشای

ز پرگار خطش که کرد با ز
 زمین گنج قارون سر انداخته
 سر کو تو ال از در آد خسته
 همه مردیست ادهم مردیست
 که از آن مردی میست بر وی سپاس
 ولی نعمت عالمش خوانده اند
 بگردید همه شهر و بازار شو ر
 شد دزد و دهنده خصم ناید بر اه
 بخنق چنین خلق را سخته کرد
 با بادی آفتادین آفتاب
 با باری چنین ناز شده چون شست
 و بخشش چراهندگان و بجو
 جهان یاد نیک از جهان کی
 هاما که چون کان گرانمایه
 ز مشرق مغرب رسد طایب
 بهر کو شکی شخ غم سرشت
 بهر خانی نعمت از خوان او
 شب کرده بر قیبادی در
 درمنه بد اسن ورم یافته
 بهر سم و خمر که ز راند و خسته
 که از گنج آن نیست چیز که درد
 سرش باد زبان تاج فروز
 چه خضر از ره افتاده را برینهار

[illegible]

[illegible]

با مینه شد خلق را بر سنون
برید از جهان شدش ننگ
ز سودای هند و ز صغری ای
شد مینه چندان را اساو
چو عمرش فرس اندر بست
دگر که روست از دودست
از آن روز که شد به پیغمبر
چو بدین حق دانش آموز
نسب حجت ز کجاست بر دین پاک
برگرده که در کار و هر
زمیند کستان تا باقصای م
هم او او ز یوسر قند را
بناکر و شهر به چشم چرخ
در و شد اول که در بندیت
زلفار بگذر که از کار است
چنان شد یا جوج زو شد بخت
جز این نیست بسیار نیاد کرد
چو عزم آمد آن یکد یا کس را
صلیب خط در جهان بر شد
بر آن چار که شد خط اطله
یکی نوبت چار حد بر افراخت
نقطب شنائی یکی پنج او
طنابی ازین سو بشرف کشید

ز تار یکی آورد و جوهر یون
ز درار اسند تاج و اورنگ
و شست عالم جوبست الویس
سخت کینسر وی جای او
بشاهنشاهی بر دین زد و دل
به پیغمبری رخت بر بست
نوشته تاریخ اسکنده رس
چو دولت در آفاق فیروز شد
عزت بے که در روی خاک
بناکر چندی گرانمایه شهر
بر انگشت شهری زهر مرز بوم
سرفندی کا نینجا چند را
کز انسان کند شهر یک دیگ
بشرط خرد زان خروشد بخت
بناکر و صلیب بن خمار است
که بست آن جهان کوه که کند
که بنیان ازین پیش از و یا کرد
که بخشش کند گوهر خاک را
از آن پیش کا صلیب بر
بر بخت اندازد بهندسته
که بر نه فلک پنج نوبت
بعرض جنوبی یکی پنج او
طنابی دگر زو مغرب رسید

از تار یکی آورد و جوهر یون
ز درار اسند تاج و اورنگ
و شست عالم جوبست الویس
سخت کینسر وی جای او
بشاهنشاهی بر دین زد و دل
به پیغمبری رخت بر بست
نوشته تاریخ اسکنده رس
چو دولت در آفاق فیروز شد
عزت بے که در روی خاک
بناکر چندی گرانمایه شهر
بر انگشت شهری زهر مرز بوم
سرفندی کا نینجا چند را
کز انسان کند شهر یک دیگ
بشرط خرد زان خروشد بخت
بناکر و صلیب بن خمار است
که بست آن جهان کوه که کند
که بنیان ازین پیش از و یا کرد
که بخشش کند گوهر خاک را
از آن پیش کا صلیب بر
بر بخت اندازد بهندسته
که بر نه فلک پنج نوبت
بعرض جنوبی یکی پنج او
طنابی دگر زو مغرب رسید

از تار یکی آورد و جوهر یون
ز درار اسند تاج و اورنگ
و شست عالم جوبست الویس
سخت کینسر وی جای او
بشاهنشاهی بر دین زد و دل
به پیغمبری رخت بر بست
نوشته تاریخ اسکنده رس
چو دولت در آفاق فیروز شد
عزت بے که در روی خاک
بناکر چندی گرانمایه شهر
بر انگشت شهری زهر مرز بوم
سرفندی کا نینجا چند را
کز انسان کند شهر یک دیگ
بشرط خرد زان خروشد بخت
بناکر و صلیب بن خمار است
که بست آن جهان کوه که کند
که بنیان ازین پیش از و یا کرد
که بخشش کند گوهر خاک را
از آن پیش کا صلیب بر
بر بخت اندازد بهندسته
که بر نه فلک پنج نوبت
بعرض جنوبی یکی پنج او
طنابی دگر زو مغرب رسید

از تار یکی آورد و جوهر یون
ز درار اسند تاج و اورنگ
و شست عالم جوبست الویس
سخت کینسر وی جای او
بشاهنشاهی بر دین زد و دل
به پیغمبری رخت بر بست
نوشته تاریخ اسکنده رس
چو دولت در آفاق فیروز شد
عزت بے که در روی خاک
بناکر چندی گرانمایه شهر
بر انگشت شهری زهر مرز بوم
سرفندی کا نینجا چند را
کز انسان کند شهر یک دیگ
بشرط خرد زان خروشد بخت
بناکر و صلیب بن خمار است
که بست آن جهان کوه که کند
که بنیان ازین پیش از و یا کرد
که بخشش کند گوهر خاک را
از آن پیش کا صلیب بر
بر بخت اندازد بهندسته
که بر نه فلک پنج نوبت
بعرض جنوبی یکی پنج او
طنابی دگر زو مغرب رسید

از تار یکی آورد و جوهر یون
ز درار اسند تاج و اورنگ
و شست عالم جوبست الویس
سخت کینسر وی جای او
بشاهنشاهی بر دین زد و دل
به پیغمبری رخت بر بست
نوشته تاریخ اسکنده رس
چو دولت در آفاق فیروز شد
عزت بے که در روی خاک
بناکر چندی گرانمایه شهر
بر انگشت شهری زهر مرز بوم
سرفندی کا نینجا چند را
کز انسان کند شهر یک دیگ
بشرط خرد زان خروشد بخت
بناکر و صلیب بن خمار است
که بست آن جهان کوه که کند
که بنیان ازین پیش از و یا کرد
که بخشش کند گوهر خاک را
از آن پیش کا صلیب بر
بر بخت اندازد بهندسته
که بر نه فلک پنج نوبت
بعرض جنوبی یکی پنج او
طنابی دگر زو مغرب رسید

از تار یکی آورد و جوهر یون
ز درار اسند تاج و اورنگ
و شست عالم جوبست الویس
سخت کینسر وی جای او
بشاهنشاهی بر دین زد و دل
به پیغمبری رخت بر بست
نوشته تاریخ اسکنده رس
چو دولت در آفاق فیروز شد
عزت بے که در روی خاک
بناکر چندی گرانمایه شهر
بر انگشت شهری زهر مرز بوم
سرفندی کا نینجا چند را
کز انسان کند شهر یک دیگ
بشرط خرد زان خروشد بخت
بناکر و صلیب بن خمار است
که بست آن جهان کوه که کند
که بنیان ازین پیش از و یا کرد
که بخشش کند گوهر خاک را
از آن پیش کا صلیب بر
بر بخت اندازد بهندسته
که بر نه فلک پنج نوبت
بعرض جنوبی یکی پنج او
طنابی دگر زو مغرب رسید

بدین طول و عرض از زمین کا کا
 چه عجم جهان گشتن آفا کرد
 ز فرسنگ و از میل و از هر خلد
 سعادت گران داشت اندازد
 رسیده اندازد پیداشد
 بوشکی بر جا که ز دوبارگاه
 دیگر تره رودی در پاش بود
 یکی را ملنگ که غشیش پاید
 میان دو کشتی رسیده بود
 که آنرا که این را رسیده
 دیگر باره این سبزه را نامی داد
 به یکنوای سبزه منزل شناس
 به آنرا که از غمزه خوش گشاید
 زمین را که چند شک مره تا کجا
 همان ریح مسکون از دوشه پید
 بهر مرزو بوسه که اورا انداخت
 همه چار مار که در کوه و دشت
 ز تارخ آن خسرو نامید
 جز این هر چه در خارش آرد
 چه غنچه گزارش بود راه گیر
 مرا کار با نغمه گفتار نیست
 و بی هر چه نابا و شش با فقم
 گزارش چنین کرد و س در غنچه
 که خوانندگان را بود و پند

کر ابو دیگر چنین بارگاه
 بسته زن سبزه ساز کرد
 بستی زمین را نکرده
 بران شغل گماشته صد پیر
 نقادیر منزل پدید آمده
 ز منزل بمنزل پدید آمده
 طریقی مساحت پیدایش بود
 دیگر را بقدر رسیده پیش راند
 دو کشتی بهم باز پیوسته بود
 خطر بین که میان رسیده
 شتابنده را در سکون جای داد
 ز ساحل مباحل گرفته قیاس
 به بین بند سه در مساحت کشید
 تر از وی نه برادر که دور است
 به ان منزل از آنکه دانند رسید
 ز آبادی آن بوم را در او شش
 چو مرگ زده از مرگ بیار گشت
 بکار آمد نیست کاه بکار
 سبک سنگی دارد از ویش دم
 غلط کردن نه بود تا گزیر
 همه کار من خود غلط کار نیست
 ز غنچه اور و سه بر تا فقم
 که خوانندگان را بود و پند

بدین طول و عرض از زمین کا کا
 چه عجم جهان گشتن آفا کرد
 ز فرسنگ و از میل و از هر خلد
 سعادت گران داشت اندازد
 رسیده اندازد پیداشد
 بوشکی بر جا که ز دوبارگاه
 دیگر تره رودی در پاش بود
 یکی را ملنگ که غشیش پاید
 میان دو کشتی رسیده بود
 که آنرا که این را رسیده
 دیگر باره این سبزه را نامی داد
 به یکنوای سبزه منزل شناس
 به آنرا که از غمزه خوش گشاید
 زمین را که چند شک مره تا کجا
 همان ریح مسکون از دوشه پید
 بهر مرزو بوسه که اورا انداخت
 همه چار مار که در کوه و دشت
 ز تارخ آن خسرو نامید
 جز این هر چه در خارش آرد
 چه غنچه گزارش بود راه گیر
 مرا کار با نغمه گفتار نیست
 و بی هر چه نابا و شش با فقم
 گزارش چنین کرد و س در غنچه
 که خوانندگان را بود و پند

بسی در شکلی نمودن طوالت
و گشت به شکفته گزاری سخن
سخن را باندازه دار پس
سخن گوید که هر چه آید دروغ
دروغی که مانند باشد بر است
نظامی سبک شامش یاران
سکندر شریف کشور نماند
مخو به به تنها درین طرف جو
گر آینه حضرت فوش باز
سیاساتی از خشم و بهقان پر

عنان سخن بر آتش در گزاف
ندارد قوی نامهای کهن
که با در توان کردش در قیاس
چو تا باور داشت نماید دروغ
به از دست استی کز درستی جد است
قوامندی بفرم عکسار ان شدند
شما ندکس چو ان سکندر نشانه
در لیان پیشینه را باز جو
و گزاف زیادت فراغش باد
می در شمع ریز چون شعله در

ترغیب معین سوی استان شهید و کر باغ و بوستان

نیایاغبان خری ساز کن
نظامی باغ احمد از شهر بند
ز جعد بنفشه بر انگیز تاب
لب عجب را کای پیش روی
سوی سده در با بل برکش فراخ
یکی مژده بر سوی بلبل بر اند
ز سبای سبزه فردوسی گردد
دل لاله را کاه از خون جوش
سر سبزین را از موی سفید
لبت تار و کن رای آلود کن
سمن ادر روی و ده از انوار

گل آمد در باغ را باز کن
بیتارای بستان سیمین پر
سر ز گسست برکش ز جود
کجا گل سرخ و دردم
بقری خبر ده که سبزه شاخ
که همه گل آمد به بستان فراخ
که روشن بشین شود و لاخورد
فرد مال خوبی بجا کی موش
سبایی و ده از سایه مشک
بخیر کس زین را زنده دود
ردان کن سوی گلبن آب و ان

عنان سخن بر آتش در گزاف
ندارد قوی نامهای کهن
که با در توان کردش در قیاس
چو تا باور داشت نماید دروغ
به از دست استی کز درستی جد است
قوامندی بفرم عکسار ان شدند
شما ندکس چو ان سکندر نشانه
در لیان پیشینه را باز جو
و گزاف زیادت فراغش باد
می در شمع ریز چون شعله در
نیایاغبان خری ساز کن
نظامی باغ احمد از شهر بند
ز جعد بنفشه بر انگیز تاب
لب عجب را کای پیش روی
سوی سده در با بل برکش فراخ
یکی مژده بر سوی بلبل بر اند
ز سبای سبزه فردوسی گردد
دل لاله را کاه از خون جوش
سر سبزین را از موی سفید
لبت تار و کن رای آلود کن
سمن ادر روی و ده از انوار
گل آمد در باغ را باز کن
بیتارای بستان سیمین پر
سر ز گسست برکش ز جود
کجا گل سرخ و دردم
بقری خبر ده که سبزه شاخ
که همه گل آمد به بستان فراخ
که روشن بشین شود و لاخورد
فرد مال خوبی بجا کی موش
سبایی و ده از سایه مشک
بخیر کس زین را زنده دود
ردان کن سوی گلبن آب و ان

کاش خط در آن خط نه ازین
 سلاهی بر سبزه میرسان
 هوای دل و دستان این خوش
 بر افروخته هر گله چون چراغ
 که بر دانه یارینه ترا سازد
 بر آرد بر قص این دل تنگ
 بر افکن ز گردن خود این طوی
 بر افشان بالا ای سپهر بلند
 درم بریز کن بر لب جو یار
 بر سوسن بقیق لبها حری
 در افکن می خرد و آنست سحاح
 خوردم خاصه که نشسته سوختم
 که نشان یکی را نه منی بچاک
 خور و نیز بر یاد ما هر خط
 بستان شده ز سر سر بلند
 به بلبل در آذینا ط سخن
 فرو زنده روی چو روشن چراغ
 زهره گل از خنده شکر نشان
 بمن داد جامی بر از رخ می
 جزین هر چه داری فراموش
 ز دم دوستان سپند پرگان
 که با لودم از چشمه خون
 جو باز و بود باک شش نیست
 زدن تو نیست

بنور ششگان چمن با نرسین
 بسر سبزی از عشق چون سبزه
 بود آهسته دل بوشان کوش
 در خقان شکفته و در طغ
 مرغ ز زبان بسته آواز ده
 شترانیده کن ناکه خنک را
 سر زلف معشوق را طوی ساز
 ربانین سپهر ابر او سه بند
 از آن سگون سکه تو بهار
 بجز این که بر که آب گیت
 در آن بزمه خسروانی خرم
 مین و ده که می خوردن آموختم
 پیاده در میان غربت گریه
 چو در آن ماهم خواندند
 نقش خنجر خشم و دشاوند
 ز بوی گل و سایه سیر وین
 بگل چیدن آمد عروسی سیاغ
 سز زلف در عطف اسبان
 رخ چون گل تو بگل آورده
 که بیا و شاه جهان گوش کن
 نشستم می با جهان پیرگان
 ز خنجرین شکسته زیاده لغز
 هنوزم زبان از سخن شیرین

کاش خط در آن خط نه ازین
 سلاهی بر سبزه میرسان
 هوای دل و دستان این خوش
 بر افروخته هر گله چون چراغ
 که بر دانه یارینه ترا سازد
 بر آرد بر قص این دل تنگ
 بر افکن ز گردن خود این طوی
 بر افشان بالا ای سپهر بلند
 درم بریز کن بر لب جو یار
 بر سوسن بقیق لبها حری
 در افکن می خرد و آنست سحاح
 خوردم خاصه که نشسته سوختم
 که نشان یکی را نه منی بچاک
 خور و نیز بر یاد ما هر خط
 بستان شده ز سر سر بلند
 به بلبل در آذینا ط سخن
 فرو زنده روی چو روشن چراغ
 زهره گل از خنده شکر نشان
 بمن داد جامی بر از رخ می
 جزین هر چه داری فراموش
 ز دم دوستان سپند پرگان
 که با لودم از چشمه خون
 جو باز و بود باک شش نیست
 زدن تو نیست

مسی گنجامی کمن ساشتم
سوی مخزن آوردم او را
وز جوید و شیرین تر
وز انجاسر ابریده شیرین تر
چو از عشق مجنون برداشتم
کنین بر لبای سخن تر
سخن را نه از غرور و نه از
بسی و در آنکه گذشت پیش
سکندر که راه معانی گرفت
بگردید که راه حقیقت
سوی چشمه زندگه را جست
چنین ز دهل شاه گویندگان
تفاقمی چو می باسکند رخسار
چو همچو آن خضر و درخت
بیاسانی آن آب حیوان بیار
که تاد و لشش بوسه بپسرد
آغاز داستان و بیان حقیقت ولادت کند
کز ارنده نامه خسر و
که از جمله تاحه اریان روم
شهی نامور نام او گیلکوس
بیونان زمین بود و او اسکندر
فرمانش زمین شاه آفاق بود
چنین داد نظم سخن را تو
چو آن دولتی بود و آن بزرگوار
بنده ای کرمان او روم و روس
بنده و ندیم خاں و جلایه او
نیاز او و عیش اسحاق بود
کزارنده نامه خسر و
که از جمله تاحه اریان روم
شهی نامور نام او گیلکوس
بیونان زمین بود و او اسکندر
فرمانش زمین شاه آفاق بود
چنین داد نظم سخن را تو
چو آن دولتی بود و آن بزرگوار
بنده ای کرمان او روم و روس
بنده و ندیم خاں و جلایه او
نیاز او و عیش اسحاق بود

[illegible]

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

ز خاک ره آن طفل را برگزین
بر دو بر در و بنو خشن
و گر گنه و هتکان آذر پخت
ز تار پنهان گرفت قیاس
و آن هر دو گفتار حکمتی نبود
در سبب آن شده گفته بود
و گر گفتار چون عیاری شد
چنین گوید آن پرویز پیکار
که در بزم خاص ملک فیلقه
بدین جایون بیابا بلند
چو سر و یک پیداکند در چین
جالی چو درینست در آفتاب
شهر زلف پیمان چو مار سیاه
بر آن ماهر و شنه چنان هربان
نیمش شبی شاه در بر گرفت
شد از این پیمان صدق بار
چو که بر آمد با بسنه
بوقت ولادت بفرمود شاه
و از نهفته نشانش دور
شناسندگان برگرفتند ساز
سیر سپهر آئین ساختند
اسد بود طالع خداوند زور
شرق یافته آفتاب از محل

فرماند زان روز بازی
سپس از خود و گنجه خود ساز
بد از آنکه نسل او پایست
هم از نامه مردان و دشمنان
کز آن سخن برادرستی نبود
که از وی قیاس آمد آن شهریار
بنیگنج بر این اعتباری شد
ز تاریخ شاهان پیشینه حال
بسی بود پاکبند و قور و س
بار و کمان کش بگیسوت
و گیسو بنفشه ز عارض من
کر شنه کنان ز کس نینجو اب
وز و مشکبوشه مشکوی شاه
که جز یاد او نماندش بر زبان
ز خرمای شنه نخل بن برگرفته
بیدار شد و لوی شاه بود
بجیش در آمد رگ رسته
که وانا کند سوی اختر نگاه
و در آن جیش آرام جانش دور
شور و در فلک باز جسته راز
تر از وی آتش بر آفر خفته
که و دیده و شنمان گشت گور
گر آئیده از علم سوی عمل

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

اسلام و ملت

چگونه میز نیست بار اشیای پیش
 علم و محبت ز یک اندیش داشت
 بفرمان کار آگهان کار کرد
 هنر میشیہ فرزند اسناد او
 محبت مهربان بود بر مرزبان
 نکرده یکی مرغ بر باب زن
 خجسته زنده بر او در سبیل
 چو بر کار چرخ از بر کوه داشت
 ملک فیلقوس از جهان خست
 جهان چویت بگذر ز نیرنگ او
 در خستیش شش پهلوی چارچ
 کاک و در فاسی مازین خست
 و در و زار و کاین باغ آراسته
 در از در باغ دستگیر تمام
 اگر زیر کی با گل خنک
 مقیمه بیسنه درین باغ کس
 در و در دم از تو بری میرسد
 جهان کام و ناکام و آری سپرد
 دین چار سو هیچ بشکست
 بدام جهان بسته او دام او

زهر دوش آورد دگر بجوشش
 به این پیشه ز نیکان پیش داشت
 برین آگهی سخت بیدار گرد
 که هدرش او بود و همزاد او
 دل سر زبان هم بدو زبان
 کار مشو بدوی برورای زن
 به کار زن و خواست دستور بی
 بدین دانه بدی چند گشت
 بشا خسته نوجوان را سپرد
 را بائی جنگ آوار جنگ او
 تنی چند را بسته بر چار میخ
 زیر او فتنه چون وز باد بخت
 درویند ازین بر دو به خاسته
 زوید که در باغ بیرون خرام
 که باشد بجای ماندنش ناگزیر
 شمشاد کند هر یک یک نفس
 یک میسر و دگر یک میسر
 بخت و کاسه بی چه باید نشود
 که کینه بر مرد و دو کاسه نیست
 به دوام او بستی از دم او

خوارزمی ریختب: از اوست میر

حق عیشی سیخو استند از خر
بنگینه شایان فعل و بالاق پیش

سید علی بن ابی طالب علیه السلام

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

[illegible][illegible][illegible]

ویدان بکشته حافظ و بی بی زینب
 یا گویند و حق است که زبان
 صاحب حسرت نویسنده که زبان
 عیان که با جان منی نام که زنده
 صاحب درد ادا ان منی نام که زنده
 پیچیده من و بان بکشته صاحب حسرت
 شش صاحب حسرت که زنده
 یا بزن یا بایا سوختن
 کباب بود و صاحب حسرت
 شادمانش ای عزیز که بایا
 و محبت می که زنده
 که با یاد و زبانی بایا
 و زبانی بایا بایا بایا
 و زبانی بایا بایا بایا

[illegible][illegible]

1. *...*

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

مجلس
که در آن روز
مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز

یکی جای آهین یکی جاسے زر
آهین خوش آهین بر چون زر
شوی در هستان کاشی خوشا نشا
بهر نیک و بد محرم شاه بود
کیم روزگار سے شد آفاق گیر
بهاں چون بگیرد قراری جهان
نورای وزیران پذیر و شکوه
که بر دنده گوی از همه خسروان
که از جمله دیر گیران شدند
به ای وزیر از جهان گوی
چون شاه باید که ماند در دست
که گرد و سهرنگ شود بد و نوز
کنه دیو با فتنه انباشت
ز داور بنیاد شده جهان اگر
وزیران اور می چشم بد و بد
بن و ده که دارم غم جانگو است
غم چند را دور و دورم بساط

مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز

تراز و خود آن به که دارد و دوس
بر آن کار کا قبال را در جوت
چنان داد اگر شد که هر مرد بود
از سطر که دستور درگاه بود
سکندر ست پیر و دانا وزیر
وزیری چنین پسر یاری چنان
همه کارشایان گیسے پروه
ملک شاه محمود و نو شیر و ان
پذیرفت پند و نیران شدند
شاه که بدخواه را اگر خوش بود
مراد تر اگر بود پای شست
مناد اک شد را رسد پاسی
چو باشد کن چشم به باز
جهان داود آه بکت و شسته
جهان را صاحب جان رخسار
سیاساتی آن شربت حال
که چون من بان شربت آرامش

مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز

نظم مصریان از رنگینان
چو صبح از دم گرگ بر زبون
خروس غنوده فرو کوشت بانی
من ز غوا آب آسوده بر خاستم
طلبکار گوهر که کافه رفت

نظم مصریان از رنگینان
چو صبح از دم گرگ بر زبون
خروس غنوده فرو کوشت بانی
من ز غوا آب آسوده بر خاستم
طلبکار گوهر که کافه رفت

نظم مصریان از رنگینان
چو صبح از دم گرگ بر زبون
خروس غنوده فرو کوشت بانی
من ز غوا آب آسوده بر خاستم
طلبکار گوهر که کافه رفت

مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز

مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز
مجلسی که در آن روز

ز تخمین بختور آمد و غارها
 در آنجا بے غولان وطن ساسا
 چو کوهه سرور و در دیکه و زمین
 بر آفاق شد گاو و گردون و
 شنب از نایف خود و سراسر انی کشا
 بر بون شد بیک دار و زمین سنا
 ستاره در آمد با جبر و
 یکجا می هم روم و سیر زکنا
 بیایا ساقی آن می که رومی و زمین
 مگر باسن این بی میایا بدین

در فتنه راز و نیاز با
چو غنایان بهر گشت می
برون بخت شیر خیار از
برآمد ستاره چو دندان
جهان زیور و شنائی
بتانی کمر بست بر جای
ای اسود خلق از شایسته
فرماند روی و رنگی ز کار
بین ده کسب هم چون گلی
چو روی و رنگی نگردد و رنگ

دوستان مصاف کردن سکندر با ننگیان

فرمید در این شد این ابد
درین راه فرشته زره سپرد
ببیار این چار سو در هر
قرینه فرزند رباید نخست
بجو می نشاند زو بهقان سپر
روشن رخسار این بهر جان دریا
ازین آشنایان بیگانه خوش
دو سواران زین وید جلد ساز
ولیکن جو کرشمه بیگام خوش
گزارش سخن راز با می فرست
که چون شاه معینین زو آفر
آفرین

که برین بخت توان دیدن
 چو آتش که دیو ده می رود
 سجده دو جو تا نزد دو جو
 بر ما خدا از جو نگر در دست
 بسین سیر و شد بدیوان
 ز باغ ما بین گشت معذور ماند
 و میر و قتی بسین گشت یانی
 یکی سومی شهوت یکی سومی
 به سوراخ دیده نه سوراخ گوش
 تا رخ و مقاب خشن بار
 فلک انور زنی در پیش نهاد

در وقت سحر در روز باران
 چون غلغلان بر گشته می شنید
 برون بشت شیر سیاہ از گنج
 بر آمد ستاره جو دندان شیر
 جهان زیور روشنائی ستاره
 ستائی که بشت بر جای پاس
 بر آسود خلق از شتابندگی
 فرمانده روی و رنگی ز کار
 بین ده کلبه جو رنگی خوش
 چو روی و رنگی نگار و رنگ

در استخوان مصاف کردن سکندر با یونانیان
 فریاد در این شد این آواز
 درین راه فرشته زده می رود
 بمبار این چار سو هر یک
 قراصید بر اصدربا بدشت
 بشو می شتابند ز دهنان سپهر
 ز من رخت این همران دربار
 ازین آشنایان بیگانه خو
 دو سو سران گنج رویه جید ساز
 و لیکن چو کز دم بیکام خوش
 گزارشش حقن راز با می
 که چون شاه معین زین بر آید

که بر بخت می توان دید
 چو آتش بکشد و یوده می رود
 چو سجد و جوتا نزد و جو
 بر باند از و چون که گردد
 بین سیر و شد بدو آن سپهر
 ز با نغمه باین نکته معذور باد
 و میر و می بین بکافی چو
 یکی سوی شپوت یکی سوی آتش
 سو راخ دیده سو راخ کوش
 و تاریخ و متان خن ببار
 فلک ز کجای و وقت نشاد

شماره زلف مهره بیرون نشان
شیده چو انجم است انجم
صدف را که بر جبهه بر جای
در اندام گاو استخوان گشت نزد
زلفت جهان را پر آواز کرده
چو آرایش نقش بر مهر موم
زبان آویخته آگه از سر زبان
بیر و بشمید گشتاخ و بخت
سخن پرور طوطیان افروش نام
روده پوشندگان را شکیب
محاسبه در احکام خوشی ماه
رغم پیش خواندش بیام آور
شفتابان شود سوی سالار و ملک
گوشه و باز گردد ز بار
که این در آتش زبونی گشت
ز روی زبانی رساند آن تیر
روان کردایت بنیر و بخت
که خشم سوزنده چون آتش است
بد و زده مور بر پای بود
نباید عذر از آشکارا گم کنید
که نیستند آنکه بدربای آب
سارک نشد کین از دهن سوز
زنگش زبان دید و از صدق شود

شماره زلف کین مهره بیرون جان
جهان از دلیران لشکر فلک
از آینه میل و رنگ شمر
ز یو که بر زمین می نشیند
شهر روم رسم کین تازه کرد
بر آتش شکر بر آیین دم
ز روی تنی بود بس مهربان
دلیر و بخت گوی و دوشاپ
کشیده دوش طوطیان ابدام
بشیرین سخنهای مردم غریب
نرم سکندر بر بگاہ و گلشن
شکند بر بگاہ آویخته
بفرد و دنا هیچ نام دورنگ
رساند بد و بخت شمشیر
زنگی زبان که مهنی کند
چو انگر و گلشن چون سرو و ج
که دارند و تاج و شمشیر شخت
چو ان دولت و تیر گرد گشت
چو بر شمشیر آهوشد چرم گور
چنان که با او در گشتند
نباید که آن آتش آید بتاب
بهرش روان با آرزو
چنان شمشیر که در صلح و جنگ بود

شماره زلف کین مهره بیرون جان
جهان از دلیران لشکر فلک
از آینه میل و رنگ شمر
ز یو که بر زمین می نشیند
شهر روم رسم کین تازه کرد
بر آتش شکر بر آیین دم
ز روی تنی بود بس مهربان
دلیر و بخت گوی و دوشاپ
کشیده دوش طوطیان ابدام
بشیرین سخنهای مردم غریب
نرم سکندر بر بگاہ و گلشن
شکند بر بگاہ آویخته
بفرد و دنا هیچ نام دورنگ
رساند بد و بخت شمشیر
زنگی زبان که مهنی کند
چو انگر و گلشن چون سرو و ج
که دارند و تاج و شمشیر شخت
چو ان دولت و تیر گرد گشت
چو بر شمشیر آهوشد چرم گور
چنان که با او در گشتند
نباید که آن آتش آید بتاب
بهرش روان با آرزو
چنان شمشیر که در صلح و جنگ بود

شماره زلف کین مهره بیرون جان
جهان از دلیران لشکر فلک
از آینه میل و رنگ شمر
ز یو که بر زمین می نشیند
شهر روم رسم کین تازه کرد
بر آتش شکر بر آیین دم
ز روی تنی بود بس مهربان
دلیر و بخت گوی و دوشاپ
کشیده دوش طوطیان ابدام
بشیرین سخنهای مردم غریب
نرم سکندر بر بگاہ و گلشن
شکند بر بگاہ آویخته
بفرد و دنا هیچ نام دورنگ
رساند بد و بخت شمشیر
زنگی زبان که مهنی کند
چو انگر و گلشن چون سرو و ج
که دارند و تاج و شمشیر شخت
چو ان دولت و تیر گرد گشت
چو بر شمشیر آهوشد چرم گور
چنان که با او در گشتند
نباید که آن آتش آید بتاب
بهرش روان با آرزو
چنان شمشیر که در صلح و جنگ بود

این است که در این کتاب آمده است که هر کس که بخواهد از این علم استفاده کند باید به این نکات توجه کند:

- ۱- ابتدا باید با خداوند تعالی ارتباط برقرار کند و از او تقاضای کمک نماید.
- ۲- سپس باید با دقت و تمرکز به این مسائل بپردازد و هیچ کاری را همزمان با آن انجام ندهد.
- ۳- بعد از اتمام کار، باید نتایج خود را با خداوند تعالی در میان بگذارد و از او تشکر کند.

در ادامه نیز توضیحات بیشتری درباره روشهای مختلف حل مسأله ارائه شده است.

[illegible]

سجده
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

تر از وی بود او سنجان مثل
سنان شربت خندان گمان
ز قار شوره و ناهنج بود بر گ
چو جامه سبزه ای بر سر ای تیغ
ز برای حمله ز برای تیغ
چو لشکر بشکر در آرد در و در
بسی یک بر یک در آرد و در
شقی بر و بر بشکر روم زنگ
خرابی در آرد و در گم بر دم
که رومی بر سید از انش خور
در آنگنه خون دلاور بنجام
چو زنگی نمود آهنگان باز بے
به انت سالار لشکر شناس
چو لشکر بر اسان شود و در سینه
و در خردمند را خواند پیش
که بدو دل شد این سپاه دلیه
بشکر توان کردن این کار را
ز خون خورون طوطیا نوش کرد
کنده هر کس آئین ترس اشک
چو به دل شد این لشکر جنگ
همان زنگیان حیره دشی کنند
چو بستان توان آورد بدن بدست
بر اندازد آتشی که یار می دهد
جهان دیده و سبزه فرماید در

تر از وی بود او سنجان مثل
سنان شربت خندان گمان
ز قار شوره و ناهنج بود بر گ
چو جامه سبزه ای بر سر ای تیغ
ز برای حمله ز برای تیغ
چو لشکر بشکر در آرد در و در
بسی یک بر یک در آرد و در
شقی بر و بر بشکر روم زنگ
خرابی در آرد و در گم بر دم
که رومی بر سید از انش خور
در آنگنه خون دلاور بنجام
چو زنگی نمود آهنگان باز بے
به انت سالار لشکر شناس
چو لشکر بر اسان شود و در سینه
و در خردمند را خواند پیش
که بدو دل شد این سپاه دلیه
بشکر توان کردن این کار را
ز خون خورون طوطیا نوش کرد
کنده هر کس آئین ترس اشک
چو به دل شد این لشکر جنگ
همان زنگیان حیره دشی کنند
چو بستان توان آورد بدن بدست
بر اندازد آتشی که یار می دهد
جهان دیده و سبزه فرماید در

تر از وی بود او سنجان مثل
سنان شربت خندان گمان
ز قار شوره و ناهنج بود بر گ
چو جامه سبزه ای بر سر ای تیغ
ز برای حمله ز برای تیغ
چو لشکر بشکر در آرد در و در
بسی یک بر یک در آرد و در
شقی بر و بر بشکر روم زنگ
خرابی در آرد و در گم بر دم
که رومی بر سید از انش خور
در آنگنه خون دلاور بنجام
چو زنگی نمود آهنگان باز بے
به انت سالار لشکر شناس
چو لشکر بر اسان شود و در سینه
و در خردمند را خواند پیش
که بدو دل شد این سپاه دلیه
بشکر توان کردن این کار را
ز خون خورون طوطیا نوش کرد
کنده هر کس آئین ترس اشک
چو به دل شد این لشکر جنگ
همان زنگیان حیره دشی کنند
چو بستان توان آورد بدن بدست
بر اندازد آتشی که یار می دهد
جهان دیده و سبزه فرماید در

تر از وی بود او سنجان مثل
سنان شربت خندان گمان
ز قار شوره و ناهنج بود بر گ
چو جامه سبزه ای بر سر ای تیغ
ز برای حمله ز برای تیغ
چو لشکر بشکر در آرد در و در
بسی یک بر یک در آرد و در
شقی بر و بر بشکر روم زنگ
خرابی در آرد و در گم بر دم
که رومی بر سید از انش خور
در آنگنه خون دلاور بنجام
چو زنگی نمود آهنگان باز بے
به انت سالار لشکر شناس
چو لشکر بر اسان شود و در سینه
و در خردمند را خواند پیش
که بدو دل شد این سپاه دلیه
بشکر توان کردن این کار را
ز خون خورون طوطیا نوش کرد
کنده هر کس آئین ترس اشک
چو به دل شد این لشکر جنگ
همان زنگیان حیره دشی کنند
چو بستان توان آورد بدن بدست
بر اندازد آتشی که یار می دهد
جهان دیده و سبزه فرماید در

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

که شام خورده سمنون تو باد
 جهان در آفرینش نیاه
 بهر جا که رومی از کوه و دشت
 سنیان که ماران مردم ترند
 اگر رومی اندیشه از جنگ ملک
 ز مردم کشی ترس باشد بیه
 گر آرزوم خواهم زمین سگد لان
 و گر بجای خلع ناکه از سبزه
 بی که ز ماد استند کی براس
 میاخی چه باشد که بس بپشتند
 سیکه حاره باید بر انداختن
 گر فتنه شسته چند رنگی ز راه
 نشستن ترا خاش و دشمنان
 یکی بر ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

لطفه یار و دشمن زبون با
 پناه تو باد ای جهانگیر شاه
 بهی بادت از جنخ فیر و دشت
 نه فردم همانا که هر سینه
 عجیب نیست کلان با هست آن
 ز مردم خوری چون ترسد کسی
 شوخند مان عاقلان عاقلان
 ز گیتی بر آرنه یکبار و گرد
 میاخی بریشان نهادی پاس
 و گر است خواهی میاخی شدند
 تیز و بر مردم خوری ساختن
 گر قمار کردن درین بارگاه
 در انداختن رنگی از انجا
 مطبخ فرستادن از بھر خود
 بنز تا خور و خور و ناخشنود
 نه لقمه آزا کند خاک دشت
 قتی و استخوان آورد و شد شاه
 بدزد و بخاید جبر ص تمام
 کزین نرسد تر کس نخوردست چیز
 که خوری چنین دارد و شد
 همه نه مکی خوش نمک خور
 که هست آدمی خواره و دیر
 که آسین کاهن توان کردیم

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

بسیار ازین بریدن بدرد
 رنگی زبان گفتن این آتش
 دهم مایه مطبخ و دشت
 بپوشد سر که سینه سیاه
 شده آن حرم ناخفته نیم خام
 بگویم که منوش بسیار بدین
 اگر هیچ دانسته دشت
 اسیران رومی نیز در ده
 چو آن آدمی خوار و ناخشنود
 بدین ترس بگذارد این گدین

که این چاره سازی بهشتی است که در آن
 بر جمل جز جمل نمار و شکست
 نماینده چالش در آن مرد و بوم
 شی چینه زنگی تنگ آوردند
 گرفتند از آن زنگی چند
 بستر تنگ نوبت سپردندشان
 مخفی ز خون سنج در وی سیاه
 که آر دگوزن گران را بر
 بر سر تنگ نوبت سپردندشان
 بسا از آنچه شده را بود ناگزیر
 که چون ساخت میاید این بگ
 فرو مانده عاجز در آن رخسار
 بسا از خورش در میان آوردند
 بر دهنها سر گوسفند
 چو شیر یکا در در درم گور
 که خوروی میاید در پیشان در
 کباب در خور دهن ما خوش
 کزین خوش نمک تر نیا کم کباب
 مزور می خور دزان گوسفند
 چو ماران بصحرار که دشان
 خبر باز دادند زان در تنگ
 نهنگ ست کا در در باز در
 که زنگی خود مغرور باد احم

که این چاره سازی بهشتی است که در آن
 بر جمل جز جمل نمار و شکست
 نماینده چالش در آن مرد و بوم
 شی چینه زنگی تنگ آوردند
 گرفتند از آن زنگی چند
 بستر تنگ نوبت سپردندشان
 مخفی ز خون سنج در وی سیاه
 که آر دگوزن گران را بر
 بر سر تنگ نوبت سپردندشان
 بسا از آنچه شده را بود ناگزیر
 که چون ساخت میاید این بگ
 فرو مانده عاجز در آن رخسار
 بسا از خورش در میان آوردند
 بر دهنها سر گوسفند
 چو شیر یکا در در درم گور
 که خوروی میاید در پیشان در
 کباب در خور دهن ما خوش
 کزین خوش نمک تر نیا کم کباب
 مزور می خور دزان گوسفند
 چو ماران بصحرار که دشان
 خبر باز دادند زان در تنگ
 نهنگ ست کا در در باز در
 که زنگی خود مغرور باد احم

که این چاره سازی بهشتی است که در آن
 بر جمل جز جمل نمار و شکست
 نماینده چالش در آن مرد و بوم
 شی چینه زنگی تنگ آوردند
 گرفتند از آن زنگی چند
 بستر تنگ نوبت سپردندشان
 مخفی ز خون سنج در وی سیاه
 که آر دگوزن گران را بر
 بر سر تنگ نوبت سپردندشان
 بسا از آنچه شده را بود ناگزیر
 که چون ساخت میاید این بگ
 فرو مانده عاجز در آن رخسار
 بسا از خورش در میان آوردند
 بر دهنها سر گوسفند
 چو شیر یکا در در درم گور
 که خوروی میاید در پیشان در
 کباب در خور دهن ما خوش
 کزین خوش نمک تر نیا کم کباب
 مزور می خور دزان گوسفند
 چو ماران بصحرار که دشان
 خبر باز دادند زان در تنگ
 نهنگ ست کا در در باز در
 که زنگی خود مغرور باد احم

۱۲۱
 ۱۲۱
 ۱۲۱

۱۲۱
 ۱۲۱
 ۱۲۱

در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

سزنگیان را که آرد پربند
دل زنگیان را در آمد بر اس
مروید مرید آتش انگیزشان
چو روز دگر مرغ بکشا و بال
مقبول سپید با بگ بر د خروس
شعبه های شیوران آواز تیز
ز نغمه بر آردون گاه دوم
و بهای گر گینه چرخم از خروش
ز شوریدین طبیب چشم بریز
دل ترکنازان وارو گیس
ز چرخ لرزه مفرقه مدد ماغ
دارد از زمان تیر پولاد سکه
پلارک چنان یافت از روی تیغ
دوش کرد گداز باره بر خاشنه
دو ابر از دوسو در خروش آید
بر آینه شکر روم و رنگ
سرم باد پایان پولاد فصل
ترنگ که نهان باز و شکن
در فستیدن تیغ آینه تاب
زده شکر روم و ایت بلند
قلب اندر سکنه رقیق
و درین سپید زنگی چرخ
صفت زنده بیلان یکی گرد

خورد چون سحر لعل کو سفند
که از بر نیان سپیدون دلماس
ز گرمی شست آتش تیزشان
شی شد و ماغ سپهر از فیال
در آمد بفریدن آواز کوس
چو سحر سرافیل در دستن
شد از آسمان زهره گاه و گم
در آور و مغز جهان را بجوش
و ماغ فلک سفته از زخم تیز
بر آورده از نای ترکی نفیر
زده آتشین مفرقه چون چراغ
در اندام شیران پولاد کاه
که در شب سکنه ز تار کیمین
و گداز صفا بر آراسته
دو دریای آتش بجوش آید
سپید و سپید چون گداز و رنگ
ز چرخ دگران زمین کرده لعل
بسی خلق را برده از خوشن
در خشان ترا از خسته آفتاب
زمین در کمان آسمان دکنه
جناح بر آراسته چون غرو
خامی بر آورده چون لی شبنم
چو گداز گداز که گداز گداز

در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

40

(Handwritten Persian text, likely bleed-through from the reverse side)

و نمود آن قوی دست را بست بر
 چگونگی جسد بر زمین گرفتار
 به بندی در آمد بران این
 عقاب جوان آمد آرم گشته
 گفتم بر تو عالم جور ویت سیاه
 درین حرب که گردو خاکی گریز
 سلسله اوجده بویست گشت
 من آئیند ام که من افتاد زنگ
 بر دشت من سدی از روی زرد
 مرا خور که از دیو مرد و تنم
 پیامد و مت من بازوی سخت
 و گرنه بسیارم سرت زیر پا
 که چون دشت صبح زنگی گشت
 زنده پلکان جای به در غم گشت
 زنگه رود نهوشن آزار گشت
 بر آرد و بازو و عنان بر گشت
 یکی خیزد شیر بیکه بد
 بر افتاد و پل زره البر گشت
 بسته جان از آن آینه گشت
 ز سر تا قدم خور و دور گشت
 یک محبت دیگر آمد
 بر اسان از دود که خلبان
 برو کرد زخمی چو آتش

نشان گوار بدولت سپرد
 بلیک دری چون درآید محتاج
 زان تیر تر خضر و سیلین
 و بانگ بر وی که ای ذراغ پر
 اگر بر تابی عمان را از راه
 شیره و ازانی که از تیغ تیر
 و تابخون سرخ ویت گند
 گند زنگ بر تیغ آید رنگ
 سیدی بر درومی از چشم در
 چو لانی که من دیو مردم جرم
 اندانی تو بیکار شمشیر و خنجر
 رآنی ز جاس بگداز جاس
 من آن روم سالار تازی
 چو پندختی زخم بیهوش
 چو زان بن گنم حلقه در گوش
 چو گفت این سخن در کاب استیار
 بر وجهه بد چون پیل است
 ز سختی که زور سرش گرز
 کش زخم آن گرز دولاخت
 سر در گون کینه و پا دوست
 که کار ز راجه ز راحت برید
 تسلیم می کرد در شغل بخت
 خسته و در آید چو شند از د

[illegible][illegible]

نشد کار گریز بر مرغ شاه
چو در ارمی رویم آن شایان
چنان مرغی ز دبان تحمل
سوزنگی از تحمل بالا قیاد
و گر زنگی رفت سوی بیابان
که از سیاه آمد از کوه زنگ
شد گوئی و گد باز و بسیم
ز تن کینم گردن پیل را
بر آنکس که جانش با این گرم
بیاخوی چون ویدگان و کوی
سریع ز گردن افراختش
از این سنگین تر سیاه قوس
چنان ز دود و تیغ و نگار خور
سیاهی دیگر دین بر او نه
و گر تاش از نام از آن رنگ
جهاندار با فتح و مساز گشت
چو گلزار گون کسوت آفتاب
نگینان این یار سپید و رش
ریشیان لشکر با این پاست
شوک واری از جوی و نکه آشت
سحر که آمد به نیک اختر
سکندر بر دون آمد از خوابگاه
روان کرد و خوش عنایت

لغزید زنگی چو ابر سیاه
 نیشک سیاه از میان کشید
 که شیر جوان برگوزن کهن
 چو زنگی که از نخل خندان
 زبان بر کشاد و بستی گزین
 تبار و مگر اثر دما و ننگ
 اگر آن کوکوارا هم ترازد و نسیم
 بدیم در ششم چشمه نیل را
 بے جامه در سکا بن رزم
 و سخن نات خود را کند نافه
 در آن یاده گفتن سر اندیش
 عثمان را نذر بر چالش خسر
 که زنگی ز مرکب در آید بگر
 بزخمی و گردیده جسم نهاد
 نیاید که راقی است شک
 شهاب نگه بار زمر که باز گشت
 کبودی گرفت از خم نیل آب
 در آید و در پی نیل از آبش
 گیسبان ترازد و از خمش اس
 تانی که بر رسم است سید کشند
 گل سرخ بر طاق خلیفه
 بر آید از سر بر خرباب و حسن سیاه
 بر آن گنجینه چون نقش آن آید

خود را در این راه و در این دنیا
که هر چه باشد از دست تو می آید

در این کتاب
از کتب معتبره است
که در این کتاب
از کتب معتبره است
که در این کتاب
از کتب معتبره است
که در این کتاب
از کتب معتبره است

[illegible]

فصل در بیان احوال و عیال

همان تیغ زن زنگی سخت کوش
گفتند دل و بر لب آورده گفت
چو از هر دو گوشت قلب استوار
نمودند بسیار مردانگی
بر آورد زنگی ز روی ملاک
شهر از نازنین لشکر اندیشه کرد
بدل گفت آن به که شیر می کنم
چو شکر زبون شد درین ماهضن
برون خند و گریه چون آفتاب
تنی چند را زان سیاه دشت
کسی کا بخنان دید بسیار داد
سپهبد از روی چو بی جان
چنانکه او بود سالار زنگ
بیاران خود گفت کین صید خام
سلاح ملک دار مرتب کرد
پوشید خضانی از کرگدن
یکه خود و ولاد آینه نام
در خوشان ملی تیغ چون چشم کرد
بر آه سخت آمد بران تنه شیر
بشد گفت کاسی صید شیر از کاس
مردمان بر دلبسته ان گسیم
پیشیم گز ما بلند می کر است
ز جوشیدن زنگی خام کار

بر آورد چون زنگ روی خرم
دهن باز کرده چو پشت کشت
ز بر دو سپهر رفت بیرون سوار
هم از زیر کمر هم زد و یونگی
که این نازنین بود و آن بونک
که از نازنینان بنای پسر
درین ترسناکان طبری کنم
بخو و باید این روزم را ساخت
که آرد بخو ز بری شک شتاب
یک زخم شیر چون بگشت
تیر کرد و سپهر ز فولاد آرد
نگاه و رسو لشکر زنگ رات
بدانست کاه در دریا نهنگ
کجا جان برود چون در آید دم
بجوشتن بر از تیغ ترکبند
سککل ز رز استن تا بدین
نهاد از بر فیهن چون سپهر
ملارک در وقت چون با تیر
نشان پیشدن سوی شیران
شکیدا شو از خود و صیوی تمام
دین رز گله جنگ شیران
در نیگار فیهن و زنده می کار
بجوشتن خون در ملی شهریار

چون از تابان تابان
از نازنینان بنای پسر
درین ترسناکان طبری کنم
بخو و باید این روزم را ساخت
که آرد بخو ز بری شک شتاب
یک زخم شیر چون بگشت
تیر کرد و سپهر ز فولاد آرد
نگاه و رسو لشکر زنگ رات
بدانست کاه در دریا نهنگ
کجا جان برود چون در آید دم
بجوشتن بر از تیغ ترکبند
سککل ز رز استن تا بدین
نهاد از بر فیهن چون سپهر
ملارک در وقت چون با تیر
نشان پیشدن سوی شیران
شکیدا شو از خود و صیوی تمام
دین رز گله جنگ شیران
در نیگار فیهن و زنده می کار
بجوشتن خون در ملی شهریار

و آنچه از باب تاریخ
نوشته اند از خفا نیست دور
بعضی حکم بر است و بعضی
چون از تابان تابان
از نازنینان بنای پسر
درین ترسناکان طبری کنم
بخو و باید این روزم را ساخت
که آرد بخو ز بری شک شتاب
یک زخم شیر چون بگشت
تیر کرد و سپهر ز فولاد آرد
نگاه و رسو لشکر زنگ رات
بدانست کاه در دریا نهنگ
کجا جان برود چون در آید دم
بجوشتن بر از تیغ ترکبند
سککل ز رز استن تا بدین
نهاد از بر فیهن چون سپهر
ملارک در وقت چون با تیر
نشان پیشدن سوی شیران
شکیدا شو از خود و صیوی تمام
دین رز گله جنگ شیران
در نیگار فیهن و زنده می کار
بجوشتن خون در ملی شهریار

در این کتاب از تاریخ
نوشته اند از خفا نیست دور
بعضی حکم بر است و بعضی
چون از تابان تابان
از نازنینان بنای پسر
درین ترسناکان طبری کنم
بخو و باید این روزم را ساخت
که آرد بخو ز بری شک شتاب
یک زخم شیر چون بگشت
تیر کرد و سپهر ز فولاد آرد
نگاه و رسو لشکر زنگ رات
بدانست کاه در دریا نهنگ
کجا جان برود چون در آید دم
بجوشتن بر از تیغ ترکبند
سککل ز رز استن تا بدین
نهاد از بر فیهن چون سپهر
ملارک در وقت چون با تیر
نشان پیشدن سوی شیران
شکیدا شو از خود و صیوی تمام
دین رز گله جنگ شیران
در نیگار فیهن و زنده می کار
بجوشتن خون در ملی شهریار

برهنا طبیعت سیاروش شود
چو نوشه دے چند سرخوش شود

ظفر یافتن سکندر رشک زنگیان

چو زوزد گر چشمه آفتاب
چو شکر بزم بکشد ندکوس
مردان رومی وز خان زنگ
سپاهان چو شب و میان چو چرخ
بر آهیکے ابر زنگارگون
در آن شیل کز پای شد تا بفرق
جہان خسرو آہنگ پیکار کرد
بر آہ است بازار نامور در
قزاق گدے از گور چشم حسیر
یکے درخشنده چشمه دار
شنگان کش یکے نیزه سیارش
حامل یکے تیغ ہندی چو آب
کلاسے ز پولا و چین بسش
بر آہیتہ ناسخے ز ہر دار
نشتاد بر ہر جہ کوہ و شش
روان کرد و منکب بقیہا و گاہ
نیاید بلیگر کہ پر مردہ بود
در زنگیے رو چو غفریت
یکے ناخوش کہ بر روی رسید
و گر دیوے آمد چو پیکارہ کوہ

بر آنکھت آتش ز در بای
چو شطرنجی از عجاج و از آہن
شدہ سینہ باز یعنی و درنگ
کمر بپوش چون زاغ و چون چرخ
فرورخت از دودہ در سافون
یکی شنه ماند و یکی شنه خرق
سید خواہ بر چشم بدکار کرد
بر آنکھت ز آب روان گروا
بپوشید و فارغ شد از تیغ و تر
کہ در چشم آید یکے چشمہ دار
باب جگر یافتہ بر و شش
گلو ہر تر از چشمہ آفتاب
کہ گوہر بر شک آرد کہ ہر
بوقت زدن تلخ چون زہر بار
بہرین ہایون بر قمار خوش
بہرہ کہ دشمن کے آید براہ
باندیشہ لشکر فرورودہ بود
فرستاد ناگوہر آرد و شست
ز زنگی رنگ زنگارے برہ
کز چشم بینندگان شہ سونہ

نوشہ دے چند سرخوش شود
ظفر یافتن سکندر رشک زنگیان
چو زوزد گر چشمه آفتاب
چو شکر بزم بکشد ندکوس
مردان رومی وز خان زنگ
سپاهان چو شب و میان چو چرخ
بر آهیکے ابر زنگارگون
در آن شیل کز پای شد تا بفرق
جہان خسرو آہنگ پیکار کرد
بر آہ است بازار نامور در
قزاق گدے از گور چشم حسیر
یکے درخشنده چشمه دار
شنگان کش یکے نیزه سیارش
حامل یکے تیغ ہندی چو آب
کلاسے ز پولا و چین بسش
بر آہیتہ ناسخے ز ہر دار
نشتاد بر ہر جہ کوہ و شش
روان کرد و منکب بقیہا و گاہ
نیاید بلیگر کہ پر مردہ بود
در زنگیے رو چو غفریت
یکے ناخوش کہ بر روی رسید
و گر دیوے آمد چو پیکارہ کوہ
بر آنکھت آتش ز در بای
چو شطرنجی از عجاج و از آہن
شدہ سینہ باز یعنی و درنگ
کمر بپوش چون زاغ و چون چرخ
فرورخت از دودہ در سافون
یکی شنه ماند و یکی شنه خرق
سید خواہ بر چشم بدکار کرد
بر آنکھت ز آب روان گروا
بپوشید و فارغ شد از تیغ و تر
کہ در چشم آید یکے چشمہ دار
باب جگر یافتہ بر و شش
گلو ہر تر از چشمہ آفتاب
کہ گوہر بر شک آرد کہ ہر
بوقت زدن تلخ چون زہر بار
بہرین ہایون بر قمار خوش
بہرہ کہ دشمن کے آید براہ
باندیشہ لشکر فرورودہ بود
فرستاد ناگوہر آرد و شست
ز زنگی رنگ زنگارے برہ
کز چشم بینندگان شہ سونہ

مرحبت کند از جنگ ننگیان و بنا کردن اسکندریه

برو منند باد آن هجایون دشت
که از میوه آرایش خوان به
بنیوه رسیده بهاری چنین
چو شد بار و میوه دار جان
زمستان بر آن رفت آید بهار
و گر بار بهر سبز شد شاخ شک
بفرخی ز نس خوانا که
کشاد هم سن از قتل گنجینه
نهان یک که آن یافت بنیر نور
تا از پوشیدگان گفت خیز
که چون وی از رنگی آن کین کشید
گر از زنده دهستان در
که چون شد غی گشت با جنت
در گنج کشاد بر گنج خور
بر آسود و نیفتد بر جانی
چو ستای بادن فراش باد
شد از راه او که در خاسته
چو بی کرد و شد راه از گرد راه
رو از زنان ناسه زین زدند
ز در یاسه افروخته تار و پوسیل
در آید بهر سودر آسوده
و بان جلا جیل بهر اسی ز

سایه او توان برداشت
که از سایه آرایش جان
ز رونق میفتاد کار به چنین
بدست تبر دادش چون توان
بر آورد سینه سراز بهر بار
تفشه بر آیمخت غنیمت
چو کا فور تر سر بر آن زد ز خاک
بصحرای علم بر کشیدم بلند
که خواند سرانده او را سرش
گر از شش کن از خاطر گنج ریز
اسکندر کجا رخس در زین کشید
چنین داد و نظم گزاشید
چو گلزار خندید و چون گل
توانگر شد از گنج و گوهر سپاه
بیا قوت می تو یک را داد و یک
کردند آب و نشتند ره باده
که به گریه راه آراسته
در آمد بزمین شاد گیتی سپاه
سرا برده بر پشت بر وین زدند
بچرخش آمد از بانگ غیل جیل
و بانگ تنه خندید که ده پر
ز سوز چرخش گوشه که در کر

نشان از عطر بفاشند بگل
مخالف تنگن شاه فیروز تخت
ز فیروزه دولت کا نگار
بسیار میباید زماران رنگ
ز شمع که آرد از ستاد و هر
و گر بره از بحر و از انسا و
گفته از غنیت ظرافت بی
چو زینت بسترش دار اسید
زین کرد مردی بفرنگ را
گر انبیا بیکد باشد غریب
رون از طبعهاست ز رنگ
بیکه خرم از سیم مدد آفت
ز عوگره بار باست گنگ
مصرع بی تیغ گوشت نگار
بگشاید آن چاکب غلامان چیت
بمان تختهاست بکمال زجاج
اشیران زنجیر را و دست
ز گوش برید شتر باران
ز پیلان بیکاد و صد زند پیل
بد انسان گرانمایا سپهر
چو آمد فرستاده راه سنج
بسیار دیدار از نزل چنان
چیزت بختیست بقیاس

که آمد جان با نسی در خال
بفر و ز فاسی در آمد بخت
شاه طوطا بخت در روزگار
بهر سو فرستادی وزن و سنگ
بهر گنج استی و سپید بخت
نه از بهر بیم و مدار اسناد
کو انسان بپند ظرافت که
شتر بار ز رنما بخار اسید
که آئین آن خدمت آرد و سجاد
ز مکر و بوج و هر دو بیاد
بخت و حق بخت و در اشک
یکی خانه کا فورتا سفت
که هر باره زو بود و صد سنگ
شاه است زرافه آید بار
بشگام خدمت گشت تدرت
بگو هر چه بود با طوق و تاج
بیلا و پینا چو پیلان است
ز سر با نسی پر کا و خنده دار
که زرم و خشنده چون و دل
رستاد و با قاصد یک سر
بدار اسیر و آن گرانمایا گنج
صد را بوی تر شد عثمان
بوی تر شد را نامان در کا

بسیار میباید زماران رنگ
ز شمع که آرد از ستاد و هر
و گر بره از بحر و از انسا و
گفته از غنیت ظرافت بی
چو زینت بسترش دار اسید
زین کرد مردی بفرنگ را
گر انبیا بیکد باشد غریب
رون از طبعهاست ز رنگ
بیکه خرم از سیم مدد آفت
ز عوگره بار باست گنگ
مصرع بی تیغ گوشت نگار
بگشاید آن چاکب غلامان چیت
بمان تختهاست بکمال زجاج
اشیران زنجیر را و دست
ز گوش برید شتر باران
ز پیلان بیکاد و صد زند پیل
بد انسان گرانمایا سپهر
چو آمد فرستاده راه سنج
بسیار دیدار از نزل چنان
چیزت بختیست بقیاس
بسیار میباید زماران رنگ
ز شمع که آرد از ستاد و هر
و گر بره از بحر و از انسا و
گفته از غنیت ظرافت بی
چو زینت بسترش دار اسید
زین کرد مردی بفرنگ را
گر انبیا بیکد باشد غریب
رون از طبعهاست ز رنگ
بیکه خرم از سیم مدد آفت
ز عوگره بار باست گنگ
مصرع بی تیغ گوشت نگار
بگشاید آن چاکب غلامان چیت
بمان تختهاست بکمال زجاج
اشیران زنجیر را و دست
ز گوش برید شتر باران
ز پیلان بیکاد و صد زند پیل
بد انسان گرانمایا سپهر
چو آمد فرستاده راه سنج
بسیار دیدار از نزل چنان
چیزت بختیست بقیاس

بسیار میباید زماران رنگ
ز شمع که آرد از ستاد و هر
و گر بره از بحر و از انسا و
گفته از غنیت ظرافت بی
چو زینت بسترش دار اسید
زین کرد مردی بفرنگ را
گر انبیا بیکد باشد غریب
رون از طبعهاست ز رنگ
بیکه خرم از سیم مدد آفت
ز عوگره بار باست گنگ
مصرع بی تیغ گوشت نگار
بگشاید آن چاکب غلامان چیت
بمان تختهاست بکمال زجاج
اشیران زنجیر را و دست
ز گوش برید شتر باران
ز پیلان بیکاد و صد زند پیل
بد انسان گرانمایا سپهر
چو آمد فرستاده راه سنج
بسیار دیدار از نزل چنان
چیزت بختیست بقیاس

در کین پوشیده را با زرد
نیشد بر اسے اسکندر
نہلے سے دہشت آزار او
نبودش سرکین بدخواه خوش
که روی بزرگے چه بازی نمود
باین چهره گشتنت ساقند
همد رومے از بدولی رشده
به تندر و دامور بازی کند
نبوت درش انگند هر چه
بن ده که داروی مردان می
ندیده بجز آفتاب آتش
سکانش دن سکندر بر قهر دار او قال دن بفرزند
چان سیم از میل جویند
به نیم کس را درین روزگار
چون بیلے را بود ناگزیر
اشغولے نقه این سرود
چو برون جسم که از گنج باغ
چو نیم کس از هو شاران
وگر باره از دست این وستان
تا شاه این باغ دلکش نم
کز ارشگر کارگاه
که چون شاه روم از بشجون
یکے سوی دریا یکے سوی در
که میش بود سوس آموزگار
گزین گوشه گیران شوم گوشه گیر
شوم غایغ از شغل دریا درو
ترنجے به ستم چو روشن چراغ
که دادن توان آن ترنجست
گریز آرم سوی این بوستان
بدو خاطر خوش را خوش گشتم
چنین گوید از موبدان کن
بر آسود و آمد مرادش بچنگ

بفرموده و شمر با یکی هوشمند
که چون در جهان رزقش خون بود
پرسید پرسنده نغمه خال
سکندر شود در جهان چیره دست
صدای بر آورد کوه از نهفت
از ان خال فرخ دل خیره
بخرم دلی زان بخت بگشت
بند نیست با آنچسب
سین از اندازد راه کار خوش
که چون سن به نیروی گیتی نیا
گرچه رزق را بخوارگان چون دهم
پیش از ادا و باید خنداج
گر آتشکاز دارم مرا تیغ هست
گر آتشکاز آرویه پیکار من
هر انصافش از وی حاصلست
نقشه که که فیروز بندی رسد
دو دل یک شود و بشکند کوه را
اسد مچنان شد به نیروی سخت
پیدا به رعد گاه دارا شدن
شمار بچکان از سر تا پوس
چه محبت بود پیش دارا مرا
شناسندگان سرانجام کار
که تا چرخ گردند و اختر ست

خبر باز پرسد ز کوه بلند
سرانجام اقبال شد چون بود
که چون بیناید سرانجام حال
بدارائی دولت در ارگست
همان نکته گو گفته بد بارگست
چو کوه قوی یافت پشت تو
سوزن سگاه آمد از کوه دو
چو سهره سی در میان چمن
ز پر دلی صدم و سکار خوش
بگردان گردان رسام شاه
بخود بر چنین خوار بی چون نه
کرده کم ندارم نه گوهر نه تاج
چو تیغیم به تو تاج آید هست
نگاهدار من پس نگه دار من
که را هیچ قوی شکرم بکشد
ز باران بکشد بکشد بکشد
پر آگندگی آرد و اندوه را
که بستانم از دشمنان تاج و
بجز به دبی آشکارا شدن
چه گوید چون باشد این کوه
نمانی کشید آشکارا مرا
دعایانه که دند بر شهر یار
وزین بر دوا منیش که هست

بفرموده و شمر با یکی هوشمند
که چون در جهان رزقش خون بود
پرسید پرسنده نغمه خال
سکندر شود در جهان چیره دست
صدای بر آورد کوه از نهفت
از ان خال فرخ دل خیره
بخرم دلی زان بخت بگشت
بند نیست با آنچسب
سین از اندازد راه کار خوش
که چون سن به نیروی گیتی نیا
گرچه رزق را بخوارگان چون دهم
پیش از ادا و باید خنداج
گر آتشکاز دارم مرا تیغ هست
گر آتشکاز آرویه پیکار من
هر انصافش از وی حاصلست
نقشه که که فیروز بندی رسد
دو دل یک شود و بشکند کوه را
اسد مچنان شد به نیروی سخت
پیدا به رعد گاه دارا شدن
شمار بچکان از سر تا پوس
چه محبت بود پیش دارا مرا
شناسندگان سرانجام کار
که تا چرخ گردند و اختر ست

در آن پنج غائب تراست
 درین هم تو آن بودی و ز حال
 حساب جا بگیر ای آفرینش
 به نیک اختر خال اختر گشت
 که فرخ بود خال منخ بقال
 سباده کسی کوزند فال
 بیا و ریشو این چشم آلوده را
 ز قندیل او بر سر و زو چراغ

یغلوب و غائب جوشتا فتم
 چه فرمود آن خوش بقال
 شد از نصرت ره نمایان خویش
 بر جا که شمشیر و ساغر گشت
 بفرخته گه فال زن ماه و سال
 مزین فال بدکار و دو حال بد
 با ساقی آن لعل با بود و با
 فروزنده لعلی که ریحان باغ

آئینه سانه حکیمان می

چه فرخ بود روزی از باد
 بنشیند رسم و بنیاد
 سزاو کوی نیک اختر برزند
 بهنگام شش شوتا امید
 در چاره ساز به خود در بسند
 نفس بگز امید یاری دهد
 گره در بیا و بیا روی خویش
 گز از نه نقش دیبا روی
 که چون شد سکنه رجا نه اکلید
 عروس جهان که شد جلوه ساز
 نو آینه پیش از و ساخته
 نخستین عمل کاین ساخته
 چو از وقتش غرض برخواست

همه مرد در آنیک آید بیا
 ز دولت به نیک گشت یاد
 به نیک اختر خال اختر زند
 که ابر سید یار و آب سپید
 که بسیار تلخی بود و سوسند
 که از خود و امید واری دهد
 در آئینه فتح بین روی خویش
 گشت نقش دیبا چه اهروم
 ز شمشیرش آئینه آمد پدید
 بآن روشن آئینه آمد نماند
 شد پیرا گشت پرداخت
 ز رو نقره در قالب انداختند
 درو پیکر خود ندیدند راست

رشید آزمایش هر که هر
 سرانجام کاهن در آمد بکار
 چهره و خست رسام آنگرش
 پند نیکو را بد انسان که است
 بر شکل میافتنش تخت
 به پنا شد به چهره را این ساز
 مرغ مخالف بودی خیال
 چه شکل بد و رشید آنگشت
 بعینه ز هر سو که برده استند
 بدین آمد سده ز آهن تیره مغز
 تو خوار در آن آئینه بگره
 چو آن که در و آهن سخت است
 سکن در و و پیش از که ده
 چرا ز دیدن روی خود خست شاد
 عروسته که این سخت آرد بجا
 بیاساقی آن جام آئینه خام
 چو زان جام کینه و آئین شوم
 حراج خواستن و آزار از سکن در و جوات اودن

نمودند هر یکدگر یک
 پذیرنده شد گوهرش را نگار
 بعینش فروزنده شد گوهرش
 در و دیده رسام پیکر پست
 نمی آرد از دس خیالی درشت
 در ازایش کردی جبین را دراز
 سده نشان دور و ادنی حال
 تفاوت نشد با دس آنگشت
 نمایش کی بود و بگذر استند
 بر افروخت شاه این خود از نون
 بدست آری آئین اسکندر
 غری در آمد ز غریب درشت
 ز گوهر که در آمد مشکو
 یکی جو سه بر پشت آئینه و او
 و هر بود آئینه را در و نما
 بمن ده که بر دست به جایی جام
 بران جام روشن جهان شوم
 حراج خواستن و آزار از سکن در و جوات اودن

بیامازید و شو نیم دست
 چه بندیم دل در جهان کسان ما
 جهان دام خویش از تو که میزد
 چو باران که یک یک میبارد
 بیامازیم آنچه داریم شاد

که سدا و نتوان ز سدا و است
 که هم دیو خانه است و هم عول آ
 بجز عه فرشت با غر که و
 شود سیل را نگه بر ریاست
 درم بودم چسبیده نهاد

در و دیده رسام پیکر پست
 نمی آرد از دس خیالی درشت
 در ازایش کردی جبین را دراز
 سده نشان دور و ادنی حال
 تفاوت نشد با دس آنگشت
 نمایش کی بود و بگذر استند
 بر افروخت شاه این خود از نون
 بدست آری آئین اسکندر
 غری در آمد ز غریب درشت
 ز گوهر که در آمد مشکو
 یکی جو سه بر پشت آئینه و او
 و هر بود آئینه را در و نما
 بمن ده که بر دست به جایی جام
 بران جام روشن جهان شوم
 حراج خواستن و آزار از سکن در و جوات اودن
 که سدا و نتوان ز سدا و است
 که هم دیو خانه است و هم عول آ
 بجز عه فرشت با غر که و
 شود سیل را نگه بر ریاست
 درم بودم چسبیده نهاد
 بیامازید و شو نیم دست
 چه بندیم دل در جهان کسان ما
 جهان دام خویش از تو که میزد
 چو باران که یک یک میبارد
 بیامازیم آنچه داریم شاد

در این کتاب...

در این کتاب... (Top marginalia)

همان گنج ناخوده را خورده
سر انجام در خاک هین نشست
کز گنج قارون فرشته بجل
چه آمد بجهت مردن نامراد
که ماند از قفس تبریز دست
چنین گفت کان شاه فیروز
بر آسوده بود از سهامی دور
گهی بر همیکه دو گاه هست
خردمند موش خرد خویش
سخن شد بیه بر نهلمای تنگ
مهندس درشتی در وی نشاند
قبح شکر افشاک در خوش تر
ز فوش می دره در آشتیکان
روان کرد از دید کار و دوان
شود رو و خشکی بد و بر و بد
کحل افشان ترا ز ماه از دی
شسته چو بر چرخ بدینست
خنگوی روشندل آزاد
هم اوراد هم شاه خور و خور
شکیده سخن کرد با اور و ان
نداده خراج کمن باز جبت
ز درگاه ما و اگر گشته خراج
که بر دی سر از خن بر کار ما

نیشک ببار گذر که ده گیس
از ان گنج کار و قارون بیت
چه باید نهادن برین خاک دل
از آن خشت زرین شده اعدا
درین باغ رنگین درختی بدست
کز ارشش کن ز یورتاج و دست
یکی روز غایب دل و شاو جبر
می ناب در جام شام نشسته
حکیمان بشمار دل پیش او
هر تبسته کار از باغ جنگ
بهر جبهه می که شد می نشاند
در ششان شده می چو روشن خضر
و باغ میشن گان سرگران
شک و خج که از غن و ان
نه می زانم کز خسته چون شک
در ان بزم آراسته چون شست
سکندر جهان چو غنخ سر
ز دار اودانه فرستاده
چو خسرو پستان پرستش نمود
چو کرد آفرین بر جهان پهلوان
ز در و در و آفرینش شست
که چون بود کز گوهرین تخت و تاج
ز بونی چو بیه تو در کار ما

در این کتاب... (Right marginalia)

در این کتاب... (Far right marginalia)

در این کتاب... (Bottom marginalia)

چنان رسم درینه کارست
سکندر زگر می چنان بر فرخت
کمان گوشه ابرویش خم گرفت
چنان دید در قاصد راه سنج
چنان چون بگری بر آشفته شد
ز گفتن قتی سخناست سخت
که آذر خور اسه باشد بلند
بان زگر می چه بود که
چون که چو با او ز کمان
چون گفتن ز زانه پیش بین
پاش بخود برسته قهر بان
که انده هر چه که کانی
چون که از کوه بر وسیع و تاج
در آن کو چرخین بن ناید
نیفتن یکی خسرو است بساط
چون خاصه زبان تیغ بود او کرد
بر و مانگ زو شهر یار و کینه
زانه و گر گونه آیین نسا و
سحر چو آن بساط کمن و ز نوشت
چون که که بر خنجره و زنگ
چون که کشی جیبا در نفس
تو آن کفایت که شمشیر سن
چون بر کاسه که برداشتم

کمن سرشی تا نیابی کرد
که آتش دل ز بانش بست
ز تندیش گویند هرا دم گرفت
که از جوشش دل مغزش آید برنج
سخناست ناگفته گفته شد
چون که بده او شمشیر سخت
چون که چو سخناست ناسودمند
ز دوری کمن خوش ووری کند
چون که هم از گفتش به بود
زبان گشتین است قش که چنین
که گوید هر آنچه آید شش بر زبان
که از ارش چنین کرد از آن
ز یونان شته ی پیش از خراج
بدی خایه ز رخسار آفرید
که بینه و را تا زه کوهی شایط
خراج که چو شسته را یاد کرد
که چو شسته غارت از منده
چون آن مرغ کو حایه زین نهاد
بساط و گر ملک را تا زه گشت
که صلح ساز و جهان گاه جنگ
بشیر یا من شنگه می و بس
نیار که شمشیر تو ز بر سن
منان جهان بر تو بگذاشتم

چون که چو سخناست ناسودمند
ز دوری کمن خوش ووری کند
چون که هم از گفتش به بود
زبان گشتین است قش که چنین
که گوید هر آنچه آید شش بر زبان
که از ارش چنین کرد از آن
ز یونان شته ی پیش از خراج
بدی خایه ز رخسار آفرید
که بینه و را تا زه کوهی شایط
خراج که چو شسته را یاد کرد
که چو شسته غارت از منده
چون آن مرغ کو حایه زین نهاد
بساط و گر ملک را تا زه گشت
که صلح ساز و جهان گاه جنگ
بشیر یا من شنگه می و بس
نیار که شمشیر تو ز بر سن
منان جهان بر تو بگذاشتم

چون که چو سخناست ناسودمند
ز دوری کمن خوش ووری کند
چون که هم از گفتش به بود
زبان گشتین است قش که چنین
که گوید هر آنچه آید شش بر زبان
که از ارش چنین کرد از آن
ز یونان شته ی پیش از خراج
بدی خایه ز رخسار آفرید
که بینه و را تا زه کوهی شایط
خراج که چو شسته را یاد کرد
که چو شسته غارت از منده
چون آن مرغ کو حایه زین نهاد
بساط و گر ملک را تا زه گشت
که صلح ساز و جهان گاه جنگ
بشیر یا من شنگه می و بس
نیار که شمشیر تو ز بر سن
منان جهان بر تو بگذاشتم

چون که چو سخناست ناسودمند
ز دوری کمن خوش ووری کند
چون که هم از گفتش به بود
زبان گشتین است قش که چنین
که گوید هر آنچه آید شش بر زبان
که از ارش چنین کرد از آن
ز یونان شته ی پیش از خراج
بدی خایه ز رخسار آفرید
که بینه و را تا زه کوهی شایط
خراج که چو شسته را یاد کرد
که چو شسته غارت از منده
چون آن مرغ کو حایه زین نهاد
بساط و گر ملک را تا زه گشت
که صلح ساز و جهان گاه جنگ
بشیر یا من شنگه می و بس
نیار که شمشیر تو ز بر سن
منان جهان بر تو بگذاشتم

[illegible]

سبک قاصدی را بر گاه او
یکی گویی و چو گاهان بقاصد سپرد
در آموختش بر از آن شیکش
سو روم شد قاصد تیز گام
ز ر و چون در آمد بر شاه روم
سر انگنده در پای تیر بند گ
نخستین گره که ز نخن باز کرد
که فرمان دیان حاکم جان شد
چو فرمایم شاه میسر و زور
سکندر در نشست کان عذر خواه
به پیغمبره گفت با وزیر بام
مستایم که در جنگ خویش نیست
چو آورد پیش سکندر پناه
ز چو گاه و گو اندر آمد نخست
و که آرزو میبرد آیت
همان کنجد نامشروع و دشمنان
سکندر جهان داد و در پیش
مثل زد که هر کو گریز و پیش
گو شاه از آن داد چو گاه بن
سپهان گرسه را مردا خورشید
چو گوی زمین شاه مار اسپر
چو ز شکوه گردان گزارش گرسه
فرورخت کنجد بصحن سپر

فرستاده شد چشم در راه
تغیر می کرد از کنجد آشوب
بدان تعبیه شد دل شاه خوش
ز دار اندیشه به باغ و سام
فرزنده شاه همچون آتش تو
نمودش نشان پرتند گ
سخن را بچهره بی سزا خا کرد
فرستادگان بنده فرمان شدند
که فرمان فرمانده آرم بجای
پیام درشت آرد از نزد شاه
سام که را این بند بکشد و گام
بر آورد و یک یک فرستاد
به پیغام دار از میان بر کشاد
که تو طفل بازی بدین کن است
و بیهودگی دل بدر آیت
ازین پیش خواهم سپید بوزنه
درین ناله ها و پیوسته
بچو گاه کشیدن آن سوزش
که تاز کشم ملک بر خوشین
بشکل زمین می نهد در قیاس
بدین گوی خواهم از گوی بد
بکنند در آمد در قفا و
طلب که در میان کنجد

چون فرستاده شد چشم در راه
تغیر می کرد از کنجد آشوب
بدان تعبیه شد دل شاه خوش
ز دار اندیشه به باغ و سام
فرزنده شاه همچون آتش تو
نمودش نشان پرتند گ
سخن را بچهره بی سزا خا کرد
فرستادگان بنده فرمان شدند
که فرمان فرمانده آرم بجای
پیام درشت آرد از نزد شاه
سام که را این بند بکشد و گام
بر آورد و یک یک فرستاد
به پیغام دار از میان بر کشاد
که تو طفل بازی بدین کن است
و بیهودگی دل بدر آیت
ازین پیش خواهم سپید بوزنه
درین ناله ها و پیوسته
بچو گاه کشیدن آن سوزش
که تاز کشم ملک بر خوشین
بشکل زمین می نهد در قیاس
بدین گوی خواهم از گوی بد
بکنند در آمد در قفا و
طلب که در میان کنجد

در آموختش بر از آن شیکش
سو روم شد قاصد تیز گام
ز ر و چون در آمد بر شاه روم
سر انگنده در پای تیر بند گ
نخستین گره که ز نخن باز کرد
که فرمان دیان حاکم جان شد
چو فرمایم شاه میسر و زور
سکندر در نشست کان عذر خواه
به پیغمبره گفت با وزیر بام
مستایم که در جنگ خویش نیست
چو آورد پیش سکندر پناه
ز چو گاه و گو اندر آمد نخست
و که آرزو میبرد آیت
همان کنجد نامشروع و دشمنان
سکندر جهان داد و در پیش
مثل زد که هر کو گریز و پیش
گو شاه از آن داد چو گاه بن
سپهان گرسه را مردا خورشید
چو گوی زمین شاه مار اسپر
چو ز شکوه گردان گزارش گرسه
فرورخت کنجد بصحن سپر

در آموختش بر از آن شیکش
سو روم شد قاصد تیز گام
ز ر و چون در آمد بر شاه روم
سر انگنده در پای تیر بند گ
نخستین گره که ز نخن باز کرد
که فرمان دیان حاکم جان شد
چو فرمایم شاه میسر و زور
سکندر در نشست کان عذر خواه
به پیغمبره گفت با وزیر بام
مستایم که در جنگ خویش نیست
چو آورد پیش سکندر پناه
ز چو گاه و گو اندر آمد نخست
و که آرزو میبرد آیت
همان کنجد نامشروع و دشمنان
سکندر جهان داد و در پیش
مثل زد که هر کو گریز و پیش
گو شاه از آن داد چو گاه بن
سپهان گرسه را مردا خورشید
چو گوی زمین شاه مار اسپر
چو ز شکوه گردان گزارش گرسه
فرورخت کنجد بصحن سپر

در این کتاب که در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری
 در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری
 در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری
 در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری

<p> زده بس از جعد پرچم کلا
 بفرستگما بود پید از کلا
 شد آن اثر و با جعد پرچم کلا
 جهان کرد از آشوب خرو کلا
 ازین گره گون خاک تاجیه
 جهان یک نو است چیده
 خاک بر بلند می زمین در خاک
 بسته برین هر دو آلوده شست
 زمین گریخت برین آورد
 بقیه درین شست فریاد کس
 چو فریاد در ابر گل بسته راه
 به ابریده خرد حصاری کس
 بیاساچی آن آتش تو بسوز
 مجلس فرو زده دلم غم تو بود </p> | <p> چو برت که کوه ابر سیاه
 عقاب سیم پرو باش ز فیر
 بفرست جان را از و با سیم
 دهر چو از بهر یک شست خاک
 بشیر توان کردش گر گنبد
 دروگاه حسلو بود که جگر
 یکی طشت خون شد یکی طشت خاک
 ز خون سیاهش به سر گشت
 همه خاک در زیر خون آورد
 که بسته شد راه فریاد کس
 گل بسته به هر دو فریاد خواه
 بنامو نشسته خویش کاری کنه
 آتش تو بسوز
 که چون شمع بر فرقه آتش بود </p> |
|--|---|

<p> خردمند را خوبی از داد است
 کس که بدین ملک خردمند است
 خردنیک مسایه زبان
 چو در کوی نامجو دران
 درین راه کس خانه آباد کرد
 تو نیز از آن یار گردون دوش
 چو دریا بسیر مایه خویش باش </p> | <p> پناه خدا ایمن آباد است
 جزو یک دانا خردمند است
 که مسایه کوی نامجو دران
 به از دوستان خردمند است
 که گودون زود بهانی آزاد کرد
 بزرگرون زمان بریناری خوش
 هم از بود و دو دو خود برتر است </p> |
|---|--|

در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری
 در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری
 در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری
 در این شهر از سال ۱۰۸۰ هجری قمری

در خسته شود و خوشین سازد بگ
چو پند از بزرگ کسان خردگان
گر از نده بر سر هم از موبدان
که چون شاه روم آمد آفرین
خبر گرم شد در همه مرز بوم
بیرغش دارا سهرافراخته
جهان را بدین مرده نوروز بود
در د بوم و کشور یکبار گ
چو در کوه پستی نقش خوانسته
چو در ای دریا دل آگاه گشت
ز پیران رو شنیدل در ایمن
زیر کار داسنه برای درخت
که به خواهر اچون در آگشت
چو از بون در آسوز و از خن
چو در جنگ پیر و زایش دید بود
نگر دوش در آن کار کس چاره
چو دانسته بودند که سرش
سختی کس در نیار دگوش
بیتجه در از ز گله شاه در آن
فرار بر ناسه که از فر و بر
به بیت در آن انجسم گاه بود
تیا گفت بر شاه و بر بزم شاه
سباد ای عالم از نام تو

در خسته شود و خوشین سازد بگ
چو پند از بزرگ کسان خردگان
گر از نده بر سر هم از موبدان
که چون شاه روم آمد آفرین
خبر گرم شد در همه مرز بوم
بیرغش دارا سهرافراخته
جهان را بدین مرده نوروز بود
در د بوم و کشور یکبار گ
چو در کوه پستی نقش خوانسته
چو در ای دریا دل آگاه گشت
ز پیران رو شنیدل در ایمن
زیر کار داسنه برای درخت
که به خواهر اچون در آگشت
چو از بون در آسوز و از خن
چو در جنگ پیر و زایش دید بود
نگر دوش در آن کار کس چاره
چو دانسته بودند که سرش
سختی کس در نیار دگوش
بیتجه در از ز گله شاه در آن
فرار بر ناسه که از فر و بر
به بیت در آن انجسم گاه بود
تیا گفت بر شاه و بر بزم شاه
سباد ای عالم از نام تو

در خسته شود و خوشین سازد بگ
چو پند از بزرگ کسان خردگان
گر از نده بر سر هم از موبدان
که چون شاه روم آمد آفرین
خبر گرم شد در همه مرز بوم
بیرغش دارا سهرافراخته
جهان را بدین مرده نوروز بود
در د بوم و کشور یکبار گ
چو در کوه پستی نقش خوانسته
چو در ای دریا دل آگاه گشت
ز پیران رو شنیدل در ایمن
زیر کار داسنه برای درخت
که به خواهر اچون در آگشت
چو از بون در آسوز و از خن
چو در جنگ پیر و زایش دید بود
نگر دوش در آن کار کس چاره
چو دانسته بودند که سرش
سختی کس در نیار دگوش
بیتجه در از ز گله شاه در آن
فرار بر ناسه که از فر و بر
به بیت در آن انجسم گاه بود
تیا گفت بر شاه و بر بزم شاه
سباد ای عالم از نام تو

در خسته شود و خوشین سازد بگ
چو پند از بزرگ کسان خردگان
گر از نده بر سر هم از موبدان
که چون شاه روم آمد آفرین
خبر گرم شد در همه مرز بوم
بیرغش دارا سهرافراخته
جهان را بدین مرده نوروز بود
در د بوم و کشور یکبار گ
چو در کوه پستی نقش خوانسته
چو در ای دریا دل آگاه گشت
ز پیران رو شنیدل در ایمن
زیر کار داسنه برای درخت
که به خواهر اچون در آگشت
چو از بون در آسوز و از خن
چو در جنگ پیر و زایش دید بود
نگر دوش در آن کار کس چاره
چو دانسته بودند که سرش
سختی کس در نیار دگوش
بیتجه در از ز گله شاه در آن
فرار بر ناسه که از فر و بر
به بیت در آن انجسم گاه بود
تیا گفت بر شاه و بر بزم شاه
سباد ای عالم از نام تو

در خسته شود و خوشین سازد بگ
چو پند از بزرگ کسان خردگان
گر از نده بر سر هم از موبدان
که چون شاه روم آمد آفرین
خبر گرم شد در همه مرز بوم
بیرغش دارا سهرافراخته
جهان را بدین مرده نوروز بود
در د بوم و کشور یکبار گ
چو در کوه پستی نقش خوانسته
چو در ای دریا دل آگاه گشت
ز پیران رو شنیدل در ایمن
زیر کار داسنه برای درخت
که به خواهر اچون در آگشت
چو از بون در آسوز و از خن
چو در جنگ پیر و زایش دید بود
نگر دوش در آن کار کس چاره
چو دانسته بودند که سرش
سختی کس در نیار دگوش
بیتجه در از ز گله شاه در آن
فرار بر ناسه که از فر و بر
به بیت در آن انجسم گاه بود
تیا گفت بر شاه و بر بزم شاه
سباد ای عالم از نام تو

بیکر زمان با پیش باز گفت
 نبوشده را درین یادگوش
 گویند خسته نگونید سخت
 سپیدان شد آن پیر شده غم
 که با شاه خویشی اندر و کس
 بفرزند خود پسرانده کس
 با تش و سرانده و پیر و نوجوان
 که اندک خالی گشت در راه را
 بود و چرخ آنگونه در خاک شور
 که از پند او گریخته شهر بار
 بشیرین زمان شاه ایاد کرد
 بخت اوست چه باشد که در اوتو
 ز داد و ستد دولت سازد کلا
 ستاره چراغ تو از دشت آ
 پسنگی توان ز دور آورد
 کند دعوی همسر نه با چرخ
 رسن باز در گردن آید پیر
 زسان گویا بی کسین حاجت
 و گر بار و کوشش در افتد حجاب
 ببرد انگلی پیش سید و چراغ
 چو در اندام پشیمان
 که در گوشه بزم گمان را اگر
 که در کاو گریسته آید بکا

این گفتنیها که باشند به وقت
 کفایت چشمه کو شود و سخت گوش
 سخن به که با صاحب تاج تخت
 چونان گون تنه ای بکس کرد
 نظر داشت در کاوشانان به
 چه کو کینه بر فرزند چه
 جوانا که پوز شاه آتش بست
 نصیحت هوارن بود شل و را
 نصیحت گریه تا خداوند
 چو آگاه گشت آن نصیحت گرا
 سخن او اگر گون بسیار کرد
 که او را است و در شکار تو
 که باشد کند که که بسیار
 که آفرین کله آسمان و خورشید
 کلوی که یا که ساز و شب و
 و سخت که دانه لیس و گدا
 چو که دوز و لایه ناکه سحر
 که ویت او اگر دن از نشت
 روشن زود پوز چو باشد گیار
 چو دوز و شب و آسمان و خورشید
 بیگانه سینه پوز و با علقه
 که دوز و خورشید و گوشه
 بیگانه کار عالم بر

[illegible][illegible][illegible]

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

بر دی پدید آید از مرد مرد
که پاسد هم پستانم کلاه
جفا دار تنها تو باشی و بس
بهر نرسد راه یابند و است
نبرد دار و نیزنگ سازی کن
برات سهیل ازین مید است
که باید در قطره خون خوش
که خاکی بگوهر نه از آتش
که الماس شازده و یاقوت
که گداز دستین باخار و تنگ
ز طوفان آتش بگدازد
جاشنه را با جزیره جاکاز
ندادش ز باغ آن دگر خوش
که چو به خنجر و ز پهلوی شیر
که نتوان از و مید و رخسین
که بر روی دریا توان بل بست
که نه به چو پیش آرزو آستان
که تند آرد دماغه سازد
که بار ستم آتی سو کار زار
که کند یاده انگشت رازد
که چون ماسه را غلط کرد کار
چنان نیست بازی غلط باشد
که سیرخ را کس نیار و بدام

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

تو مردی دین مرد و دشت نبرد
من انگه عنان باز چرخ زرام
چو پنداشتی در جهان نیست گهر
بهر زیر برگه شتابنده است
سایه چو من مهره بازی کن
ز ملک من اقطاع من مید است
چو کرب دادن نشاید پیش
خون پیش ازین لاف گردان
سایه رام و تندی را کن دست
همان شیشه که کو در چرخ
جاشنه چنین بر زلف سپید
بر آسودگی عیش خود میگذا
یکه دوا باغی به بے قوشه
ز بوئن ز زمین صیدی آور زبر
بناشنه چو باید در آوختن
تنیای شه انگه آید بهت
چو باید خند و بر آستان
چو بهین جو این بران آرد
ز ندیور بهت چو خند یا
چو باو بودار سلیمان نشست
پیش از غلط کار و روزگار
حسابی که با خود بر انداخته
عنان باز کش زمین قناری

نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

فروست کوشیده را دست پاک
نمودند در پیشه شی درنگ
که شمشیرشان بر نایب کشید
همان جانب آبی همین آتش
دل کینه و گشت بر گینه تیز
سر از جبین مهر بر تافتند
فلک بر دمان دهن آده یوس
همی شاه ربشت پیلان گشت
که از نایب ترکان بر آورد و جوش
دماغ از دم گاه و دم گشت
برون رفت زین طاق آراسته
زین آفرین بر آفرین بر آفرین
بر آفرین بر آفرین بر آفرین
عنان سلامت برون شد و گشت
زمین آسمان آسمان شد و زمین
نم خون بنمایه جز ماه گرد
زمین شش شد و آسمان گشت
گلگون گشت حلقه های گشته
جهان بوخت از آتش برق گشت
دماغ هوا پشد از جهان پاک
را راست شکر بها تمام
زین آفرین از دمان باز کرد
کیه که گفتی ز پولاد است

ز بسیاری لشکر از هر دو جا
دور و پست و بلند در جانی
مگر در میان صله آید بر
چو بود از جوانی و گشت
پیدا آمد از بر دباری ستیز
از آن پس که بر کینه ره یافتند
در آمد بغیر یون آواز کوس
شغفان آینه پیل گشت
چنان آمد از نایب ترکی خروش
بر آورد و خبر آواز گشت
طایقی که از نایب گشت
رواد و بر آمد ز راه گشت
زین گشتی از یکدگر بر در
نمایه زمین بر جوار گشت
زین گشتی از یکدگر بر در
فرزقت و بر رفت راه گشت
و گشت تورا از آن گشت
جگر تالک گشت با ی گشت
ز تالک نفس در هوا گشت
و گشت عیسه تیغ بر خون و خاک
سیدار ایران بر از صبح بام
ششین صفت بر نایب گشت
صفت بر نایب گشت

در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است
در این عالم است نورانی که در این عالم است

برانگیخته از جهان رخساره
 بهر دست شمشیر الماس گویان
 کز خصم راجان نیامد درین
 فردستی زیر پایش سرش
 زوریای آب آتش انگیز
 و طم نادان را بهسم برزند
 با شیر کز مرکب آورد و ز بکار
 کزان پهلوان میل پهلوان
 بر اند برنگ آوایارگی
 که لشکر چمنه زوریای آب
 یکبار غنچه بخت رز زند
 بهوشید لشکر کوشید سخت
 دوستی به تیغ اندر آتشید
 ز خود دست آرزوم کوتاه دید
 بد آن نزارند جان را بر سر
 بخاک اندر آرنند بدخواه را
 نبرد جهان در جهان ساختند
 گذرگاه پر مور کز دزدان
 زمین را بر نوزده کردند زشت
 بپای افشردمانه بخ و دشت
 سو پلین شد چو آبرو من
 کزان زخم زرد پیرو جوان
 عمل من که بوالا با خاره کرد

و زین سو سکندر لشکرش بر تیس
 دو دست آورد و گوشتش بر دو
 دو دست چنان میگذاشت که
 چو بر فز پیل آمدی خنجرش
 چو بر آب دریا غضب ریخته
 چو شیر می کشد آتش ز دم برزند
 بدار اغو و زندگان تند
 شه آردم او به که کیس کشت
 بشکر گوید که کیبار گے
 چنان دید داری دولت غوا
 همه بگر و به یک سو زند
 فرمان فرمانده تاج تخت
 عثمان یک رکاب بر تخت
 سکندر چو غوغا بدخواه دید
 بفرمود تا شکر و مین
 پسند بر دشمنان راه
 دو لشکر جو مور و بلخ تا خند
 و بشکر پلاد و تیر خندنگ
 چو ز نور گیس کشیدندش
 سکندر ویران دار و گنج
 پیمان بر روی افکند پل
 که زخم زو بر تن پسوان
 بر دیققتان زره پاره کرد

[illegible][illegible]

بزرگ باز و سبزه تانده هور
مبوی تن شاد و دست از گردن
پیر اسبید زان دشمن میران
یران شد که از خصم تا به غارت
و گر بار که بخت اسبید و بار
چو در فال غیر و زبانه خویش
قوی کرد و جنگ باز و یوش
نیاسودش که ز خون رخسار
نبرد از میان ایران سماء
ز خون گشت روی زیبارشان
و گر بر روی فشر و ندها سب
بناسهش به ایت همه آشنه
چو گوهر بر آمو و رنگی بتاج
سروشن از تیره شب ماهه
دوشکریک جاگر و ده آمده
باز اسگاه آمده از سر و
باز ریشه از گشاید تیره گشت
که در رو کمان روی شسته
سپاه از دو سو صفه مبار
بویا و شمشیر و سپهرم کمان
بویا و شمشیر و سپهرم کمان
بویا و شمشیر و سپهرم کمان
بویا و شمشیر و سپهرم کمان

و لیکن شد از زده در زور
بزد و تیغ و بدخواه را سب
دل خصم را کرد از سنجاق
رمانی و پسر سینه را از نشان
سپه افشرد و به جای خود آستاد
بر اعدای خود دست خود مش
بکوشید با هم ترا روی خویش
ز دشمن بد دشمن در او بست
گرفتند بر شکر بر دم راه
احل خواست کردن گشتارشان
نرفتند چون کوه آهن زجا
غیبت به بدخواه نگه آشته
شبه چمن سر و دانه و خوش
چو آینه سینه روشنی یافته
شدند از خصم دست ستوده آمده
زین زخم شستند و از روی کرد
که فردا سبزه بر خواهد گشت
چو روحانیان سبزه و خون
نبرد بر آن پنج سبزه بر خاستند
بسی زور باز و نمود آسمان
که دست از غنای رشت و با آزر
با خلاص نه و یک و و از خلاص
دل آزر و گس در میان آمده

و لیکن شد از زده در زور
بزد و تیغ و بدخواه را سب
دل خصم را کرد از سنجاق
رمانی و پسر سینه را از نشان
سپه افشرد و به جای خود آستاد
بر اعدای خود دست خود مش
بکوشید با هم ترا روی خویش
ز دشمن بد دشمن در او بست
گرفتند بر شکر بر دم راه
احل خواست کردن گشتارشان
نرفتند چون کوه آهن زجا
غیبت به بدخواه نگه آشته
شبه چمن سر و دانه و خوش
چو آینه سینه روشنی یافته
شدند از خصم دست ستوده آمده
زین زخم شستند و از روی کرد
که فردا سبزه بر خواهد گشت
چو روحانیان سبزه و خون
نبرد بر آن پنج سبزه بر خاستند
بسی زور باز و نمود آسمان
که دست از غنای رشت و با آزر
با خلاص نه و یک و و از خلاص
دل آزر و گس در میان آمده

و لیکن شد از زده در زور
بزد و تیغ و بدخواه را سب
دل خصم را کرد از سنجاق
رمانی و پسر سینه را از نشان
سپه افشرد و به جای خود آستاد
بر اعدای خود دست خود مش
بکوشید با هم ترا روی خویش
ز دشمن بد دشمن در او بست
گرفتند بر شکر بر دم راه
احل خواست کردن گشتارشان
نرفتند چون کوه آهن زجا
غیبت به بدخواه نگه آشته
شبه چمن سر و دانه و خوش
چو آینه سینه روشنی یافته
شدند از خصم دست ستوده آمده
زین زخم شستند و از روی کرد
که فردا سبزه بر خواهد گشت
چو روحانیان سبزه و خون
نبرد بر آن پنج سبزه بر خاستند
بسی زور باز و نمود آسمان
که دست از غنای رشت و با آزر
با خلاص نه و یک و و از خلاص
دل آزر و گس در میان آمده

گر انما یگان را در انسان که خوش
گر دوی که بر تابان حاجت نشان
چنان استواران درگاه را
تعلیق اندرون داشت باخود
بر آمد ز قلب و دلش خروش
شیر به بغل چون قند شیر
و شوق دیدن ناله کرنا
ز فریاد و زین جسم از پشت
ز بس با ناکشید زهره شک
ز غریب کوس خالصه داغ
در آمد ز سحران سید برگ
ز لبش تیر باران که آمد بگوش
گر آن شیر باران کنون آمد
خوشیدن کوس رویت جان
جلال رحمت از نوای منی نگ
بجشنش در آمد و در پله خون
زمین کو بسلطه بد آمد
بابه در آمد کمان را شنج
ستیزنده از تنج سحاب
و پولاد پیکان پیشکش
ز پیش زخم پولاد خوار است
و قوی ستان جیح و دلا
ز بس بر زمین تاج انداخت

بفرمود در خلق سید دست
چپ انداخته بر چپ انداخت
کز ایشان بود استیضه شاه را
چو پولاد کوس شد آن ملین
رسید آسمان از انبساط گویش
در آمد بر قصه از دلهای
بر افتاد کوزه برداشته
تغیر نمندگان در آمد ز بس
برید زهره به چید ناو
و زمین کوزه افتاد و کوه فراخ
کشاده بد و روزن در و ترک
گند ابر باران خود زودش
بجای کس از ابر خون آمد
نیو شمشه را و ادیر جان سر اس
بر آورد خون از دل خار سنگ
شد از موج آتش زمین لاله گون
غبار سی شله از جاس بر خاسته
شما باقی شده پیر چون مارنج
چو سیاماب کرده گردان گریز
تن کوه لرزید بر خوشیشتن
زمین پر شده استخوان
ز پیکار و دش فروماند رنگ
نفس را نه راه بدون تا خضر

این شعر در وصف جنگ است و در بیان حال و هوای نبرد و شجاعت و دلیری است. در این شعر از تشبیه و استعاره و تلمیذ و تکرار و تضاد و تخیل و تصویرسازی و ... استفاده شده است. این شعر در وصف جنگ است و در بیان حال و هوای نبرد و شجاعت و دلیری است. در این شعر از تشبیه و استعاره و تلمیذ و تکرار و تضاد و تخیل و تصویرسازی و ... استفاده شده است.

این شعر در وصف جنگ است و در بیان حال و هوای نبرد و شجاعت و دلیری است. در این شعر از تشبیه و استعاره و تلمیذ و تکرار و تضاد و تخیل و تصویرسازی و ... استفاده شده است. این شعر در وصف جنگ است و در بیان حال و هوای نبرد و شجاعت و دلیری است. در این شعر از تشبیه و استعاره و تلمیذ و تکرار و تضاد و تخیل و تصویرسازی و ... استفاده شده است.

ستمان کجاست چو کجاست چو کجاست
 گر تره گان را دران رستخیز
 سوادان همه تیر برده خسته
 دران صلیح آدمی ز نادگان
 ستمان برود و هر کسی گشت شاد
 نه که در کسی سوگ در حسد بجا
 ستمگو سخن سخت پاکینه در راه
 چو مرگ از یک تن بر آرد و لاک
 بر گشت همه شمشیر زین شهر و ر
 زین کشته برشته مردان مرد
 بران وجه خون بلند آفتاب
 ستمان سکنه دوران و آوار
 شراسته که شمشیر دار آنگند
 چو شکر بلشکر در آید خسته
 بر آنگند گی در سپاه افق
 سپه چون بر آنگند شده سوئی
 شش از خاصه گان پیش از آید
 دوشه هنگ غدا چون کل
 در افتاد و دارا بدان زخم تیر
 درخت گمانی در آمد بجا
 بر سجد تن نازک از درد و دوا
 کشته ده و دوشه هنگ شور و دوا
 که آتش ز دشمن بر آید خسته
 ستمان کجاست چو کجاست چو کجاست
 گر تره گان را دران رستخیز
 سوادان همه تیر برده خسته
 دران صلیح آدمی ز نادگان
 ستمان برود و هر کسی گشت شاد
 نه که در کسی سوگ در حسد بجا
 ستمگو سخن سخت پاکینه در راه
 چو مرگ از یک تن بر آرد و لاک
 بر گشت همه شمشیر زین شهر و ر
 زین کشته برشته مردان مرد
 بران وجه خون بلند آفتاب
 ستمان سکنه دوران و آوار
 شراسته که شمشیر دار آنگند
 چو شکر بلشکر در آید خسته
 بر آنگند گی در سپاه افق
 سپه چون بر آنگند شده سوئی
 شش از خاصه گان پیش از آید
 دوشه هنگ غدا چون کل
 در افتاد و دارا بدان زخم تیر
 درخت گمانی در آمد بجا
 بر سجد تن نازک از درد و دوا
 کشته ده و دوشه هنگ شور و دوا
 که آتش ز دشمن بر آید خسته

ستمان کجاست چو کجاست چو کجاست
 گر تره گان را دران رستخیز
 سوادان همه تیر برده خسته
 دران صلیح آدمی ز نادگان
 ستمان برود و هر کسی گشت شاد
 نه که در کسی سوگ در حسد بجا
 ستمگو سخن سخت پاکینه در راه
 چو مرگ از یک تن بر آرد و لاک
 بر گشت همه شمشیر زین شهر و ر
 زین کشته برشته مردان مرد
 بران وجه خون بلند آفتاب
 ستمان سکنه دوران و آوار
 شراسته که شمشیر دار آنگند
 چو شکر بلشکر در آید خسته
 بر آنگند گی در سپاه افق
 سپه چون بر آنگند شده سوئی
 شش از خاصه گان پیش از آید
 دوشه هنگ غدا چون کل
 در افتاد و دارا بدان زخم تیر
 درخت گمانی در آمد بجا
 بر سجد تن نازک از درد و دوا
 کشته ده و دوشه هنگ شور و دوا
 که آتش ز دشمن بر آید خسته

ستمان کجاست چو کجاست چو کجاست
 گر تره گان را دران رستخیز
 سوادان همه تیر برده خسته
 دران صلیح آدمی ز نادگان
 ستمان برود و هر کسی گشت شاد
 نه که در کسی سوگ در حسد بجا
 ستمگو سخن سخت پاکینه در راه
 چو مرگ از یک تن بر آرد و لاک
 بر گشت همه شمشیر زین شهر و ر
 زین کشته برشته مردان مرد
 بران وجه خون بلند آفتاب
 ستمان سکنه دوران و آوار
 شراسته که شمشیر دار آنگند
 چو شکر بلشکر در آید خسته
 بر آنگند گی در سپاه افق
 سپه چون بر آنگند شده سوئی
 شش از خاصه گان پیش از آید
 دوشه هنگ غدا چون کل
 در افتاد و دارا بدان زخم تیر
 درخت گمانی در آمد بجا
 بر سجد تن نازک از درد و دوا
 کشته ده و دوشه هنگ شور و دوا
 که آتش ز دشمن بر آید خسته

چراغ مزار و ششائے شانہ
کہ شد و جبکہ پہلو م نا پذیر
نگہدار پہلو ز چلو کے سن
ہی آید اور پہلو م ہوسے تیغ
فرمگن کہ مارا جب لٹا چو دست
سناج کیان دستبازی گئے
نہان چور و آشکار است این
نقابے من درکش از لاجورد
چنان شاہ را در چنان بندگی
بامرزش ایزدے یاد کن
طرز ان مرا تا نازد زمین
زمین آب چرخ آتش میبرد
کہ گردون گردان بر آفتاب
رہا کن بجام خود یک زمان
یکے لحظہ بگذر تا بگذر
تو خواہ انسر از من پستان خواہ
سکندر منم چاکر شہ یار
نہ آلودہ خون شود سپک ت
تا سفت ندارد در دین کار سود
کمر بند او چاکری ساختے
کہ تاسینہ در مع خون آدم
چرا ہے نگہ دم درین اہ کم
نہر دے چنین را بوز را د پے

در ماکن که در زمین رہا سے نے نہانہ
 شہر ہم بد انگونہ پہلو درید
 تو اسے پہنوں ان کا مدی کو کمز
 کہ با اینکہ پہلو دریدم چو سیخ
 سر عشر درازار ماکن ز دست
 چو عقیسی کہ با دار از سے کنی
 نگہدار دست کہ دار است این
 چو گشت آفتاب مرادوی نورد
 بسین سر در اید سر افکنده گے
 درین بندم از ریت آزاد کرد
 زمین را منم تلج نامی کشین
 ماکن کہ خواب خوشم میرد
 مکر دان سر خفته را از سر
 زبان من ایک رسید گیانا
 اگر تاج خواستہ رہود از سرم
 چو بن زمین ولایت کشادہ کم
 سکندر بنالید کا کی تاجدار
 خواهم کہ بر خاک بودی سر
 و لیکن چہ سودست کاین کار
 اگر تاجور رسد برا فرستہ
 در دنیا بدر ماکنون آدم
 چرا مگر ہم رقیقت و
 مکر تاجہ شاہ نشیندے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

تو نیز از چنین روز اندیشه کن
بهین روز نشاندت در دنگار
بهار پدید آمد نکر دشمن را
که از چشم زخم جهان جان بزد
کشیده لب گرد برین در
که من کردم از سبزه بالین
بوقتیکه برین بیایه گریست
بر آید با قبایل شاه جهان
تو باشی درین داور می ادخوا
چو حاکم تو باشی نیارے زیان
نبردانیک از تخمه ما زمین
حرم نشکنی در شبستان من
بدان نازکی دست بخت منت
که فرخ بود گوهر اوجین
که باروشنی به بود آفتاب
پندیرنده بر خاست گویند
که نیند او را که دلبه کای درخ
کفنی و دخت بر دوح اسفند یا
شبه نامند و یا قوت شد ناپید
شهابگاه بگریست تا باداد
که او را همان زهر با بایت خود
طوبیله برون زو برین مرغزار
بندش بجای خشتینه باز

ببینم دوزخ راستی پیشه کن
چو هستی به بند من آموزگار
به من به زمین شد هم کار و بار
نه اسفند یا رجا آنگه گرد
چو در نسل باشی آشت
تو سرشیز باد ایشانشه
چو در خواسته کار و دخی تو
شبه جز آرزو دارم اندر نه
چو نمک بر شستن بگیا
و دم آنگه بر تخت در تاج کیا
دل خود بر داری از تخم کین
سوم آنگه بر زیر دستان کین
چنان روشنک را که دخت
بهم خوابی خود کنی سبب
دل روشن از روشنک بیا
سکندر پذیرفت زو هر گز
کود می و کوری در آید بخر
درخت کین را فرودخت بار
چو مهر از جهان مهربان برید
سکندر بران شاه فرخ نژاد
در وید بر خویشش نو کرد
چو روز دگر صبح ابلق سوار
سکندر لقبه مو کارند ساز

ببینم دوزخ راستی پیشه کن
چو هستی به بند من آموزگار
به من به زمین شد هم کار و بار
نه اسفند یا رجا آنگه گرد
چو در نسل باشی آشت
تو سرشیز باد ایشانشه
چو در خواسته کار و دخی تو
شبه جز آرزو دارم اندر نه
چو نمک بر شستن بگیا
و دم آنگه بر تخت در تاج کیا
دل خود بر داری از تخم کین
سوم آنگه بر زیر دستان کین
چنان روشنک را که دخت
بهم خوابی خود کنی سبب
دل روشن از روشنک بیا
سکندر پذیرفت زو هر گز
کود می و کوری در آید بخر
درخت کین را فرودخت بار
چو مهر از جهان مهربان برید
سکندر بران شاه فرخ نژاد
در وید بر خویشش نو کرد
چو روز دگر صبح ابلق سوار
سکندر لقبه مو کارند ساز

ببینم دوزخ راستی پیشه کن
چو هستی به بند من آموزگار
به من به زمین شد هم کار و بار
نه اسفند یا رجا آنگه گرد
چو در نسل باشی آشت
تو سرشیز باد ایشانشه
چو در خواسته کار و دخی تو
شبه جز آرزو دارم اندر نه
چو نمک بر شستن بگیا
و دم آنگه بر تخت در تاج کیا
دل خود بر داری از تخم کین
سوم آنگه بر زیر دستان کین
چنان روشنک را که دخت
بهم خوابی خود کنی سبب
دل روشن از روشنک بیا
سکندر پذیرفت زو هر گز
کود می و کوری در آید بخر
درخت کین را فرودخت بار
چو مهر از جهان مهربان برید
سکندر بران شاه فرخ نژاد
در وید بر خویشش نو کرد
چو روز دگر صبح ابلق سوار
سکندر لقبه مو کارند ساز

ببینم دوزخ راستی پیشه کن
چو هستی به بند من آموزگار
به من به زمین شد هم کار و بار
نه اسفند یا رجا آنگه گرد
چو در نسل باشی آشت
تو سرشیز باد ایشانشه
چو در خواسته کار و دخی تو
شبه جز آرزو دارم اندر نه
چو نمک بر شستن بگیا
و دم آنگه بر تخت در تاج کیا
دل خود بر داری از تخم کین
سوم آنگه بر زیر دستان کین
چنان روشنک را که دخت
بهم خوابی خود کنی سبب
دل روشن از روشنک بیا
سکندر پذیرفت زو هر گز
کود می و کوری در آید بخر
درخت کین را فرودخت بار
چو مهر از جهان مهربان برید
سکندر بران شاه فرخ نژاد
در وید بر خویشش نو کرد
چو روز دگر صبح ابلق سوار
سکندر لقبه مو کارند ساز

[illegible]

ز تارخ نو تا بعد کهن
 کی رستم و زال و سپهر و دام
 زین غور و دباغ و دوشان و دیش
 که شسته و دما نیز هم بگذریم
 بنیخ نوبت و دین چا طاق
 جهان چون تو داری جهان را
 سر از عالم تر سگار بر
 رها کن رهی کان ز زبان آورد
 که باز گوئی بود و سپهر
 نور آن که شد باز گوئی نور
 چه بندی دل خود بران ملک
 بدانش تر از پنهون کرده
 ترنج گلگون که بلب خون بود
 بران مال کا بدین و سپهر
 ستودان این طاق آرا
 چو در طاق این صفه خواجه
 دل از بند بیوده از آفرین
 زبید او دارا به ار بگذر
 بلین تا چه دارا بد از جهان
 چه کردی سین تا جهان یافتن
 شه از پاسخ برفت سال
 ز خلعت گزین کرد و دوش
 بزرگان ایران ز فرنگ اد

که مانده که با ما بگو بدین
 فریدون فرنگ حشید جام
 هنوزش ز خورون شک نیست
 که چون مهره عفت یکدیگر
 که نشش جفت نیست این روز
 چوختند خصمان تویدار بش
 سترس از کسی کوشد تر سگار
 ز بهر خلل در کسان آورد
 نه حاجت بود و باز گشتن بین
 بخواجه از خداحاجت باز گرد
 که بهشتش کی بهیشتی و بال
 که مال ترا حکم خون کرده اند
 خفه گرد و از خفاش فرود بود
 برو خفته دان تند مار سیاه
 ستونی همی دارد از خواسته
 چه باید شدن با سپهر حاجت
 ستمگره داد کن داد کن
 گرد بود دارا تو اسکندر
 تو نیز آن کن تان جینه جهان
 همان کن که اقبال زان یافتن
 گرفت آن سخن را مبارک بیا
 بے گنج و زینش گشت
 تر از و نهاده و شک او

که مانده که با ما بگو بدین
 فریدون فرنگ حشید جام
 هنوزش ز خورون شک نیست
 که چون مهره عفت یکدیگر
 که نشش جفت نیست این روز
 چوختند خصمان تویدار بش
 سترس از کسی کوشد تر سگار
 ز بهر خلل در کسان آورد
 نه حاجت بود و باز گشتن بین
 بخواجه از خداحاجت باز گرد
 که بهشتش کی بهیشتی و بال
 که مال ترا حکم خون کرده اند
 خفه گرد و از خفاش فرود بود
 برو خفته دان تند مار سیاه
 ستونی همی دارد از خواسته
 چه باید شدن با سپهر حاجت
 ستمگره داد کن داد کن
 گرد بود دارا تو اسکندر
 تو نیز آن کن تان جینه جهان
 همان کن که اقبال زان یافتن
 گرفت آن سخن را مبارک بیا
 بے گنج و زینش گشت
 تر از و نهاده و شک او

که مانده که با ما بگو بدین
 فریدون فرنگ حشید جام
 هنوزش ز خورون شک نیست
 که چون مهره عفت یکدیگر
 که نشش جفت نیست این روز
 چوختند خصمان تویدار بش
 سترس از کسی کوشد تر سگار
 ز بهر خلل در کسان آورد
 نه حاجت بود و باز گشتن بین
 بخواجه از خداحاجت باز گرد
 که بهشتش کی بهیشتی و بال
 که مال ترا حکم خون کرده اند
 خفه گرد و از خفاش فرود بود
 برو خفته دان تند مار سیاه
 ستونی همی دارد از خواسته
 چه باید شدن با سپهر حاجت
 ستمگره داد کن داد کن
 گرد بود دارا تو اسکندر
 تو نیز آن کن تان جینه جهان
 همان کن که اقبال زان یافتن
 گرفت آن سخن را مبارک بیا
 بے گنج و زینش گشت
 تر از و نهاده و شک او

که مانده که با ما بگو بدین
 فریدون فرنگ حشید جام
 هنوزش ز خورون شک نیست
 که چون مهره عفت یکدیگر
 که نشش جفت نیست این روز
 چوختند خصمان تویدار بش
 سترس از کسی کوشد تر سگار
 ز بهر خلل در کسان آورد
 نه حاجت بود و باز گشتن بین
 بخواجه از خداحاجت باز گرد
 که بهشتش کی بهیشتی و بال
 که مال ترا حکم خون کرده اند
 خفه گرد و از خفاش فرود بود
 برو خفته دان تند مار سیاه
 ستونی همی دارد از خواسته
 چه باید شدن با سپهر حاجت
 ستمگره داد کن داد کن
 گرد بود دارا تو اسکندر
 تو نیز آن کن تان جینه جهان
 همان کن که اقبال زان یافتن
 گرفت آن سخن را مبارک بیا
 بے گنج و زینش گشت
 تر از و نهاده و شک او

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

اگر پیش ازین داد گرفته بود
کنون داد گرفته است غیر از
بر اسبیده شد زین سخن شریک
که پیشه و پیشه خود کند
کشتا در زیر گاه و نبند و گدا
سپاهی بر آتش خود دره بود
نگرد و کسی جز بی کار خویش
ز پیشه گر زنده را بار جست
عکله است هر یک پدیدار کرد
چنان از ویرانه عهدش
چنان داشت بر دولت خویش
بیان قی از شادی نوش و ناز
بیتنه ده آن شربت و لغوی

همان اختر گیتی آشفته بود
از نیکو نه بداد تا چسبند چند
سنا دی بر او نیست از هر دیار
جزین گر چه نیکی کند پند
ز گاه و این و گاه و جوید مراد
همان شریک از شغل خود گذرد
همان پیشه اصلی آرد پیش
بان پیشه و ادش که پوشش
همه کار عالم سزاوار کرد
آبادی آورده در عهد خویش
جهان داشت ز یکا آن اسرا
یکی شربت آسیر عاشق بنوازد
که نشاند از در شربت

سینه یی بیاری جانیده هر گنگ
که چنگ ز نمان پیشه می کنم
ولیکن چو سوزم از دل سینه
خطر با کسی درین دهری
چه عجز است کور از چندین خطه
چو از پی نین پایه بیرون خیم
گوارنده و ستانما پیش
که چون دین و بهمان آتش نشست
سکندر بر فرمود کایر انبیا

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

گر اویش سو وین خسرو کسند
بر آتشکده کار گیریم بخت
که باشد در آتشکده آتشکده
شاید که بر این آتشکده
بر آتشکده مال خود را گذارد
بر آتشکده خانه گنج گوید
روان کرد گنج خود را می آید
بنا کند آن بخت بد است
بسیار سال با نود و سال شست
که گذشت آئین آتشکده
ز خانه برون تا خند می بوی
بشادی و دیدند از این دنیا
بسیار مغان گردن افروخته
بر آرد و دو سه بخت بلند
که افسانه گوئی که افسانه
چیز افسانه چینی می باشد
یک پای کوب و کوبی درون
سوی سحر و نه با بود و کل بست
نشاط جهان از این روز نو
بجام دل خویش میدان سحر
و از آنجا می نشاند باز
نه از فتنه بازار عالم است
چراغ روشن شود ملک پایدار

جهان دین و پیرینه را نگویند
مغان را آتش سنجای بخت
شان بود رسم اندران و زکا
که گنجها را در و پای بست
تو دگر که میراث خواری شست
به آن رسم کافان را بخت
سکندر چو کرد آن بنا را
بر آتشکده که گذرد و شست
هر رسم آن بود کاش پست
بنور و جبهه و جشن سده
ز هر سو و سان نادیده شست
رخ آراسته دستها پرنگار
مغان می لعل بر آست
ز بر زمین و بر آست
همه کارشان شوخی و دگر
چو افسون چو آنگی میفر خشت
فرشته گیسو شکن شکن
چو سحر و سحر و سحر کل بست
سراسر سال که گشت تیر و
یک روز شان بودی که گوی
حد ابر که نه آراسته
چو یک رشته شد عقد شام
بخت نام بخت باشد بلند

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

از این کتابی شود که در این زمان
از این کتابی شود که در این زمان

۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

نشو و بر جبار یک تار سو
 پری را با جبار چنین میگفت
 رسین کرده در خردن آفتاب
 همه نام و ناموسش شکستش
 سزد که یکت آخرش و شش بارین
 مرا هم خداوند و هم خواهرت
 به آراسه هجای از زرد زب
 سزاوار می خوردن جامت
 مشو غافل از مکر و نیزنگ او
 سیخ خویش را لید بر خاک راه
 پری چنین زنگونه دیوانه کرد
 بلیناس جادو از ان گشت نام
 ز خنده مگر را به ندبیدی هراس
 مگر دند پنهان ز خنده و هیچ را ز
 در افکن بون جام آتش شست
 بین ده کزان آب آتش برم

ز جلوه ای شو پیر سیاهی
 بجهلی چه گویم پری یک
 سیر نقش از خیر مشکتاب
 با قیال شده راه چشمتش
 این یون شده در آمد بر پارسین
 اگر خدست شاه را و خدست
 چو شده پیر رخسار آیین و غریب
 بلیناس را و او کاین را ام
 و لیکن سیاهش امین از مکر
 بلیناس بشکر تقدیم شاه
 پیر و سی را با نو خانه کرد
 در آتوخت ز جادو دیهانتام
 اگر جادو و قی در ستاره شکار
 بهر ساقی آن و نیزنگ ساز
 بیاساقی آن آجوبه بهشت
 از ان آب در آتش هیچان

رسیدن سکت در در اصفهان خوشن و شک

بهم آتش نندیش و هم مرغ
 که در نارستان شکست آورد
 گله نار خواهد گله آسیا
 که آرد و برون سینه شکوفه شاد
 شو و غریب بحر او پیغمبر و شاد

چه فرخ که کو بهنگام
 بی نارستان بهشت آورد
 از ان نارون تا بوقت بهار
 بر بلون انگه آرد سر از کج کاخ
 جهان تازه گرد و جوهر بهشت

او در این عالم و دنیا و آخرت
 آتش و شاد که در خردن آفتاب
 بهر ساقی آن و نیزنگ ساز
 بیاساقی آن آجوبه بهشت
 از ان آب در آتش هیچان
 رسیدن سکت در در اصفهان خوشن و شک
 بهم آتش نندیش و هم مرغ
 که در نارستان شکست آورد
 گله نار خواهد گله آسیا
 که آرد و برون سینه شکوفه شاد
 شو و غریب بحر او پیغمبر و شاد

۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

چنین گفت باری زن ترخان
کس خانه هم خانه راوی نبود
باید ز این نکته باید تو
کله گوشه حد او تاج ناست
اگر بنده گیر دست افکنده ایم
ز فرمان او سر بناید کشیده
اگر سر در آرد بدین شغل شاه
بکامین خس و رخصا داده ایم
بر دژ نیکه من مان و ده شهر یار
درگاه خس و رخسار کشیم
چو دستور فرزانه باخ شنیده
سرخ شده بر از رخسار کشیده
جواب که در گوشش گرد آورد
بر دژ نیکه طالع بر پیش کشید
همانچو بر رسم آگاهی خویش
بر ششم کمان شنید کمان گفت
در آن صفت از هر تنگین او
بهر سو دما کار دانا و هر
بنفوح تو از زم و دیایم
سپاهان بد انسان که برخواست
کسی نه به طره کوی ربام
علما مگر دون بر افراشته
پراو گل شده کوی و باز را

که در سپاه شاه و ارم کمان
بیاد آمده هم بیاد کشید
شتر بان در که دایچه خرنده
زمین بوس آن هندو عراج
و اگر جفت سازد همان احم
که قفل آهین است و درین کشید
سر و شتاب را در آرد سباه
که از تخمه خسروان زاده احم
که پیوند را باشد آن خستیار
با این ستمش بر شمشیر کشید
سو شانه شده با تو گفت آنچه
که صید جواب فروش ست آدمی
نیو شنیده را دل بهر د آورد
قطر با ستم او را پیوند بود
پریز او را که ده شاسه خویش
و قاور دل و مهر در جان گفت
بلک عجم بست کا بین او
در آرایش آرنده باز او کشید
سپاه کشند آن همه مرز و بوم
بهر بیایم گوهر بیار استند
شقایق نه طهاسه سجاد فام
همان آوازه شسته ناستند
و اگر گوشه شد سکه کار نا

نخستین بیت
دور از یارسان
صورت ده کوی و دایم
شهر در محرم و در
شقایق نه طهاسه سجاد فام
و اگر جفت سازد همان احم
که قفل آهین است و درین کشید
سر و شتاب را در آرد سباه
که از تخمه خسروان زاده احم
که پیوند را باشد آن خستیار
با این ستمش بر شمشیر کشید
سو شانه شده با تو گفت آنچه
که صید جواب فروش ست آدمی
نیو شنیده را دل بهر د آورد
قطر با ستم او را پیوند بود
پریز او را که ده شاسه خویش
و قاور دل و مهر در جان گفت
بلک عجم بست کا بین او
در آرایش آرنده باز او کشید
سپاه کشند آن همه مرز و بوم
بهر بیایم گوهر بیار استند
شقایق نه طهاسه سجاد فام
همان آوازه شسته ناستند
و اگر گوشه شد سکه کار نا

در آن صفت از هر تنگین او
بهر سو دما کار دانا و هر
بنفوح تو از زم و دیایم
سپاهان بد انسان که برخواست
کسی نه به طره کوی ربام
علما مگر دون بر افراشته
پراو گل شده کوی و باز را

باین شغل دولت پناهی کسبیم
نمایم سر از حکم او تا غنیمت
کمر کن سر زلفت در بند گیش
جز او هر که او با تو سر نیز
بگوش تو گر حلقه زرب بود
پذیرفت زده و خشم و لعل و اند
پریز او را از سپه بزم شاه
بخواست که خسر و شش تا خفته
پس انگه که شد و یکشاست نفق
سبک ما و هر بان دست بر
که از تن شاهان گردن کشان
گوشیم گر اکتی ترین گوهر
چو کشفه دلی پر ماند را
سیر دم پنهان را اسکندر
بیرفت شاهنشاه از ما و رش
بسیوس سیر و دشت شاه
شاه از آن گوهر شاه بود
خداوند همه دی طلب باز
پر خجسته و دید کرد و لب
فرشته و خسته جفا خوی
زبان کوته و زلف و گردن
نرخ ساد و غیب آفت
سجواب برده و خون جگر

جهان بیر و پادشاهی
که بتوان از و بهرست بافتن
که فرخ بود بر تو خنده گیش
چو زلفت تو سر بر کمر می زند
چو سیر از تو بود علفه در بود
پذیرفتی سخت باشد فرما
شاهند در عهد زربین چو مالک
ز نظر ارکان پرده پر خسته
که بیند گمان را بر اثر خست
گر ای صدف بر ابر پاک
همین یک سبکی همه و مانده شاه
سیر دم نیامی ترین شده هر
بیشی و لایب بر افشاند را
تو و دانه و زرد آن داور
نهاد افسر بر سر بر سر
چمن جایی شد سیر و آزار
بگو هر خسته بدن در آید بکار
شکر جاشنی گیسو گشتار کو
پرستنده و شد پیکر شش
دو و بخش بیار و بیار خسته
لب چون شکر خالی را او بر
میان لاغر و سینه آفت
سرا ز دیده پر کرده چون بصیر

باین شغل دولت پناهی کسبیم
نمایم سر از حکم او تا غنیمت
کمر کن سر زلفت در بند گیش
جز او هر که او با تو سر نیز
بگوش تو گر حلقه زرب بود
پذیرفت زده و خشم و لعل و اند
پریز او را از سپه بزم شاه
بخواست که خسر و شش تا خفته
پس انگه که شد و یکشاست نفق
سبک ما و هر بان دست بر
که از تن شاهان گردن کشان
گوشیم گر اکتی ترین گوهر
چو کشفه دلی پر ماند را
سیر دم پنهان را اسکندر
بیرفت شاهنشاه از ما و رش
بسیوس سیر و دشت شاه
شاه از آن گوهر شاه بود
خداوند همه دی طلب باز
پر خجسته و دید کرد و لب
فرشته و خسته جفا خوی
زبان کوته و زلف و گردن
نرخ ساد و غیب آفت
سجواب برده و خون جگر

چو دارا تو خیزد کار آید
چو سیم کسی را که او رخ بر
دزد آن خوش را سپیداری هم
پیش و به اشک کینه کار
مهر آرم ز کس ز سر و کجیک
در آتش آتخم هر که استوست
جان از سواد ارم آراسته
شتم باز خود دور دارم ش
بجای که یک بر یک بکنم
عقوبت کف خلق را بر گناه
چو گردن کش خشم گردن زخم
چنانکه دن سیکه از کفن بود
شوی آن خاک بزم بفرمان
چو دلاب کوششیت زد
چرخ از سر تیغ آید فراد
سرخ آرد جان را بچنگ
از آن آدم بر سر این سر
یکدیگر زار و از آفتاب
کشتن رسم کشتن مژده
سخن و نایم روی آید آن رسم
چو آن تاح از باطل آرم بد
سرخ شستاسان بر آرم ز خاک
ز دنیا بر رنگ نادانسته

سخن اهرم که باشد ز کاری
که از رخ او دخیل او است
ز کینه خویش یاری هم
و هم دارا روز بازار نا
مگر زان کس که بود ترس
چو بنشایم آنرا که بنشود
سخن را به دجتم از خود کشته
شکست نواز مستی گار کش
بیا دیش نیکی بکند کس
نوازش کنم چون شود غدا
چو از دشمنی تن زنده تن زخم
هری را به است خردش بود
که بستانم و باز ز بیم
ازین سر ستانم این سر
سرم تا زانم و هر کس از
سرم تا زانم و هر کس از
که افتاد کان را شوم و سنگ
یکدیگر شمشیر بیکدیگر
کشتن رسم کشتن مژده
سخن و نایم روی آید آن رسم
چو آن تاح از باطل آرم بد
سرخ شستاسان بر آرم ز خاک
ز دنیا بر رنگ نادانسته

سخن اهرم که باشد ز کاری
که از رخ او دخیل او است
ز کینه خویش یاری هم
و هم دارا روز بازار نا
مگر زان کس که بود ترس
چو بنشایم آنرا که بنشود
سخن را به دجتم از خود کشته
شکست نواز مستی گار کش
بیا دیش نیکی بکند کس
نوازش کنم چون شود غدا
چو از دشمنی تن زنده تن زخم
هری را به است خردش بود
که بستانم و باز ز بیم
ازین سر ستانم این سر
سرم تا زانم و هر کس از
سرم تا زانم و هر کس از
که افتاد کان را شوم و سنگ
یکدیگر شمشیر بیکدیگر
کشتن رسم کشتن مژده
سخن و نایم روی آید آن رسم
چو آن تاح از باطل آرم بد
سرخ شستاسان بر آرم ز خاک
ز دنیا بر رنگ نادانسته

سخن اهرم که باشد ز کاری
که از رخ او دخیل او است
ز کینه خویش یاری هم
و هم دارا روز بازار نا
مگر زان کس که بود ترس
چو بنشایم آنرا که بنشود
سخن را به دجتم از خود کشته
شکست نواز مستی گار کش
بیا دیش نیکی بکند کس
نوازش کنم چون شود غدا
چو از دشمنی تن زنده تن زخم
هری را به است خردش بود
که بستانم و باز ز بیم
ازین سر ستانم این سر
سرم تا زانم و هر کس از
سرم تا زانم و هر کس از
که افتاد کان را شوم و سنگ
یکدیگر شمشیر بیکدیگر
کشتن رسم کشتن مژده
سخن و نایم روی آید آن رسم
چو آن تاح از باطل آرم بد
سرخ شستاسان بر آرم ز خاک
ز دنیا بر رنگ نادانسته

مواضع و تفسیر تازه و
در هر یک از این ابیات
کلیاتی که در این ابیات
در هر یک از این ابیات

در هر یک از این ابیات
کلیاتی که در این ابیات
در هر یک از این ابیات
کلیاتی که در این ابیات

که هر روز در شب بازی نوکت
 خیالے شایه برنگ و گر
 نه نیست که باز جوتی درست
 و گر گوشت صورت روزگار
 پندار کین خانه گرد و خراب
 همانکه عالم جان عالم است
 زینان که مشتند و یاران کشند
 که یاران زیاران نشانند باز
 خرنک بر آخر خرد و دور
 که اوزنگ شایان نشد جایی
 بی جستن و کام خود کم گرفت
 جهان زین سبب دادش آن
 همان کن سر او که دکتر و کن
 می گشت بر کام او روزگار
 بفرمان او گشت بدست زد
 چه که بر نام او سناشتند
 جهان جمله در زیر شمشیر داشت
 که است این آباد و روی بوم
 که زن طالع آمد شمار درست
 سخنان پشیده و با او برادر
 سخا چه بکجا شدن با بیست
 جز آفاق که در سخر ابد و دم
 تو از آن زن در آفاق کینت

هکات ناکه رازان سبک و کند
 کند هر زمان صلح و جنگ و گر
 به بود دنیا که بود از شخت
 هم از پرورش های پروردگار
 شغل ماگر در آید جواب
 بسا که کسی که از روی عالم است
 چه سازیم چون سازگارانش
 بهنگام خود آفرشته ره ساز
 سر انجام که چه بد و بدو
 که از شش چنین کرد و گویای دور
 سکندر که او ملک عالم گرفت
 صلح جهان است از آن داد
 جهان بابت شغل آن شاه کرد
 چه بر ملک آفاق شد کاسکار
 جیش تاخر اسان زمین تا بود
 که در سراسر قاصد ان تا خند
 چنان در گرچه دل شیر داشت
 به و اعماقش در ان مرز بوم
 که کاسان طالع می داشت چیت
 و سواد و ستور خود در آنجا آمد
 که چون ملک ایرانم آمد بدست
 بگر و نه گے چون ملک مانکم
 به بنم که در گرد آفاق چیت

چهار

این تاجی که در این ملک است
فردا بپوشد و این ملک
فردا بپوشد و این ملک
فردا بپوشد و این ملک

عنان فردا این ملک
عنان فردا این ملک
عنان فردا این ملک
عنان فردا این ملک

دوی بیست و نه
دوی بیست و نه
دوی بیست و نه
دوی بیست و نه

مجلسی است که در این ملک
مجلسی است که در این ملک
مجلسی است که در این ملک
مجلسی است که در این ملک

طرح باطن ملک بهت آن تو
با و باز گذار یک سحران
مکن خویش را در و پایست
نه بر وارشان نینه بگذشتن
همان حجتی ملک بر هر کسی است
ز روی مدته سپیدگی اسر
در و پای بیکانه و حتی پست
بر از جهان نام شاهای بلند
که تا بر توفیر و زگر و سپهر
طلبگار جان بجا که فرشت
هر سو یک را طرندار کن
نه بند نه خون دارا سیان
خرابی در آید بآن مرد و بوم
ز یکدیگر آکینه نخواهی گشتند
ندار و سوار و افت بسته
بدین چاره باید بر و راکبت
سه کینه خوانان کش روی
که یافتند بر افون نیاری بگویند
چو خون سیاوش نماند نشان
ز این خون است با چرخ قیام
که بر ناگه آینه ناید گزیده
کم آزارد یا به کم آزارم

طرح از چو شاه بفرمان تو
چو ملک تو شد خانه دشمنان
درین تویم هیچی که کم گشت
چو متوانی آن ملک را دشمن
که به ملک این خانه دعوی هستی
درین مرز بوم از پی سرور
بهین عجب گو گاه که است
درین سالها کاینه از گزند
چو آتی سو گشته رخسایش باز
ملک از دکان را بر افروزد
چو گشته بی پادشاهی فرشت
طرفا پشایان گرفتار کن
که ترسم و گر بار ایراسیان
در آید لشکر بونان و روم
چو هر یک جدا گانه شایسته
ز مشغول ملک خود هر که
چو دشمن بر آرد تباراج دست
و گر کین نیکینه و هیچ بوم
سجود ز بی شهریاران نکوش
بستندار که خون گزینشان
کش میغ بخون کس بیدرین
چو خوش دستانی نو آن بیرون
کم آزار شو که همه داغ و درد

دوی بیست و نه
دوی بیست و نه
دوی بیست و نه
دوی بیست و نه

مجلسی است که در این ملک
مجلسی است که در این ملک
مجلسی است که در این ملک
مجلسی است که در این ملک

این تاجی که در این ملک
فردا بپوشد و این ملک
فردا بپوشد و این ملک
فردا بپوشد و این ملک

که خود بخوابد که کسی گیس
چو دستور زنگونه چو در راه
چو گرد و کس طشت سپین کشاد
گر موید پیر از پاستان
جهاندارش بود کایه دوزیر
کتب خانه فارسی هر چه بود
سخنهای سر سبز از هر دوس
بیونان زستان و تاتار جهان
چو دستور آمد پشور شاه
به در و شکم را بر آرد بسته
بفرمان شاه جای بگذر استند
نه شاه جهان رو شک بار داشت
چو کوب در آمد بیونان زمین
چو پنهان شاه کان گوهر کشاد
شاه و دانش پس از مدد دوش
ارسطه که دستور در گاه بود
نکزاده را در خرام و خوشش
نکارین خوش را بنار و نبوش
همی پرورید و بنواخته
برورده گیر انجین صد نگار
بیاساقی آن می که تخت برست
مگر توبه رحمت سجاخ فرید
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

میران کسی را دهر گریب
سخن کارگر شد پذیرفت شاه
غراب سپید خایه زرین نهاد
بان طشت و خایه زرین نهاد
نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

نشیند بر قشیر بر بارگیس
اشارت چنان کرد که از نزد
ز هر حکمتی ساخته و دشت
نشیند ز ماسه پیر و ز بان
که گیر و دود اسپه پور و م راه
همان دشت و گوهر و خوشه
بیونان زمین راه بر داشتند
صدت در شکم در شوار داشت
گر انبار شد گوهر نمان زمین
جهان بر گهر گوهر نونسا و
بفرمان اسکندر اسکندر روس
بیونان زمین نامب شاه بود
همی داد و چون جان خود پرور
نواغین و کش را بفرنگ پویش
دل و جان بهر شش فدای است
فرور و خاکش سه انجام کار
بیونان من کسی ده که دشت خود
ز تخت زمانه ای نامم و ده
رفیق سکنه نیرایت خانه کعبه بدست آوردن ملک عز

در آلی تمام آن سوار و لیسه
 و لیران ارمن چو خواه او
 همه باده بر یاد او می خوردند
 اگر شاه نارد بر و تا سخن
 جفا در کین زور بازو شنید
 بارین در آمد چو در یاسه تنه
 فرشت ز آلائش آن بوم
 بر افکند ز درسم در راه بران
 و ز اسی شمشیر برانجا زد
 قیر و فزیدن افتاد باز
 بر حلقه که داد پیغام خویش
 دو اسب سپید را رانجا بوم
 و دال که بر وفار دخت
 روان کرد و سوک چو کاراگان
 لبه گنهای گران نایه برد
 در آمد بر گاه و بوسید خانی
 سکنه ر جهان را گیسو نور
 نواز شگری را با و راه داد
 پر شید اول پا و از نرم
 و نه و تا خیزین ز و خوشتر
 سز آوار او خلقه شاد هوا
 ز دیار گوهر شمشیر و جام
 چنان کرد و گنجور کار از ماسه

بر آرد و دال از تن خند شیر
 که بسته بر رسم و بر راه او
 خراج ولایت با و می برند
 ز ما خواهد این ملک پر خضر
 سپه را ز مایل با و می شنید
 سوار شد از گرد او دایمی
 سپند آمد از من شهر روم را
 بر ستیدن آتش موبدان
 در کین با سجا زبان باز کرد
 سر نیزه با آسمان گفت راز
 کلید در قلعه بردند پیش
 چو دانست که دشمنشاه روم
 دل روشن از کینه شاهشت
 پیو سیدن دست شاه جهان
 بجویند داران شهر و سپهر
 دل از دعوی دشمنی کرد پاک
 چو دید آنگهان مردی آزاد
 نیز دیک شمش و طنگا داد
 بشیرین زبانی دلش کرد گرم
 کند پیل بالابر و منجر ریز
 بر آید از طوق و از گوشه آ
 و دهنیت پادشاهی تمام
 که فرمود شاهنشاه خوب را

در کس خندان که از این
 با کفایت کامیابان
 دست بود بر وجهان
 سپهر پرده خنجر
 سواران و شمشیر
 قویان که از کوفه
 کینه از دانه راز
 در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان

در کس خندان که از این
 با کفایت کامیابان
 دست بود بر وجهان
 سپهر پرده خنجر
 سواران و شمشیر
 قویان که از کوفه
 کینه از دانه راز
 در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان

در کس خندان که از این
 با کفایت کامیابان
 دست بود بر وجهان
 سپهر پرده خنجر
 سواران و شمشیر
 قویان که از کوفه
 کینه از دانه راز
 در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان

در کس خندان که از این
 با کفایت کامیابان
 دست بود بر وجهان
 سپهر پرده خنجر
 سواران و شمشیر
 قویان که از کوفه
 کینه از دانه راز
 در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان
 و در مصلحتی که بمان

40

دش زبیس سبز و مشک بو
 میو و دراج و کبک و تندر و
 نیده و بومش بنام و سگ
 سال ریحان او سبز شاخ
 گاه مرغان این کشور است
 نیش تاب ز آتشسته اند
 اسند و سبز ان ر می
 یون تخت آن بادگر گشت خرد
 و ریخت آن تاز و گلزار باد
 و سبز مشک و سیلاب تر
 مانا که آن گشتنهای چست
 آن پرورش باید امر و باد
 بکوه فرخت بود شاه را
 و زرش لقب بود از غار کار
 و ان بوم آباد جاسی همان
 بدین خرمی گلستانی کجاست
 هنوز اندر ان کشور مال سنج
 چنین گفت گنجینه دار سخن
 زنی حاکمه بود و نوشا به نام
 چه طاقوس فر خاصه در شکو
 فرقی را ای و در شال و نو فز کو
 هزارش زن بکر و در پیشگاه
 بر و ن از کنیزان چاکب سوار

[illegible]

از تیغ سکندر چه رانے سخن
 مرا خواندی و خود بدام آمدی
 نوستادات اقبال من پیش من
 جهاندار گفست ای سداوار شجاعت
 سکندر محیط است و من جوی آب
 مرا چون سنے در عیار کس
 دل خود ز بد عیدی آذاد کن
 سکندر جو گوئی چنان یکس است
 بدرگاه آفرینش از انست مرد
 و گر بار نوشتا بر پو شمنه
 که زین پیش بر دلفریب مباح
 ستیزه سیار درین داور
 پیامت بزرگست و نامت بزرگ
 فرستاده رانیت این دیار
 نه چپاری خویش را کم کنند
 و راید به تندک و دغ و خوارگی
 جز نیم نشانهای پوشیده است
 جانشین چمن و اوشا و لعل
 اگر من چشم تو نام آورم
 مرا بایام بزرگان چه کار
 اگر تنی زایر پیغام هست
 اگر تو میانجی ولیه آدم
 در آئین شاهان در رسم کیان

سکنند رتوی چارہ خویش کن
 فطر سنجہ تر کن کہ خام آید
 ز بی طالع دولت آتش من
 چه دوش کن جز بفرمان محبت
 منہ محبت سایہ آفتاب
 کہ یابی چون پس بانیش
 دوزخ خویش شاه رایا دکن
 کہ جمال پیغام خود خود پس
 کہ اور است کم رنج بایست کرد
 ز نوشین آب خویش بخشا و بند
 بنار است که کسے سبکش
 کہ سید است نام آور
 منفی کن شیر در جرم کرگ
 کہ با بایست ہی بر آرد نقش
 نہ در پیش من است را خم کند
 بجز شہ کہ باشد این یار کے
 کہ در از پوشیدہ آید بیت
 کہ ناید ز رو باہ پیغام شیر
 سکت در نیم زو پیام آورم
 نہ تصرف نیاید درین پر وہ بار
 تو دانے و آئینہ کہ این نقش
 نہ از روہ از تو شیر آدم
 پیام آوردان ایمنہ از دیا

[illegible]

در این مایه و بیان پیش است او
پیرین چو شکوه شاه و دیو
از آن پرنیایهای زین و زهر
زین نو بنیای گویار نگار
نشان جت آمد برگاه شاه
زده بارگاه بر شمشیر طاب
فرود آمد از بارگاه بازخواست
رقیبان بایش کشادند بای
سران جهانیه در پیشگاه
کریم که تاجداران و هر
جهان کریم رونق نور تاب
شاهیه گشته با نقش دیو اجنب
عروش حصار چو دید آن حصا
زین بوس کرد آفرین گرفت
بفرمود خسر که از زین تاب
عروس جهان را نشاند از زین
پیش و پس مهربانی نمود
نخستین ز جلاب نوشن سر
یکه جوی زان حوض نوشین گلاب
نهادند خوان انگه بید ریغ
ز هر نفسی کای اندر شمسار

چو ناسیه صد در یک بخت او
جهان در جان خیل و خرگاه دید
بدرگشت گلگون و صحرانغش
نیمه دره بر در شمسار
سر نوبت دید بر اوج ماه
ستونش ز رویش از سحر
زمین بوس شاه جهان را
در آمد نبوت که شمسار
سر افکنده بر سائیک کلاه
پیش جهان را سپید و بجه
شده مروینده را از سر آب
نه یارای جنبش نیارای گفت
بلر زید زان در که تنگبار
در و ماند آن شیر مردان شکفت
یکی کرسی آرنج و آن آفتاب
عروسان دیگر فراز سرش
بر آن آمدن شادمانی نمود
اشارت چنان رفت بارها
خورشهای خوش در میان آورد
زمین گشت چون حوض کوثر
نه خسر و نه شیرین ندیده بخوا
گر اینده شد که و غیر بسنج
فرود خسته که بخت از سر گنا

روان مایه و بیان پیش است او
پیرین چو شکوه شاه و دیو
از آن پرنیایهای زین و زهر
زین نو بنیای گویار نگار
نشان جت آمد برگاه شاه
زده بارگاه بر شمشیر طاب
فرود آمد از بارگاه بازخواست
رقیبان بایش کشادند بای
سران جهانیه در پیشگاه
کریم که تاجداران و هر
جهان کریم رونق نور تاب
شاهیه گشته با نقش دیو اجنب
عروش حصار چو دید آن حصا
زین بوس کرد آفرین گرفت
بفرمود خسر که از زین تاب
عروس جهان را نشاند از زین
پیش و پس مهربانی نمود
نخستین ز جلاب نوشن سر
یکه جوی زان حوض نوشین گلاب
نهادند خوان انگه بید ریغ
ز هر نفسی کای اندر شمسار

در این مایه و بیان پیش است او
پیرین چو شکوه شاه و دیو
از آن پرنیایهای زین و زهر
زین نو بنیای گویار نگار
نشان جت آمد برگاه شاه
زده بارگاه بر شمشیر طاب
فرود آمد از بارگاه بازخواست
رقیبان بایش کشادند بای
سران جهانیه در پیشگاه
کریم که تاجداران و هر
جهان کریم رونق نور تاب
شاهیه گشته با نقش دیو اجنب
عروش حصار چو دید آن حصا
زین بوس کرد آفرین گرفت
بفرمود خسر که از زین تاب
عروس جهان را نشاند از زین
پیش و پس مهربانی نمود
نخستین ز جلاب نوشن سر
یکه جوی زان حوض نوشین گلاب
نهادند خوان انگه بید ریغ
ز هر نفسی کای اندر شمسار

در این مایه و بیان پیش است او

در این مایه و بیان پیش است او
پیرین چو شکوه شاه و دیو
از آن پرنیایهای زین و زهر
زین نو بنیای گویار نگار
نشان جت آمد برگاه شاه
زده بارگاه بر شمشیر طاب
فرود آمد از بارگاه بازخواست
رقیبان بایش کشادند بای
سران جهانیه در پیشگاه
کریم که تاجداران و هر
جهان کریم رونق نور تاب
شاهیه گشته با نقش دیو اجنب
عروش حصار چو دید آن حصا
زین بوس کرد آفرین گرفت
بفرمود خسر که از زین تاب
عروس جهان را نشاند از زین
پیش و پس مهربانی نمود
نخستین ز جلاب نوشن سر
یکه جوی زان حوض نوشین گلاب
نهادند خوان انگه بید ریغ
ز هر نفسی کای اندر شمسار

بسمه معانی بودی خوش
 که میخیزد از گداز و در وقت
 بهی بر و شب را بنیادی
 شمع زاده و روبا و زور
 و در آید و خسر و افی
 خراش و در آید یک و در
 نو آئین بود و مهرگان
 فضا و در حیا و بر روی
 زیجا و در گن گل سپاه
 زیجا و در زنگ و حیا و در گن

[illegible]

ایمان و شوق

[illegible]

محسن فرزند نور و حسن
 جوانان دانشمند و شایسته
 نور و گمانی در و در و در
 می نوش و در و در و در
 در آن خلیفه اسکندر قلی
 یکی آنکه خود و در و در
 چنانکه در و در و در
 بود اسیر و در و در
 بر و در و در و در
 در و در و در و در
 در و در و در و در

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

سهرین گوزن و فلقگاه کور
که آب ترازان آهوی ز
ز باریدن ابر کا فور بار
بنفشه نکرده سه غنچه تیره
دخت گل از بار آشته
وهرن ناکشاده لب آغوشه
جهان بیدار را دریده دل
شده به لب لب لب لب لب
ز رخسار رخوارگان رنگ
بغیر شب و خوش فرمود شاه
بر آست از زینت زرد و ز
در آفتاب چون گل افروخته
شده خار ز آتش چون گل زینت
به شکین کال آتش فعل رنگ
آتش بران شوشه شکین
ز سر چمنی داده سپهر چمن
زیند وستان آمده خوشتر
میت آریغان گشت بر چمن
سیاهی بهار بر این برده سیاه
زیند وستان آمده خوشتر
سجین که در استقلال بی تو کوناز
دلاش بر آورد آوازه خوش
بر آواز آن رنگی قیاس گون

بسیلوی شیران بر آورد در
نمک ریخته آب را در جگر
سمن بسته از دهنهای چنار
چو ابر بهار آسمان برت ریز
شکم کرده بر جبهه رسته
که آیه لب سبز را لبوی شیر
ز نامجویان روی پوشیده گل
چو گلاب در سکه لقمه در دهن
هر گشت گل بر آورد خوش
که آتش فتنه دزد و دزدگاه
چو باغ ارم مجلس لقمه لب
گل از رنگ آن گلستان خوش
چون خار زینت آتش برت
در افتاد چون عکس گوهرینک
چو مار سپهر سرکان
سواد صفت را اعتبار آج روی
بهر چه که زده سوخته خرمن
بنفش در و دوده بوقت در
پیل کرده با شوشه زینت
بیمه آیه پیش طبع خوشتر
سمو به بیرون سیاه کرد و باز
صلاد داده در بر روی خوشتر
کشاده زول بر در و زینت خوش

نوع در در کمال است
چو صفت است کوهانی نو
نمک ریخته آب را در جگر
سمن بسته از دهنهای چنار
چو ابر بهار آسمان برت ریز
شکم کرده بر جبهه رسته
که آیه لب سبز را لبوی شیر
ز نامجویان روی پوشیده گل
چو گلاب در سکه لقمه در دهن
هر گشت گل بر آورد خوش
که آتش فتنه دزد و دزدگاه
چو باغ ارم مجلس لقمه لب
گل از رنگ آن گلستان خوش
چون خار زینت آتش برت
در افتاد چون عکس گوهرینک
چو مار سپهر سرکان
سواد صفت را اعتبار آج روی
بهر چه که زده سوخته خرمن
بنفش در و دوده بوقت در
پیل کرده با شوشه زینت
بیمه آیه پیش طبع خوشتر
سمو به بیرون سیاه کرد و باز
صلاد داده در بر روی خوشتر
کشاده زول بر در و زینت خوش

گر اسماگان سپه را بنجو اند
شده بر تاجین کار و انان و هر
شده از قصه آرزوهای خویش
که دو ششم چنان در دل آمد بود
به نیروی راسه شامستان
سوار و مازین پیش بودیم چو
بر انهم که تا بجهل مرز بودیم
در آما و در ان شست او مر
که دست می رسد به سنجابان
چو بودیم و گفتو که که در زشت
از ان خوشدلی بهره ما بودیم
نخستین خراش ازین کوچگاه
وز ان کوه فرخ در اوج پشت
تماشای دریای خزر از ان
چو مویک در آرم بدریا کنار
به جیم که تا غم چون آیدم
چو گویند هر یک درین دستان
زمین بوسه دادند یکسر سپاه
کجا او نند ما به ما نسیم
اگر آب و آتش کند جای ما
گر اندازد از کوه مار باجاک
ز شاه جهان را آه و دروشتن
شده آسوده دل شد زلفشان

نقد و برهان از کتب معتبره
در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی

سید را اگر شاه فرمان کند
ز بهر گواهی بران گنجد ان
بر آن تاج آید از راه دور
گو اهی که بر گنج خویش آوری
شده این راه را عالم آراشی
ز بهر زمین گنج را جایی کرد
نصفه مود تا هر گرا گنج بود
پراگنده هر یک در آن دهشت
جد اهر یک بهر مال خوش
چنان بود شب بازی روزگار
ز بهر تاج دیگر در آمد بر دم
همان لشکرش از زمین گدا
ز بس گنج پیدا که در پشته
چو در خانه روم کردند چاک
یکی در پشته بر افروختند
همان سخت گنج که بود
که تا هر که او باشد ایند سیف
هنوز اندران گنج ویرین سال
کسانیکه از راه خد متکس
از آن گنجینه دهنش یک
بیانید و آن گنجه ان شکند
مگر دولت مرا پای رنج
بیستای آن می که باز آورد

بورا نه گنج نهان کن
طلسم کند هر یک از فر و جان
ز بهر تیره چاسپه بر آرد نور
نمودار سپینه پیش آورد
سپهر اسلامت در آن اهی
طلسم بران گنج بر پای کرد
نهان کند کز بر و شش رنج بود
بگل گنج پوشید خود و بارش
بر گنجت شکار نشان خویش
که شته را در گون شته آموزگار
فر و مانده گنج اندران مرز بوم
توان گنج پنهان نیامد باز
سو گنج پوشیده نقشافتند
بشغل جهان در کشیدند پای
بجهور طاعت بر دختند
پدارند که در دادند زود
از آن ناهای گنج آرد ست
بسه گنج مانده از آن گنج کار
کند آن صنیعانه را چاک
پایه اگر میش باشد دگر اندک
وز آن گنج پانچ خود چکند
که با هم فرو رفت ز میان گنج
جراتی که بهر باز آورد

در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی
در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی

در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی
در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی

در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی
در بیان حقایق و کشف غایبات
و توفیق الهی در بیان حقایق
و کشف غایبات و توفیق الهی

[illegible]

جهانداران زمین اور یہاں تخت
 سنگین بر سر یہ نیاید صواب
 چون لشکر سو گدہ البسند ز رانند
 بپایان تو رگداز ما سے سخت
 در آن ماضق کار ز وسند بود
 بیاتین آن شهر آراستہ
 در سبک بود با آسمان در نبرد
 در آن درختی چند رہ داشتند
 چشمه را سر اسیر دہ آواز دہ
 در درختی بخت بر روی شاہ
 بنویست کہ شاہ نشانیستند
 اگر خواہد ایشان داور دیگر
 و اگر دفتر داور در نوشت
 بہاں چارہ دید آن خردمند شاہ
 لشکر کفہ سود تا صد ہزار
 بشکر شک خفصان خراش کنند
 چہل روز شک شیب خستند
 ز غیب تاب او تا وک افکند و بال
 عروہ ز نامی جو دیو آن
 نہ عزا دہ برگرد اورہ شناس
 چہ عا خزشند اندران ماضق
 شہ کاروان مجلس نو نہاد
 چو گوئید گفتا درین بند کویہ

گنداشت پانچ بہ نیروی شست
 بوقت خود شش اوہ باید جواب
 بہر حاجت نامی رانند
 ز مشران چو شیران برین درخت
 رہش بگداز ما سے در بند بود
 درختی بود در روی مہی خواہ
 نگشتہ یہ پیر ہمنش تیج مرو
 کہ کس اوران اہ گنداشتند
 رتیبان درختیہ بالا ز دہ
 سکو دند در تیغ و شکر نگاہ
 سر از خدمت شاہ بر تانگشتند
 بر فتن نگشتند فرمان پذیر
 ندانند رہش بران کویہ دو کو
 کہ بردار و آن بند زان بند گاہ
 در آیند پیر امن آن حصار
 بسلا بختون غرق آری گشتند
 کہ زان در کلونے منید آشتند
 گندی نہ کا بنجار سانہ دو ال
 خجل گشتہ زان قطعہ چون عرس
 نہ از گردش تحقیق بر شمس
 دران جزر گشتہ اندر خستند
 سر از اطلب کرد و ابرو شاہ
 کہ آورد زان دیشہ مار ستوہ

[illegible]

بنا دیده دیدن هوسناک بود
چو آن شب صفت های آن در شب
کهن جام کهنه سبک
بیشب درین فکر و اندیشه بود
سایه اتی از سبزه مراتز کن
چراغی بدم یافیت بیرونش

بر جا که شد جیت چالاک بود
بدر ویدیش رخت آمد بر
در مجلس ملکات را تو
که تا خود تواند در در کشود
درین ره صبور ی ماند زهر
ای ده چراغ مرار و شنه

رفتن کند نقیب سریر زیارت کیش

چو روز سپید از شب غمگ
بواصحت از دور و گیتی ز گرد
فرزنده روزی چو فردوس پا
فوزلت که بسته باد خزان
همه کوه و گلشن همه دشت و باغ
در دشت چون باغ افزونه
ز ماه بجز در باغ بهشت
بغیر وزه رانی شه نیک بخت
سر تاج بر زو بهفتم سپهر
زمین خسته هر د از خرام شود
شبه را اندازد اینجا بخت کبر
شیرینی خبر یافت کان جدر
ز فرنگ فرمانده آگاه بود
ز تخم گیان هیچکس را بخت
سر از آسانیه تمارک تیاج

بر آمد چو کافر ز اقصای تنگ
فلک روی خود شست از لاج
بر آورد سر گنج قارون خاک
نسیم بهاری زهر سو و زان
جهان کیشم روشن بر زمین آ
از و چشم بدوید و بر دشت
زمین از گل و سبزه پیوست
بخت رونده در آمد بخت
بر افراخت است بر افراخت
کز آن کوه را در دل فکند شود
که تا بند آن تخت رخت گیر
برین شمشک که در خواهر کنه ار
که فیروز فرخ جهان شاه بود
همه راستان از قوی کرد بخت
سینه فرجه داد و شنه حراج

بنا دیده دیدن هوسناک بود
چو آن شب صفت های آن در شب
کهن جام کهنه سبک
بیشب درین فکر و اندیشه بود
سایه اتی از سبزه مراتز کن
چراغی بدم یافیت بیرونش
بر جا که شد جیت چالاک بود
بدر ویدیش رخت آمد بر
در مجلس ملکات را تو
که تا خود تواند در در کشود
درین ره صبور ی ماند زهر
ای ده چراغ مرار و شنه

رفتن کند نقیب سریر زیارت کیش
چو روز سپید از شب غمگ
بواصحت از دور و گیتی ز گرد
فرزنده روزی چو فردوس پا
فوزلت که بسته باد خزان
همه کوه و گلشن همه دشت و باغ
در دشت چون باغ افزونه
ز ماه بجز در باغ بهشت
بغیر وزه رانی شه نیک بخت
سر تاج بر زو بهفتم سپهر
زمین خسته هر د از خرام شود
شبه را اندازد اینجا بخت کبر
شیرینی خبر یافت کان جدر
ز فرنگ فرمانده آگاه بود
ز تخم گیان هیچکس را بخت
سر از آسانیه تمارک تیاج

بنا دیده دیدن هوسناک بود
چو آن شب صفت های آن در شب
کهن جام کهنه سبک
بیشب درین فکر و اندیشه بود
سایه اتی از سبزه مراتز کن
چراغی بدم یافیت بیرونش
بر جا که شد جیت چالاک بود
بدر ویدیش رخت آمد بر
در مجلس ملکات را تو
که تا خود تواند در در کشود
درین ره صبور ی ماند زهر
ای ده چراغ مرار و شنه

چو شد تخت من تخت کاوس و
باین جام و این تخت ارگشته
دگر آنکه بنیم کیون تخت شاه
چو دیند که از کینسر دم
بیکم بران تخت پدرام او
بیتیم که آن تخت خضر و ناه
در آن جام آن تاج بشنوم
شد آینه جان من رنگ خرد
بدان دیده دل را بر اسنان
سر ریخته ز گفتا حساب سر
فرستاده تناید ز دار خویش
گر بند دو جرب دستی کند
اشارت کند تار قیاس تخت
بگنجینه تخت بایشن و بند
نشاند تخت کینسر و ش
در آن جام فرو نه ریخته
بهر چه خوش آید بدندان او
چو یا استواران بر دخت
مین اینجانشینم بفرمان شاه
شسته پذیرا شد آستخانه را
تن چار رخ از غلامان چاه
سوخت خانه زمین و زانو
بر آمد بد انسان که تا سود و هیچ

همان خوردم از جام جسته
ولی دارم از جامی بر جسته
در آن غار چون ساخت آرا
تو اینجانشین تا من آنجام
زخم بوسه بلب جام او
چو زاری کند با من زمرگ شاه
در دوسه کون جام بر تنوم
زواج از آن رنگ آینه کرد
بخود و بر به کار آسان کنم
بران داستان گشت فرمان
که پیش آورد و نزل اندازد
بصد مهر همان پرستی کند
بسا زنده شاه فیه و تخت
چو خواهری خوشگوارش سپند
نشاند بر سر شار نوش
بغیر و نه آرنه نزدیک
تا بند گرون ز فرمان او
بش گفت کاهنگ رفتن لبان
چو شاه از ره آید کینم غم راه
بهم خلسه بفرز آنجام را
چو ز یک آید برون از خلاص
ببالاشدن ز آسمان در گداز
بران حج بجان بصد حج و حج

این جام و این تخت ارگشته
دگر آنکه بنیم کیون تخت شاه
چو دیند که از کینسر دم
بیکم بران تخت پدرام او
بیتیم که آن تخت خضر و ناه
در آن جام آن تاج بشنوم
شد آینه جان من رنگ خرد
بدان دیده دل را بر اسنان
سر ریخته ز گفتا حساب سر
فرستاده تناید ز دار خویش
گر بند دو جرب دستی کند
اشارت کند تار قیاس تخت
بگنجینه تخت بایشن و بند
نشاند تخت کینسر و ش
در آن جام فرو نه ریخته
بهر چه خوش آید بدندان او
چو یا استواران بر دخت
مین اینجانشینم بفرمان شاه
شسته پذیرا شد آستخانه را
تن چار رخ از غلامان چاه
سوخت خانه زمین و زانو
بر آمد بد انسان که تا سود و هیچ

این جام و این تخت ارگشته
دگر آنکه بنیم کیون تخت شاه
چو دیند که از کینسر دم
بیکم بران تخت پدرام او
بیتیم که آن تخت خضر و ناه
در آن جام آن تاج بشنوم
شد آینه جان من رنگ خرد
بدان دیده دل را بر اسنان
سر ریخته ز گفتا حساب سر
فرستاده تناید ز دار خویش
گر بند دو جرب دستی کند
اشارت کند تار قیاس تخت
بگنجینه تخت بایشن و بند
نشاند تخت کینسر و ش
در آن جام فرو نه ریخته
بهر چه خوش آید بدندان او
چو یا استواران بر دخت
مین اینجانشینم بفرمان شاه
شسته پذیرا شد آستخانه را
تن چار رخ از غلامان چاه
سوخت خانه زمین و زانو
بر آمد بد انسان که تا سود و هیچ

چو کشتی نهادند خسر و نشست
چو ساقی چنان دید پیغام را
رخسرو آورد و بارای و مهر
بخور کاغذ فرخت یار یار
چو شمشیر جام را دید بر پای
بر آن جام عقدی بازوی خور
که از بی شرابی که از بی شسته
در آن تخت بی تاج و تکیه گریست
که بی تاج و تخت زین سباد
بی روشنائی بود جام را
شبی را بدین تخت باشد نیاز
کسی کو بیدار شد رخسار
چو شد رفت گوشت لبش تمام
بیاغ را که زمین گم کند
چو از شاخ بستان کند تخت و تاج
از نیمه در جبین تاج و تکیه
سوار چرخ کشت از آن رشید
کفل کرد و گردن گوران و نشست
همان ناله آهوان مشک است
گوزنان بهاری در آفتاب
چو شیران نمائند در مرغزار
چو بزمی خالی است از مهر و نور
چو سازیم شیشه جبین خیر و خیر

بجام جهان بین کشادند
ز باد و باران و خفت آن جام
که بر یاد و کینسر و این می خور
بدین جام دست سزاوار
بخور و شرب یک جام دیگر
بر افشاند و نشست نهاد پیش
مثل ز و بر آن جام و تخت بی
بر آن جام بی باد و خفت گریست
چو می نیست جام جهان بین
بلندی ز نشسته تخت پدر امرا
که بر تخت مینو خبیدین
بخت این شمار و چنین تخت را
چو می تخت گو بر زمین آن جام
نفس عاج و دانه از بر کشند
نه ز آب شیمی باد و مانده عاج
که فارغ بشیم ز شبنون مرگ
که شمشیر باد و خزان را ندید
مگر شیر ازین گور که در گریست
مگر چاک و دندان از آن شکست
هزیران کابل مگر خفته اند
کنه رویه لنگ آغوشکار
که در مازند آتش و خشت سوز
که در وی شده دیگر سحاب گیسو

این جام را در دست سزاوار
بخت این شمار و چنین تخت را
چو می تخت گو بر زمین آن جام
نفس عاج و دانه از بر کشند
نه ز آب شیمی باد و مانده عاج
که فارغ بشیم ز شبنون مرگ
که شمشیر باد و خزان را ندید
مگر شیر ازین گور که در گریست
مگر چاک و دندان از آن شکست
هزیران کابل مگر خفته اند
کنه رویه لنگ آغوشکار
که در مازند آتش و خشت سوز
که در وی شده دیگر سحاب گیسو

این جام را در دست سزاوار
بخت این شمار و چنین تخت را
چو می تخت گو بر زمین آن جام
نفس عاج و دانه از بر کشند
نه ز آب شیمی باد و مانده عاج
که فارغ بشیم ز شبنون مرگ
که شمشیر باد و خزان را ندید
مگر شیر ازین گور که در گریست
مگر چاک و دندان از آن شکست
هزیران کابل مگر خفته اند
کنه رویه لنگ آغوشکار
که در مازند آتش و خشت سوز
که در وی شده دیگر سحاب گیسو

این جام را در دست سزاوار
بخت این شمار و چنین تخت را
چو می تخت گو بر زمین آن جام
نفس عاج و دانه از بر کشند
نه ز آب شیمی باد و مانده عاج
که فارغ بشیم ز شبنون مرگ
که شمشیر باد و خزان را ندید
مگر شیر ازین گور که در گریست
مگر چاک و دندان از آن شکست
هزیران کابل مگر خفته اند
کنه رویه لنگ آغوشکار
که در مازند آتش و خشت سوز
که در وی شده دیگر سحاب گیسو

[illegible]

[illegible]

به چنان سرش نه پدید است
 اگر فی خوری می پرستی کنی
 مخور ز عفران تا نگرددی بملک
 هر اسان شود روزی بجا
 کسی جان بر دو کو بود خست
 بگو کرد و لفظ آتش کس نبرد
 سر انجام دسیاه در سخن
 چنان در کشته نقش این لاجورد
 سواد شکسای یک روز
 بر اندیشه کفر می بست خست
 تا بین بیکان زمین بگرداد
 خبر داشت از آشکار و نهان
 ز خست مدد طرح آدم نزد شاه
 سخن را چنین بینماید عیار
 نیابت از لیکن بر گشت
 که آزارشی نماند از کس پس
 پذیرفتند آنکه در ششم
 نیامد درین ملک مویشی گشت
 بگرد جهان گرد و از کین دهر
 ستاره گهی دست گرد دشمن گشت
 کند دعوی از تخم کاس و سج
 شتاند و چون آرد بار بملک
 ز تیرش گرد می بست گشتند

[illegible]

۱۲
 ۱۱
 ۱۰
 ۹
 ۸
 ۷
 ۶
 ۵
 ۴
 ۳
 ۲
 ۱

ز نو تنگی خود بفرسنگ و راس
وز ان رایت این تو قصه و
چو داشت کاین شهر دوازده
قصه است که به دو تانغ منور
قصه است گر آن گشت در خاک
چو زو نگر باز را بر تدر و کنگ
کاشت آتش بر بر خانه زرا
به بلخ آمد آتش زرد مشت
بهار دل افروزد در بلخ بود
پرستی میکردی در چون نگار
در پیش از انداز و دیار گنج
زده بود بدش نعل زرین بر آید
چو خسر و بان گنج انست پادشاه
بشت صغنی نه به هر که و کرد
بر دخت آن گنج و رینه را
بنفر خراسان در افکند و خوش
بگر و خراسان در آمد تمام
بهر ناخت کرد و کوب و ان
خراسان که مان غزنین غور
بهر شهر که شداد و فراز
جهان گشتنش که به بارخ بود
بهر فرس که گرفته قرار
زمین است گنج بر انماشته

کند رایت دیگر آنجا
که رایت ز رایت بود کینه خور
بهمد سگند ز سبای پرست
که از ساز گاری شد آن شهر
هنوز آن قصه است در آن که است
ز ملک نشا پور شد سیدی مرد
در آتش را گفت ده روز و آنرا
بچه فانی شیر خوان گشت
کز و تازه گل را دهن تن بود
صغنی نه به در چون بهار
نهاد به هر گوشه بدست رنج
شده نام آن خانه از تشبیب
مغان از جام کفان است پست
ز دوزخ پرستند و را دور کرد
وز ان داد و مر هم به سینه را
خراسانیان ابا لید گوش
بهر شهر که آورده و نخته مقام
که یار یکیش بود و بخت جوان
بهمد و هر یک اسم ستور
در شهر که دزد بشاه باز
همه راه او گنج بگنج بود
گر آن ملک بودی ز گنجینه بار
گذشته و در خاک بگذر است

Handwritten marginal notes in Persian script, including a large section on the left side of the page and smaller notes at the bottom.

۴۰۴

ایو کند و بجان شد آذر هم
 فرستاد و سر به بخت گران
 همه پند را پسند و روم کرد
 ز تندر او باست و نذرند و شیر
 که آید نو پسندگان را بکار
 برانگیخته بادل گرم او
 شالی بکار و غشبه شربت
 سو کند و نشند زان مرزوم
 باشک که بنده آید نه از
 ز کیمیکه بنده گشت و درخت
 که صاحب کمر بود و صاحب کلاه
 کلید خسته بنده سپرد
 که از بهیشت افتاد گردون
 بلطف که ز گشت فاراچ موم

سپس آنکه بآن پند و نرم گوی
بلیناس را یادگار هستی در آن
یکی نامه کا لباس را اموم کرد
نوشت از سکنه ریگید و سید
و بنیدگیس در و بی شمار
سخت و طریغ در از نرم او
چو نامه نویسی این نوشت
بلیناس با کار داران و دم
چو دانای روحی در آن شکست
دل گیرد و پر از نور یافت
پیشش نمود و بآئین شاه
بپوشید سر نامه و پیش برد
فر و خواند نامه و پیر و سید
چنین بود در نامه شاه و دم

[illegible]

تایید کند ریوی کید را

که اندیشه را موسی او نیست
فرستاده و وحی غیبی ان
بسی داد بر نیکان مان درو
که پشت قوی باد سخت جوار
گویند یال با پیل ز دم آدم
که گرد و زو لا دمن کوه خود
را تمام دران بوم گردن کشی

سپس از نام وارنده خبر
خداوند فرمان و فرمانبر
بفرمان او زیر چرخ کبود
سخت انداخته گری پهلوان
بران بود و رایم که غم آدم
نمایم بیتی یک دست
پند وستان در زخم آتش

[illegible][illegible]

گشته افکنم بر سر زنده و پیل
 بهشت خاک اگور ایون ترک نیم
 چه تو روی در آشتی داشت
 بشیرین غمناک جان پرور
 و اگر اینهار رو بر ز دس
 چنان کن که این غم نیکی تمام
 گر آن چار گوهر فرستی بن
 اگر مفت شود و پاسبان
 بهر نیک و بد با تو یاری کنم
 فرستاده چون نامه بیکه فرزند
 زافسون و افسانه و لغزان
 ز کید و فتنه های جادوی و
 شیطانی که جادوی نهفته است
 چون شمع سخن را زبر جاسه خویش
 دل کیده بند و بر باد ز جاک
 بے کرد و بشمار آفرین
 فرستاده کاروان را ز آفت
 چشده هفته و کار شد چنان
 بفرمان بری شاه را ساجده
 جزین چار پیرایه ارجمند
 ز گنج و زور و زور و لعل و عطر
 ز تو لادیندی بسی بار پا
 چو کوه روانه چیل و زنده پیل

ز خون بخی روین برآر غمزدیل
 چه آب ز خاک بر کس کشم
 غسان بر پیچیدم دوز آشته
 خداوند بودم شد چاکرت
 بسجاده وزبانی گره برآوتم
 در ایناسے ماورایند بجا
 کز خفا تو هستی درین آغوش
 نگردد و ز ملک تو هستی تپاہ
 بین گفتہ استوار کی نسیم
 در و در فستہ بروی ساند
 در جادو بسیار و کردہ باز
 شدہ کید یکبار بندہ است او
 سخاوت کم کہ بندہ وی بیاوشت
 رہ آورده آورده و دنیا پوش
 جہانجوی را شد پشش شمس
 کہ بے او سادہ است سپهرین
 امان خوشت یکفستہ تا کارستان
 بسجید از کار پرده خستہ
 پذیرفتہ را بقاصد سپرد
 گر انما یہاے دگر و سپید
 بے ست پیلان ز گنجینہ پر
 ز خود وز غنہ خبر و ارمان
 گزشتہ از نمان شان و ذیل

ز خون خج روین برارم نیک
 چه آب زو خاک بر سر گنم
 غمان برین چیدم از آشتی
 خداوند بودم شده چاکرت
 بجا دوزبانی گره بر زده
 در انبساط ما در ماند بجا
 کف با تو هستی درین آینه
 مگر دوز ملک تو هستی شاه
 بدین گفتا استوار کی گنم
 در و در شده بروی سانه
 در جادو سپار و که به باز
 شده کید یکبار بند و سکه او
 نتوانم که بند وی بخا و دیت
 ره آورده آورده و بنه پیش
 جانشوی را شده پیش نه
 که بے او ساد اسپهرین
 امان خواست یکفته تا کار
 بسجید از کار پر و خسته
 پذیرفتا را بقاصد سپرد
 گر انما یسار دگر بسپرد
 بے ست پیلان ز گنجینه
 ز خود وز غیر خبر و ار
 که گنشته از تان شان و نیک

کند آنگه بر سر زنده چیل
 چشمه خاک اکر از خون ترک گنم
 چو نور وی در آشتی در آشتی
 بشیرین غمناک جان پرور
 دگر از بنهار بر روز دس
 چنان کن که این عهد بشی سما
 گر ان چار گوهر فرستی بن
 اگر گفت گشور شود سپاه
 بهرنیک و بد با تو یاری گنم
 فرستاده چون نامه بر کید خزان
 ز آشن و آشنایه و گوزان
 ز کید و فتنه نامه جادوی او
 شنیدم که جادوی بند و دیت
 چو غشی سخن را اندر جاس خوش
 دل کید بند و برادر جاب
 بے کرد و بنه یار آفرین
 ستاده کاروان را نوشت
 پر شده هفت و کار شد خسته
 بفرمان بری شاه را بجه
 زین چار پیرایه ارجب
 گنج و زور و یور و لعل و جور
 تو لا و بند سی بار با
 که روانه چیل و دنده چیل

نموده و از گندم مشک ساس
می ترک رخسار پند می سرشت
نه پند و که ترک خطای بنام
ز روی رخ پندوی گوی اوه
شکر خنده راست چون نشکر
لگارش بدین خوبی و دلگش
خوشه دید در پیش باز آمدش
نیشبت این خنکاک بودش اوه
تا بین اسحاق فسخ نیا
طراز عروس بر لب شاه
نیز سپید ار پند وستان
جوا هر چه دار و دیار دخت
ز تاج مرصع زیات و لعل
ز جام زمر و زخوان عقیق
ز چنین غلامان حلقه بگویش
از ان میش کار کسی نمید
چنان خسرو اسکندر فلیق
بر آسوده کا تخت بته نغز بود
چه نگشت بر صحن بالوده اند
نقشه در سناش گفته گل
محل از غنچه خندید و در سفته شد
فرستاد ز آموزگار ان کس
جوانم از چون از جهان کار یافت

نه چون جو فروشان گندم ساس
ز پند وستان داد شد راب
بزدیدن دل چه پند و نام
شیر و میان گشته پندوی
لطیف و خوش و سبز و شیرین
بگوهر هم آب و سحر آتش
عروسه چنان دانه از آمدن
ز پر و زری مرز شگین بود
کز دماقت چشم خرد تو تیا
بس انگه منش ابر و آوا
بس طایر آراست چون بالار
پننگینه خنده گاه در زینت
دماقت سمنه ان بولا و لعل
از و هر کی در جوا هر چند
ز روی کینیز ان زلفیت پویش
فرستاد و شد کینه منت پذیر
ز پیوند آن ماه پیکر عروس
همه مغز و بالوده مغز بود
ز بالوده انگشتش آلوده ماند
همای بر و رفته چون بیل
سخت بین که در پرده چون گفته
با صطرح کرد استواری سس
در ان جنبش از دولت آزار یا

نموده و از گندم مشک ساس
می ترک رخسار پند می سرشت
نه پند و که ترک خطای بنام
ز روی رخ پندوی گوی اوه
شکر خنده راست چون نشکر
لگارش بدین خوبی و دلگش
خوشه دید در پیش باز آمدش
نیشبت این خنکاک بودش اوه
تا بین اسحاق فسخ نیا
طراز عروس بر لب شاه
نیز سپید ار پند وستان
جوا هر چه دار و دیار دخت
ز تاج مرصع زیات و لعل
ز جام زمر و زخوان عقیق
ز چنین غلامان حلقه بگویش
از ان میش کار کسی نمید
چنان خسرو اسکندر فلیق
بر آسوده کا تخت بته نغز بود
چه نگشت بر صحن بالوده اند
نقشه در سناش گفته گل
محل از غنچه خندید و در سفته شد
فرستاد ز آموزگار ان کس
جوانم از چون از جهان کار یافت

و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب
و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب

و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب
و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب

شکار افغانان در میان چین
حریر زمین زیر سم شد
مقراضه تیر پسد شکار
اویم که زنان سرین تابیر
کمان شکسته کین ساخته
بنقاشی نوک تیر خدنگ
بنجی کردن در آن صیدگاه
چو تیر صیاد زکار افتاد
ز سودای شب بچو بند و ز
شسته فرو آمد از بار گنج
شد بر آسایش او ده راس
چو خاتون یثما بختی ال ز
جانت ز زمین زد و در افغان
ز کوس شفته بر آمد خروش
شد عالم آهنگ گیسو نور
طویل زد که آخر آهنگ شسته
خبر شد بخاقان که صحر او کوه
در آمد یک سیل ز ایران میر
شتمانده سیل که در کوه و دشت
بگر گشت زمین را شاکسته
سیاه اثر و پاکیکه در هیچ بوم
جیش داغ بر روی فرمان او
برادر ارشاد تاراج را

بهر دشت از گور و آهوزین
شد که گوشه از پستیم گور
بسی نافه از گند آهوزین
ز پیکان زگر شده چون گور
گور نه بهر تیر انداخته
تندی که در صحرای چین از رنگ
کمی روز تاشب بهر بر شاه
عروس جهان در حصار او افتاد
شد به جویان که در هر روز
بهان لشکرش نیز بیکار گشت
بنفسه تار و زمرعی ز جاک
ز خرگاه و غنچ بر آورد
چو بنهاد غنچ شد از روشنی
بنیاد و غنچ در افتاد جوش
در آن خاک یکماه که در آن خور
بسیار خرد آن به علت سختی
شد از فعلی بود او پوشان
کفی چین که از دشت خاقان صحر
و طوفان پشمینه خواهد گشت
هلاک لشکان در پاکسته
نیاید جهان منده شری ز روم
سیه پوشی رنگ افغان او
ز شامان هند و شمشاد را

و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب
و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب

و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب
و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب

و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب
و در این زمان که جهان در میان چین
و هند و ایران و روم و قسطنطنیه
و سایر بلاد مشرق و مغرب

بازار گران از ان مرزو بوم
طعامیکه پیش آید از گرم و سرد
ندارد و غنچه نیست بنگاه
تو چون از دکان باغ باخجانه
جو آتش که عاجز کند موم را
که گردانم از شهر خود این نیاز
نشان پر بچین تو شمشیر و خنجر
که آتش داغ و در آرد آن آب و گداز
که آتش ترا نیز شسته در آب
که حکم خدا بر تو از خسرو است
کند با خداوند قوت سبیز
بچک تو هر کار که از نیک و بد

عنان باز گشت کار و بار به دست
سکندر قوی شاه ایران روم
تر است چون من بسی مشت کوز
من تو ز خاکیم و خاک از روم
بهر دوری تا بنگاه است و بس
چو قطره ز بار بار در انداختند
مخضرتو در ضرب این سنگ گران
بهر نعمتی مردان و دشمنان
چو آرزو من نیستی در فتنه روم
که تا زیم شکرت بسیج
شفیقم ز چندین خداوند از
فرستنی خد را ز اهل روم
بد آن تا خرد آنچه یا بنمورد
بسوزند و ریزند یک سجده
ذخیره چو زان شهر گرد و خسته
ستانی ز بی برگی آن بوم را
من از بر آن آدم پیش باز
اگر چه برون دهن و ساق خنجر
و یک آشتی به ز پر خاش و بنگ
مکن گشتی چنان رخسار آب
قوی دل منو گرچه و شست تو
خردمند را نیست گز را نمی بیند
بکار آمد عاقلی چون خرد

فشانه در از دست و شب که به دست
منم کار فرمائی این مرزو بوم
بخو ز بر چون من به تندی بکوش
همان به خاک کی بود آدمی
کس نیست در خاک بهتر از کس
و گر قطره ز بار بار در انداختند
و بار مرا نغشته شد فتنه رخ
خردن ترکند پیش زان سپاس
سپاس خداوند باید نمود
کزین به نزار و خردمند هیچ
بهر جا که آرس تو لشکر فراز
ببازار گران از ان مرزو بوم
طعامیکه پیش آید از گرم و سرد
ندارد و غنچه نیست بنگاه
تو چون از دکان باغ باخجانه
جو آتش که عاجز کند موم را
که گردانم از شهر خود این نیاز
نشان پر بچین تو شمشیر و خنجر
که آتش داغ و در آرد آن آب و گداز
که آتش ترا نیز شسته در آب
که حکم خدا بر تو از خسرو است
کند با خداوند قوت سبیز
بچک تو هر کار که از نیک و بد

بازار گران از ان مرزو بوم
طعامیکه پیش آید از گرم و سرد
ندارد و غنچه نیست بنگاه
تو چون از دکان باغ باخجانه
جو آتش که عاجز کند موم را
که گردانم از شهر خود این نیاز
نشان پر بچین تو شمشیر و خنجر
که آتش داغ و در آرد آن آب و گداز
که آتش ترا نیز شسته در آب
که حکم خدا بر تو از خسرو است
کند با خداوند قوت سبیز
بچک تو هر کار که از نیک و بد

بازار گران از ان مرزو بوم
طعامیکه پیش آید از گرم و سرد
ندارد و غنچه نیست بنگاه
تو چون از دکان باغ باخجانه
جو آتش که عاجز کند موم را
که گردانم از شهر خود این نیاز
نشان پر بچین تو شمشیر و خنجر
که آتش داغ و در آرد آن آب و گداز
که آتش ترا نیز شسته در آب
که حکم خدا بر تو از خسرو است
کند با خداوند قوت سبیز
بچک تو هر کار که از نیک و بد

[illegible]

شمار نده و زو بگید و شمار
که فرمان دهنده الهی تراست
که باشد خلل در بنا یا سختی
رسانیدن میوه با شعر و نور
ولی خوش نیاید بزند آن سر
ستم ناید از شاه عادل بدید
که پسند روز سیاه زین و شمشیر
خزانی در آبادی خوگند
بگیر مای گرم و سرد مای سرد
که گردان از عادت خویش رود
بخاصیت خود و شما بخصال
متوز از متوز آور و سرد بخت
بگوید و بر و گردش روزگار
و گرنه زما بر یک است و گرنه
بر آرم یک جنبش از کو که گرد
زنند و سقان آورند خراج
زنم طاق خرشته پشت کثیر
نیم با تو در جستن و دوری
که چون بندگان پیش آرم نیاز
نه من جمله شوخ خدا را این چنین
بفرمان پذیری پذیرم سبب
ز همان پرستی مرا چار بخت
بقاصد سپردند تا بدو باز

[illegible][illegible]

[illegible]

در آمد ز در و دیده پاسبان پگاه
رسید اینک از دور سلطان پگاه
جهان در جهان لشکر آراسته
ز پیش پای پیلان که آزرده آ
سپاه پای که گریز جوید پاسبان
سپه آگشت جنگ بر داشته
شسته ملک بر یکی شنه پیل
چو زمین شعله یافت شنه آگهی
شسته از بر باره روزه نورد
بر خاش خاقان که بست حجت
پیر سو و تا کوس روین زنده
بر آست لشکر چو کوکب بند
سر آهنگ تا ساسانه از تیر تیغ
چو خاقان خبر یافت از کار او
برون آمد از موکب قلبگاه
گله کید کار و عثمان و می سن
سکندر چو آواز شنید شنید
برون را اندر پیل افکن خویش را
بنفرین ترکان زبان بر کشاد
ز چینی سحر چین ابر و مخواه
سجن راست گفتند پیشینان
ز چینی سحر چه کرده
همه تنگ چشمی پسندیده اند

که غافل چه گشت یکبار شاه
بد انسان که ز در و پیرش زمین
ز بوق و دهل با ننگ بر خاسته
شده که بر روی خورشید و ماه
نبیند یک جای چنه ان گشته
چو در یک از آهین انباشته
زمانا بد نیست بیش از و پیل
فرود آمد از تخت شانه نشسته
بر آست لشکر پرسم نبرد
که نشتر و پیلان او را در دست
بر ابر و در از چینیان چین
بششیر و گرز و کمان و کند
بر آور و کوکب ز دریا بیغ
که آمد سکندر بر پیکار او
تا دواز گفت که امست شاه
ندارد و نهان روی از روی چرخ
قبای قزاق گن سحر چین
سرخ افکنند پیل به اندیش را
کوب بفتند ترکی ز مادر زاده
ندارد ز پیلان مرد و مگناه
که عهد و فایست و خندان
که خیر صورت نیست شان تو چه
فرانجی بخشیم کسان و پده اند

چونکه خاقان خاقان سلطان
سوار و پیلان جهان سکندر
آهین سپه در از آهین
شسته و باره روزه نورد
آه نغده و تا کوس روین
سوار و پیلان جهان سکندر
فرود آمد از تخت شانه
سکندر چو آواز شنید
برون را اندر پیل افکن
بنفرین ترکان زبان
ز چینی سحر چین
سجن راست گفتند
ز چینی سحر چه کرده
همه تنگ چشمی
چونکه خاقان خاقان سلطان
سوار و پیلان جهان سکندر
آهین سپه در از آهین
شسته و باره روزه نورد
آه نغده و تا کوس روین
سوار و پیلان جهان سکندر
فرود آمد از تخت شانه
سکندر چو آواز شنید
برون را اندر پیل افکن
بنفرین ترکان زبان
ز چینی سحر چین
سجن راست گفتند
ز چینی سحر چه کرده
همه تنگ چشمی

در آمد ز در و دیده پاسبان پگاه
رسید اینک از دور سلطان پگاه
جهان در جهان لشکر آراسته
ز پیش پای پیلان که آزرده آ
سپاه پای که گریز جوید پاسبان
سپه آگشت جنگ بر داشته
شسته ملک بر یکی شنه پیل
چو زمین شعله یافت شنه آگهی
شسته از بر باره روزه نورد
بر خاش خاقان که بست حجت
پیر سو و تا کوس روین زنده
بر آست لشکر چو کوکب بند
سر آهنگ تا ساسانه از تیر تیغ
چو خاقان خبر یافت از کار او
برون آمد از موکب قلبگاه
گله کید کار و عثمان و می سن
سکندر چو آواز شنید شنید
برون را اندر پیل افکن خویش را
بنفرین ترکان زبان بر کشاد
ز چینی سحر چین ابر و مخواه
سجن راست گفتند پیشینان
ز چینی سحر چه کرده
همه تنگ چشمی پسندیده اند

[illegible]

کز دوشنه را در دل آید بر آس
 گئے مردہ بینہ نیار کشتاب
 کہ مانی دران آب زود و رباش
 بد و بگر دیدند از رنگ ۱ و
 سخن را کجا سر بر افرا ختم
 برخشند و سے بود در امش فروز
 سہم آندہ ہم این را جہان می
 گرم پیش نار و فلک پاسچ
 ز چین سوی روم آویم ^{کشتاب}
 کہ ملک توشہ ہفت کشور امیر
 ثوی قبیلہ ہر جا کہ ساوی مقام
 ز مانند گان نہ گے ساختر
 عجب مانند شہ در وفادارش
 فروز نہ ترشد ز غور شید و
 بگوش اندرون حلقہ چاکری
 بدان مهر خود را بہ میرساند
 زمان تا زمان گشت ہولی تر
 نیاید کہ برگیرد از نحو و شمار
 ہمان دعوی زیر وستی کند
 کہ باران خیسان کند با صفت
 کہ بود آن کہ اچی دران ز بیم
 کہ در قدرت بیج شہابی نبود
 و پشانی حیفیان چہن شاو

در درگرم چو شنده میش از قیاس
 به ان تا چو شنه در ان عرض آید
 چو در خاک چین این نگرش فاکر
 ز لبش جادو بهیاب فرنگ اید
 بشین تاوگر باره چون تاسم
 جاننده ارباشا چین چند روز
 زمان نماز مان مهرشان میفرود
 به گوشت روزی دو دارم هیچ
 که گردم سوکند ز خویش باز
 جواش چنان داد خاقان چین
 باقبال هر جا که ندهی خسرو ام
 کجا سوک بشه کند تا ختن
 ز فرنگ خاقان دیده ایش
 بالا چین هر زمان بزخم شاه
 که شسته خاقان لبه مان بک
 آهین خود نزل شده میرساند
 اگر چه ملک داشت بالا و شش
 چو پایه و حد مرد را شهر یار
 بالا ترین پایه پستی کند
 چنه آن کرد با چینیان او سر
 ز پوشید نیهای لغد او دم
 بنیاقان چین دستگی ای نمود
 ز لبش خسروی خوان که از چین

[illegible][illegible]

در زمانه از غلامان کس
چو بنو شاه از سیرنگ کس
چو ابرو دلی شیه بود و پویند شان
همیشه بر خط او سدر دند
سیاست آزاد کن گردم
سرسنگی که از صرف پا لودگی

که خرب پو شیه یا اطله
بدان تنگ چشمان فرخ ابرو
بچشم و سه شاه سوگند شان
و هم از مهر شاه بگند در زود
سرسنگ قی بر ز در و اسنم
فردنود از دامن آلودگی

مهمان و دشمن خان اسکندر

مکن ترکی ای ترک چینی نگار
دل بر دار خود شاه و کن
اگر دهل خاقان چین آت است
هر خلق و عالم بفرمان است
بخور پیوسته از مال و چیزی بد
مخور حله تر سم که دیر ایست
در خج بر غوغا و جهان بر سینه
چنان که بحیر میسر و از گنج
بر اندازد کن بر انداز خوش
چو رسته رسوزن فز و تر کن
سخن را اگر از سرگشت نبند
کز آواز نه شه چنان کشت بر
شب روزه خاقان ان اور
که شهادت پای مژدی شگرت
ملوکانه مهاسیه سازدش

بیاسمتی چین در ابرو مپا
زند غم امر و دم آزاد کن
و گر خشک ایام در امان است
مکن خج کین روز باران است
ز بهر کسان نیست چیز به
چو پیرانه سر بر بود
که گردی ز ناخور و نش در دند
که آبی ز بسود و خوار بر
که باشد میانه اندک نه بشین
بساختم سوزن که در سه شین
چنین نقشش بر ز و چینه بر
که چینه بر آموده دامن چور
هر خست از جفت خود یا ور
بمانی شه کند گنج صف
جهان و هر هم مرکب اندازش

در زمانه از غلامان کس
چو بنو شاه از سیرنگ کس
چو ابرو دلی شیه بود و پویند شان
همیشه بر خط او سدر دند
سیاست آزاد کن گردم
سرسنگی که از صرف پا لودگی
که خرب پو شیه یا اطله
بدان تنگ چشمان فرخ ابرو
بچشم و سه شاه سوگند شان
و هم از مهر شاه بگند در زود
سرسنگ قی بر ز در و اسنم
فردنود از دامن آلودگی
مکن ترکی ای ترک چینی نگار
دل بر دار خود شاه و کن
اگر دهل خاقان چین آت است
هر خلق و عالم بفرمان است
بخور پیوسته از مال و چیزی بد
مخور حله تر سم که دیر ایست
در خج بر غوغا و جهان بر سینه
چنان که بحیر میسر و از گنج
بر اندازد کن بر انداز خوش
چو رسته رسوزن فز و تر کن
سخن را اگر از سرگشت نبند
کز آواز نه شه چنان کشت بر
شب روزه خاقان ان اور
که شهادت پای مژدی شگرت
ملوکانه مهاسیه سازدش
بیاسمتی چین در ابرو مپا
زند غم امر و دم آزاد کن
و گر خشک ایام در امان است
مکن خج کین روز باران است
ز بهر کسان نیست چیز به
چو پیرانه سر بر بود
که گردی ز ناخور و نش در دند
که آبی ز بسود و خوار بر
که باشد میانه اندک نه بشین
بساختم سوزن که در سه شین
چنین نقشش بر ز و چینه بر
که چینه بر آموده دامن چور
هر خست از جفت خود یا ور
بمانی شه کند گنج صف
جهان و هر هم مرکب اندازش

[illegible]

بفرموده خاقان که آرزو خور و
 فروخت شامانه بیکه فراخ
 در آن آرزوگاه فرخار و پس
 بهشت صفی بر چرخ درخاستند
 چو خوردند هر گوشت خور و
 قشامی قمر سکه ساختند
 نشسته بر آتش ز سر کشیدند
 نو استاز خنیاگر این شربت
 بر آتش نو از آن سعه کشیدند
 سر ایندگان ره بهشت
 همان باسی کو بایک شربت
 ز یونان زمین ارغنون زن
 است روی و چینه بسم
 در گنج گشت و خاوشان چین
 خشت از جوهر و آینه بکار
 ز بلور تابنده چون آفتاب
 ز دیبای چینی خبر دار
 طبقات کاغذ باور و شکر
 کمانهای چله و چینی پرند
 گاه و سمنه آن خلی خرم
 که کاروان جلد شاهین باز
 چل سال با تحت و بر کشور آن
 غلامان لشکر فکین خیل خیل

ز خوارهاست زین شود خاک در
 چو برگ ریز از برگ ریزان شاخ
 نگر و آرزو با معال میس
 بر آن نماند خوان بر آستانه
 نمودند بر باد و نواز و
 بسطی هم از قمر انداختند
 غریب و شکای و در اشکری
 بقانون نوازان بر آوردن
 بگردون بر آورد آواز و
 ز بس نغمه داده نواز و
 معلق زن از قصه چین دیو و
 که زدند بهوش از دل پرست
 بر آورد از روم و از چین علم
 بپر و خشت از گنج کارون زین
 ز دیبای و درع گوهر نگار
 یکی دست مجلس تبر چوب
 هم از مشک چینی پر انبار
 ز کاغذ تر بیشتر و خوشک
 گر انما شمشیر یا نیز چینه
 همه تاز و پیکر بر تینه گام
 برغ و کلنگ از گنجی تیز باز
 بینه و قوی مغز خشت آستان
 کثیران که در مرده آینه میل

[illegible]

سوی سر و حجاب بالا است او
رخش پیشه گل اندر نه
کشت زلف او مشکیناب
شکوهی شده ی شکر مار
بلورین تن و قلاب پیشه
وسپین شکوهی ای پیشه
بر آتش طوق و گو آن بیت هر
ز ابر و کمان کرده از غم پیشه
چو غرور دستان از لطف نام
نزار آفرین چنان دایه
و کس از تنگ نیست غم
و گفته که غم نیست او را و پاک
رسانده تحفه ارجمند
که این مرغ و این بارگی و این
یکس بر چنین خاک جگر گشت
بگفتن چه حاجت که بهنگام کار
کنید بر روی غم غم نیست
نه فصلت در دما و در آرد
یکی غم و یکی ز میند گس
و غم زور مندی بوقت نبرد
سه دیگر خوش آوازی با گس
چو آه از او بر کشد زبرد زار
جانبی بر از ان لار ارم است

شکوهی شده و شکر مولا
بنفشه نگین گل ساخته
کز زلفش کز کبسته بر آفتاب
بشده و شکر رستم کار
بشکل و مسم قاقم انگشت او
بر و طوقی از غیب اجمت
بر و طوق بروی ز غم شیده گس
به تیر و کمان کرده و صد گل
و حلقش به پدید آمدی گس
که بر و در از انسان گرانای
ز چشمش و دانش بسی تنگ
همان نام او هست اندر جهان
بفریفت آن تحفه شد سلبند
عزیزند و بر شاه باد اعزیز
نه مرغی چنین آید آسان است
بهر یک خود را کنند آشکار
که در خور و بی گشت بایست
که از ارجا بر م نیاید است
که هست آینه در فرزند گس
نپسید عیان را از مردان مرد
که از زهره خوش تر نه برید سرود
شخصه ز آواز او مرغ و مار
خوش آوازی و خوشی آمد در

شکوهی شده و شکر مولا
بنفشه نگین گل ساخته
کز زلفش کز کبسته بر آفتاب
بشده و شکر رستم کار
بشکل و مسم قاقم انگشت او
بر و طوقی از غیب اجمت
بر و طوق بروی ز غم شیده گس
به تیر و کمان کرده و صد گل
و حلقش به پدید آمدی گس
که بر و در از انسان گرانای
ز چشمش و دانش بسی تنگ
همان نام او هست اندر جهان
بفریفت آن تحفه شد سلبند
عزیزند و بر شاه باد اعزیز
نه مرغی چنین آید آسان است
بهر یک خود را کنند آشکار
که در خور و بی گشت بایست
که از ارجا بر م نیاید است
که هست آینه در فرزند گس
نپسید عیان را از مردان مرد
که از زهره خوش تر نه برید سرود
شخصه ز آواز او مرغ و مار
خوش آوازی و خوشی آمد در

و د ای که سالار انجامز بود
و د ای که کبیر بر یک ش
بناید مانند کوسن از دوان
که قریب دشا باز بیداد و دس
کس آمد کزان ملک آریسته
ستیزنده روسی ز آلان گرگ
بدین بند آن ناحیت و نیت
خروجی نه بر وجه انداز کرد
تبارج بود آن بر و بوم را
بجز کشتگانیکه نتوان ثمره
در انجامز آگند و خوردی نبود
و گنجهت نه نامهی کرد و خست
همان ملک بر دوج بر آمد آفته
تبارج بودند پوشا به را
و چند آن عروسان که ویدی
همه شهر و کشور بهسم بزدند
اگر میش در آن دورخی بود
من اینجا بخت شد مبرین
اگر دایست مانند از خصم شاه
بدینی که روسی و دین سال بید
چون بیکند به گنج ره یافتند
همه ریز نماند چون گرگ و شیر
ستانه کشور گشاید شهر

په نزدی شهر گره ان افراز بود
بسی گرد آفاق پیو و راه
در آمد بر شاه و نیکی سگال
که از عهد انجامز بسته عروس
خلایه نماند از همه خواسته
شب خونی آورد و بچون تگرگ
بقروا طاسکو در یاشناست
در آن بقعه کین کین تاز کرد
که ر بسته باد آن پی شوم
خرابی بیه کرد و بسیار
همان در خزینه نور و سبزه
در از دوج پر بود و بیابان
یکی شهر ر گنج برداختند
شکستند پرستگ قوا به را
نخندید یک نادرین اسباب
و د و د و د و د و د و د و د
ازین یاد و گشتن بر آسود
زن و بچه انجامز ندان و بند
خدا با د یاری ده و د و د و د
بروم و بار من رسیده گزند
شتابند ز انسان که شتابند
بنحو انان دیرند و بر خون
که خامان خلق اند و زمان

و د ای که سالار انجامز بود
و د ای که کبیر بر یک ش
بناید مانند کوسن از دوان
که قریب دشا باز بیداد و دس
کس آمد کزان ملک آریسته
ستیزنده روسی ز آلان گرگ
بدین بند آن ناحیت و نیت
خروجی نه بر وجه انداز کرد
تبارج بود آن بر و بوم را
بجز کشتگانیکه نتوان ثمره
در انجامز آگند و خوردی نبود
و گنجهت نه نامهی کرد و خست
همان ملک بر دوج بر آمد آفته
تبارج بودند پوشا به را
و چند آن عروسان که ویدی
همه شهر و کشور بهسم بزدند
اگر میش در آن دورخی بود
من اینجا بخت شد مبرین
اگر دایست مانند از خصم شاه
بدینی که روسی و دین سال بید
چون بیکند به گنج ره یافتند
همه ریز نماند چون گرگ و شیر
ستانه کشور گشاید شهر

و د ای که سالار انجامز بود
و د ای که کبیر بر یک ش
بناید مانند کوسن از دوان
که قریب دشا باز بیداد و دس
کس آمد کزان ملک آریسته
ستیزنده روسی ز آلان گرگ
بدین بند آن ناحیت و نیت
خروجی نه بر وجه انداز کرد
تبارج بود آن بر و بوم را
بجز کشتگانیکه نتوان ثمره
در انجامز آگند و خوردی نبود
و گنجهت نه نامهی کرد و خست
همان ملک بر دوج بر آمد آفته
تبارج بودند پوشا به را
و چند آن عروسان که ویدی
همه شهر و کشور بهسم بزدند
اگر میش در آن دورخی بود
من اینجا بخت شد مبرین
اگر دایست مانند از خصم شاه
بدینی که روسی و دین سال بید
چون بیکند به گنج ره یافتند
همه ریز نماند چون گرگ و شیر
ستانه کشور گشاید شهر

[illegible]

حساب بیا بان در گشت او
 ز حیون در آمد بایل گشت
 قورزش نیبو و در زنی
 گذر بر سیا بان مقلاب کرد
 در و لبستان سن ساق وید
 غر و زن تر از ماه و از آفتاب
 فرشته زوید ارشان تاب
 باکی از برادر ناز شوی شان
 چو دید ندروی چنان بی آفتاب
 در آن دوری سخت گشت
 بان لبستان و سبازنی نکر
 خوب آمد آن قاعده شاه
 سپاهی همه شسته آیشان چاه
 که زن زن بود بیگان برادر
 بزرگان خفقان را بار و بار
 بشیر لعل خود را فرخت
 که زن روی پوشید و در
 ندارد شکوه و خوشم شو
 چو زن نام دارد و جهان زن
 شنیدند یکیک سخنا سے شاه
 که آئین خود را خان فتنه
 بیثاق خسرو دشمنانده ایم
 که این فطرت آئین خفقان نیست

۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

Handwritten notes in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

در آئین توروی بر بستن است
چو در روی بیگانه نادیده به
و گزشتا پادشاه از مادر داشت
عروسان مادر بس است این جهان
برقع مکن روی این خلق بیشتر
کسی که کشد دیده را در نقاب
چناندار گر نیک فرمان دهد
بلی شاه را جلوسه مان بریم
چو بشنید شاه آن زبان آور
حقیقت شد او را که با آن کرد
بفشد زانه آن قصه را گفت با
که این خبر ویان زنجیر بود
و بالی است ازین چشم بیگانه را
چه سازیم تا زخم غمی نگند
چنین داد پاسخ فراست شناس
طالعش بر آید ز نام و نشت
هر آن زن که در روی او نگرد
شب بیکه شاه آورد اینجاست
شده از نیک و بد هر چه فرزانه خوا
جهان ندیده و آنا به نیک اختر
نوا آئین عروسی در آن جلوگاه
بر تو چا درستی از رخام سپید
هر آن زن که دیدی در آرم او

در آئین ما چشم در بستن است
چنانست نه بر روی بودیده به
چرا با بدش دید در روی پوشت
که با حجب کس ندارد کار
تو شو برقع آمد از چشم خویش
نه در ماه بیند نه در آفتاب
و ما هر که خواهد بر دجان ده
و لیکن آئین خود نگذریم
ز بون شد زبانش در آن آور
نصیحت نمودن ندارد و شکوه
وز و چاره خواست از چار باز
در نیست که کس نپوشد روی
چو از دیدن شمع پروانه را
ز بیگانه پوشیده روی گفتند
که فرمان شد را به بریم سار
که افسانه سازند زان تر گفتند
بجز روی پوشیده ز و نگذرند
وز و هر چه خواهد آرم و دست
بزد و روی ز یک یک که در است
در آمد به تدبیر صنعتگر
بر انگشت از خار سنگی بر
چو برگ سن بسد شک بید
شده روی پوشیده از شرم

در آئین توروی بر بستن است
چو در روی بیگانه نادیده به
و گزشتا پادشاه از مادر داشت
عروسان مادر بس است این جهان
برقع مکن روی این خلق بیشتر
کسی که کشد دیده را در نقاب
چناندار گر نیک فرمان دهد
بلی شاه را جلوسه مان بریم
چو بشنید شاه آن زبان آور
حقیقت شد او را که با آن کرد
بفشد زانه آن قصه را گفت با
که این خبر ویان زنجیر بود
و بالی است ازین چشم بیگانه را
چه سازیم تا زخم غمی نگند
چنین داد پاسخ فراست شناس
طالعش بر آید ز نام و نشت
هر آن زن که در روی او نگرد
شب بیکه شاه آورد اینجاست
شده از نیک و بد هر چه فرزانه خوا
جهان ندیده و آنا به نیک اختر
نوا آئین عروسی در آن جلوگاه
بر تو چا درستی از رخام سپید
هر آن زن که دیدی در آرم او

در آئین ما چشم در بستن است
چنانست نه بر روی بودیده به
چرا با بدش دید در روی پوشت
که با حجب کس ندارد کار
تو شو برقع آمد از چشم خویش
نه در ماه بیند نه در آفتاب
و ما هر که خواهد بر دجان ده
و لیکن آئین خود نگذریم
ز بون شد زبانش در آن آور
نصیحت نمودن ندارد و شکوه
وز و چاره خواست از چار باز
در نیست که کس نپوشد روی
چو از دیدن شمع پروانه را
ز بیگانه پوشیده روی گفتند
که فرمان شد را به بریم سار
که افسانه سازند زان تر گفتند
بجز روی پوشیده ز و نگذرند
وز و هر چه خواهد آرم و دست
بزد و روی ز یک یک که در است
در آمد به تدبیر صنعتگر
بر انگشت از خار سنگی بر
چو برگ سن بسد شک بید
شده روی پوشیده از شرم

خدا داد مارا چنین دستگاه
 اگر دیر سے این غنیمت بخواب
 کی نیست زمین جله بی تاج زر
 گز این دستگاه را بدست آوریم
 جبارا بگیریم و شاهای کنیم
 این انگه فرس را اند بالاسی
 با گشت بنود کاینک دور
 دور در گه از گوهر و گنج پر
 همه زمین زمین با قوت کار
 کلاه مرصع بر افراشته
 همه فرش دیبا شعری در
 همه تخمین خال و خال پوش
 سرو پای در زیور خسرو
 بر این صفت پایان پیچیده
 گرافته بر ایشان سر سوزنی
 تبارخ و تقویم جنگ آورده
 نه آن لشکر نه اینکه روز بروز
 چو ما حمله سازیم بیکه بجای
 چو رومان سختی کشش سخت
 نهادند سر را که تازنده ایم
 بگوئیم کوشیدن چون ننگ
 بر اعدای دولت شمشیر
 چو دست از عمان سوی خیمه

خدا داد او را چون توان
 و با نهم شدی زمین مملوت پر آب
 بر پانیا بیست ان گهر
 بر اقلیم عالم شکست آوریم
 همه سال صاحب کلاه اییم
 سنی چند با او شده همگه و
 جهان در جهان نازینه و
 بجای سنان زر و لعل
 کفل پوششای و این کار
 قبا گفت پای بیکه شده
 نه در دست نیرنه نه در جبهه
 سر زلف پیچیده بالای گوش
 نه پای و دونه نه دست تو
 سکنه رجه لشکر تو اندکست
 و من را کشانید چون روز
 همه در حساب دینک آورده
 ز خسته کلوخی بر آرد گرد
 بیک حمله ماند از رند پای
 فری شنیدند ز انگه نه نفر
 بدین عهد و پیمان
 سنا هم زمین گلستان
 بنوک سنان غار و خونیم
 به اندیش را دادم در سرچ

این غنیمت را که خدا داد
 اگر دیر سے این غنیمت بخواب
 کی نیست زمین جله بی تاج زر
 گز این دستگاه را بدست آوریم
 جبارا بگیریم و شاهای کنیم
 این انگه فرس را اند بالاسی
 با گشت بنود کاینک دور
 دور در گه از گوهر و گنج پر
 همه زمین زمین با قوت کار
 کلاه مرصع بر افراشته
 همه فرش دیبا شعری در
 همه تخمین خال و خال پوش
 سرو پای در زیور خسرو
 بر این صفت پایان پیچیده
 گرافته بر ایشان سر سوزنی
 تبارخ و تقویم جنگ آورده
 نه آن لشکر نه اینکه روز بروز
 چو ما حمله سازیم بیکه بجای
 چو رومان سختی کشش سخت
 نهادند سر را که تازنده ایم
 بگوئیم کوشیدن چون ننگ
 بر اعدای دولت شمشیر
 چو دست از عمان سوی خیمه

خدا داد او را چون توان
 و با نهم شدی زمین مملوت پر آب
 بر پانیا بیست ان گهر
 بر اقلیم عالم شکست آوریم
 همه سال صاحب کلاه اییم
 سنی چند با او شده همگه و
 جهان در جهان نازینه و
 بجای سنان زر و لعل
 کفل پوششای و این کار
 قبا گفت پای بیکه شده
 نه در دست نیرنه نه در جبهه
 سر زلف پیچیده بالای گوش
 نه پای و دونه نه دست تو
 سکنه رجه لشکر تو اندکست
 و من را کشانید چون روز
 همه در حساب دینک آورده
 ز خسته کلوخی بر آرد گرد
 بیک حمله ماند از رند پای
 فری شنیدند ز انگه نه نفر
 بدین عهد و پیمان
 سنا هم زمین گلستان
 بنوک سنان غار و خونیم
 به اندیش را دادم در سرچ

این غنیمت را که خدا داد
 اگر دیر سے این غنیمت بخواب
 کی نیست زمین جله بی تاج زر
 گز این دستگاه را بدست آوریم
 جبارا بگیریم و شاهای کنیم
 این انگه فرس را اند بالاسی
 با گشت بنود کاینک دور
 دور در گه از گوهر و گنج پر
 همه زمین زمین با قوت کار
 کلاه مرصع بر افراشته
 همه فرش دیبا شعری در
 همه تخمین خال و خال پوش
 سرو پای در زیور خسرو
 بر این صفت پایان پیچیده
 گرافته بر ایشان سر سوزنی
 تبارخ و تقویم جنگ آورده
 نه آن لشکر نه اینکه روز بروز
 چو ما حمله سازیم بیکه بجای
 چو رومان سختی کشش سخت
 نهادند سر را که تازنده ایم
 بگوئیم کوشیدن چون ننگ
 بر اعدای دولت شمشیر
 چو دست از عمان سوی خیمه

بپیکار شکان این حمله
باز هر کوه در تن اگر شکست

توان رخبت بر پای رسد آبله
بزیجی و دیگر بایدش باز بست

حکایت پسر بیل منبیل

شنیدم که از گرگ رو باه گیر
دو گرگ جوان تخم کین کاشتن
دبی بود در دی بنگان سرگ
یکی بانگ زد و دپه چاره ساز
سگان ده آه از بر داشتند
ز بانگ سگان که از دور
سگاکنده کاروان وقت کا
اگرچه مرا با چنین برگ و ساز
در چاره بر چاره گریسته نیست
سران سپه سر کشید پیش
نیو دیم زین شیر مست کوش
هم از بهر مردی هم از بهر مال
سپه را چو دل داد خسر و بے
سپه را زد دل دادن خسر و
در اندیشه میبود تا وقت شام
چو از تیره شب روز روشن رفت
سگبان لشکر بدون از قیاس
شب تیره بی پاس نگذاشتند
بیاساقی آن دین بکشتند
بدو تا در ایوان بازش بر

ببانگ سگان رسد و با هر
بی رو به پیر برداشتن
همه تشنه خون رو باه و گرگ
که بند از دبان سگان که و بان
که رو باه را گرگ بندداشتند
رسیدند گرگان در و باه است
ز دشمن بپشتن در سگاک
بهم پستی کس نیاید تیار
همه کار با تیغ پیوسته نیست
که ز بیم در پای تو خون خویش
کفون گرم تر زان بر آید جو
بکوشیم تا جو بود در جوان
که بیدل نباید که باشد کسی
دل داشت شان گشت بکوش
که فردا چه سازیم از تیغ و جان
طلایه بیرون رفت و جان خویش
نشستند بر برگه های پای
ز شب تا سحر پاس میداشتند
بشنگوف کاره عمل یافته
چو شگرفت سود و بکارش بر

بپیکار شکان این حمله
باز هر کوه در تن اگر شکست
توان رخبت بر پای رسد آبله
بزیجی و دیگر بایدش باز بست

ببانگ سگان رسد و با هر
بی رو به پیر برداشتن
همه تشنه خون رو باه و گرگ
که بند از دبان سگان که و بان
که رو باه را گرگ بندداشتند
رسیدند گرگان در و باه است
ز دشمن بپشتن در سگاک
بهم پستی کس نیاید تیار
همه کار با تیغ پیوسته نیست
که ز بیم در پای تو خون خویش
کفون گرم تر زان بر آید جو
بکوشیم تا جو بود در جوان
که بیدل نباید که باشد کسی
دل داشت شان گشت بکوش
که فردا چه سازیم از تیغ و جان
طلایه بیرون رفت و جان خویش
نشستند بر برگه های پای
ز شب تا سحر پاس میداشتند
بشنگوف کاره عمل یافته
چو شگرفت سود و بکارش بر

حکایت پسر بیل منبیل

[illegible]

پکی شیر پطاس رو میں کلاہ
 عجب میں کہ بریلو کو کہ استیاد
 بنام آوری خوشن در استود
 پطاسے من شود پش گرم
 چو آیم رزم اثر دما سپیکرم
 نهنگان خرم بر لب چو پیار
 بد چون رو بہا و بنیر و زده ام
 بخاک ورم پہلو نہ زہر کو
 ہمہ چرم خاست پوشیدہ غم
 دروغی نیکیویم انک صفا
 کہ آتش فرو زده گرد و زوم
 کہ بخشایش اثر دین روشن
 برون رفت چو شن در تکران
 در ان پوید کہ دند بختی و رنگ
 جو اغرورومی در آمد سچاک
 کہ پطاس آخت چالاک و دیگر
 بہ تیغ آمد از روسیان در بر د
 بہ سہ بریدہ ہندی حلام
 بر آشت پولاد ہندی بہت
 سر سخت کس در نیاد ز پکے
 بر آور و شیر ہندی بدوشی
 کہ ہر رسم افگندہ پطاس ا
 بگردون در آورده روسی سپر

ز روسی بیاید بساوردگاه
چو کوئی بدوان گشته بر پشت باد
سباز ز طلب کرد و جلال نمود
که طایس از او برین خام چرم
چو تندی گشته تندی گوهر بر
بلنگان درم بر سر کوهر
چو شیران بر خاش خورده
در شرم بیکان و شرم بر
همه چون خام است نوشید خمر
سستلخ ز بلو آوراید بناف
بیاید یکی کشک از چین روم
میخشد و بدوان بران روم
و قلب ملکش آن تند باز
بر خاش گردان کشاد و جنگ
ز شمشیر بر طاس خشمناک
و گر رومی رفت و هم خاک دید
چنین تا بقدر اصفهت او مرد
ملکه او بود و هندای بنام
بران گرگ درنده چون شیر
بسیار حمله کرد و جنگ آن ملک
ملکه او و هندای چو شیر خور
چنان داغ برنده الهاس
ز روسی یکی شیر شوره بر

[illegible]

در آید بنادر و جانشینان
ز بهشتی چنان بهندی خور و باز
چنین و سی و دیگر آمد به چشم
چنین چند و گوشت تا نیز در
فرد بسته شد و بسیار از غنای
آباد گشته است بهندی عیان
ملک چون چنان دید بنوختش
فرود آمدند از دو جانب سپاه

نخون مخالفت سگالش کنان
ز بهشتی چنان بهندی خور و باز
چنین و سی و دیگر آمد به چشم
چنین چند و گوشت تا نیز در
فرد بسته شد و بسیار از غنای
آباد گشته است بهندی عیان
ملک چون چنان دید بنوختش
فرود آمدند از دو جانب سپاه

در آید بنادر و جانشینان
ز بهشتی چنان بهندی خور و باز
چنین و سی و دیگر آمد به چشم
چنین چند و گوشت تا نیز در
فرد بسته شد و بسیار از غنای
آباد گشته است بهندی عیان
ملک چون چنان دید بنوختش
فرود آمدند از دو جانب سپاه

مصاف و و م

ز می کرد و بر خاک یا قوت یز
کشادند باز از کینه کسان
شیر افکنی در شکار آمدند
نفس مغزی بر و از وی تنگ
نه دل بلکه پولاد را کرد نرم
تنگنه آسمان نعل و غرشید
سوار می شتابند و چون
بسیخته و آهین ولی چون جهان
کسی گاه از پای پیلان
چو از دروست و ز قهر سناک
سراز پنج شیر بر تافتند
برون آمد از بر ده قلبگاه
خروشان و جوشان تر از رو و کلا

و گزید و گزید ساقی صبح خیز
و شکوه در پای آتش و با
و گزید و گزید در کارزار آمدند
و گزید و گزید در کارزار آمدند
و گزید و گزید در کارزار آمدند
و گزید و گزید در کارزار آمدند
و گزید و گزید در کارزار آمدند
و گزید و گزید در کارزار آمدند
و گزید و گزید در کارزار آمدند

نخون مخالفت سگالش کنان
ز بهشتی چنان بهندی خور و باز
چنین و سی و دیگر آمد به چشم
چنین چند و گوشت تا نیز در
فرد بسته شد و بسیار از غنای
آباد گشته است بهندی عیان
ملک چون چنان دید بنوختش
فرود آمدند از دو جانب سپاه

نخون مخالفت سگالش کنان
ز بهشتی چنان بهندی خور و باز
چنین و سی و دیگر آمد به چشم
چنین چند و گوشت تا نیز در
فرد بسته شد و بسیار از غنای
آباد گشته است بهندی عیان
ملک چون چنان دید بنوختش
فرود آمدند از دو جانب سپاه

که آمد برون آفتاب از پشت
نه از باده از خون املایان
برافراخت پولادگر زگر آن
و آمد سهیل سیکو ز پ
ز طوفان خوش زینشت مست
بران کوه کن را ندماند کوه
چنین چند گردنکش از دست
عز و ریش واد از سرافراختن
بسی گشت بکشته شد ای دیم
بیدان نشد رزم ساز و گر
فصارتش بر بنای گوش زد
رخي چون بهشت جنبهای چو نل
همی که دردی می گشت مرد
تنی چند را جان زن برشید
نیامد کسی را سو جنگ را
نه گو یال خود پیل نیست
تنی چند روی چینه بکشت
در آن مهر که نیزه بازی گرفت
برون را اندر کعب یکی شمشیر
نه تینه نهنگ در آو خسته
کلاهی ز پولاد چون لاجورد
یکی حصه به چار پهلو به ست
که خواهی بود بخدا و خاک خفت

بایلاتی اهرمن روی گفت
 منم جام بروست چون باقان
 بگفت این بر مرکب افشور و رو
 زگر پال آن میل جنگ آرد
 شد ایلاتی از گزریلا و پست
 ستوار سه فراد ترزان گروه
 زخم و گریز زمین پست شد
 سرانجام کار آن سه انداز
 ز پولاد و ریحان پولاد تیغ
 ز پیشین گیاهان تا نماز و گز
 و گریزه خون در چکر جوش زد
 ز رومی در آمد ساری چو میل
 برون خواست از رویان نیم
 در نیگوده خیلی سخن در کشید
 ز پیشین مرو جنگ از پست
 چو رومی بروی بران پست
 همی گشت پولاد بهندی پست
 چو بالایی نیزه درازی گشت
 ز پهلوی شک که شمشیر یار
 نه آبی عقاب بر آفتاب
 حریفش در قزاق کند زرد
 پست ان در آمد چو عقیق پست
 طریقی بر آورد بار و س گفت

[illegible][illegible]

هم آخر یکی تیغ و شاه روی
میگفتند از زمین بران روی خاک
کشند و چو بر خصم خود دست یافت
چنان از آن کار شد تنگدل
بفرمود بر باغین که برادر | بر آن شخص آراسته چون عروس
برادر و زن آن شیر شتر زده بذاک
همان سدی لشکر که خویش داشت
که سالار گیلی در آمد بجلی
بشتر طبع که باشد سینه او را در |
|--|--|

20

و اگر روز کین ترک سلطان ملک
 که اندر خنده بود و شکر خون
 ز دوزخ و دریا به بدین ابر
 و غیره ویران برآمد باوج
 و روی کیل گویا کس
 جنگ و زمانی برودن خوشتر
 و بیشتر گویا روی زشت
 از خواست با او بهر دست نیز
 لایق بوداری و زکریه بی نام
 از راه برادر اگر خسته و دوش
 در آن گزین خود را بکین برساند
 و خفت در می شد بهیمت شاد
 و نیست الا فی که در راه او
 دور و سختی و نه و بر سرش
 و فزون سرش هم در خون کشید
 روان در من کی تند شیر

[illegible]

9

چون خورشید بر سر از کج نیل
و گر باره شیران نمودند شوره
بغفل در آمد چمن باد را
بفریاد و شمشیر آورد کوس
همان جو دره سویی سیدانفت
و گر بازه بندی چو شیر سیاه
بسی چابکی کرد با جوره
هم آخر در ابرو کی چنگ نه
خبر آورد از افکندش کام خوش
و لیرانه میگشت و پیوست مرد
یکی نامور بود طوطوس نام
چو شمع از دماغ پیچید
سویندی آمد چو سیاه چو شمشیر
وران اور بیای بیگانه
سراجام روسی کی حمله کرد
پیر وخت از خویش اندام
ز شمشیرش بر دشت گفتا نسیم
مرا ماور سن که طوطوس خوان
زیبید ان خواهم شدن باز چای
ش از کشتن بندی و زخم و
بر آن جو دو کار و عثمان سخی
چپ و راست سید پنا آریا
روان کرد و مرکبش تانده

فروخت گردون قمار از نیل
ز گوران همه دشت کرد و گور
بجوشتید خون از دم که آب
پیدا آمد از سنج گل سندر و
که در خدیگی ذره هسته نیت
در افکند چشمتی تپ او درگاه
غیرت بر زخم کاری سه
سرجو دره بر سر زین گند
سیر و دشمن بغل ه انجام خور
شهی گرد جای از بس همه نبرد
مردی بر آورد و در دوس نام
همه بر ملاکش بنجید
که از کوه در پستی آرد خوش
نمودند بسیار مردانگی
که ان مرد بندی بر آورد و گرد
چو می رخت بسنگ زو جام
نیز بری کز نیگوه صید افکنم
بروسی زبان رستم و خوش اند
مگر شکریه اور آرم ز پاس
پیچید بر خود چو زلف عروس
و گر بار و در عرش آمد و
که خواهد شد از کینه کربینه خوا
ز پود لا چون برق تابنده

چون خورشید بر سر از کج نیل
و گر باره شیران نمودند شوره
بغفل در آمد چمن باد را
بفریاد و شمشیر آورد کوس
همان جو دره سویی سیدانفت
و گر بازه بندی چو شیر سیاه
بسی چابکی کرد با جوره
هم آخر در ابرو کی چنگ نه
خبر آورد از افکندش کام خوش
و لیرانه میگشت و پیوست مرد
یکی نامور بود طوطوس نام
چو شمع از دماغ پیچید
سویندی آمد چو سیاه چو شمشیر
وران اور بیای بیگانه
سراجام روسی کی حمله کرد
پیر وخت از خویش اندام
ز شمشیرش بر دشت گفتا نسیم
مرا ماور سن که طوطوس خوان
زیبید ان خواهم شدن باز چای
ش از کشتن بندی و زخم و
بر آن جو دو کار و عثمان سخی
چپ و راست سید پنا آریا
روان کرد و مرکبش تانده
فروخت گردون قمار از نیل
ز گوران همه دشت کرد و گور
بجوشتید خون از دم که آب
پیدا آمد از سنج گل سندر و
که در خدیگی ذره هسته نیت
در افکند چشمتی تپ او درگاه
غیرت بر زخم کاری سه
سرجو دره بر سر زین گند
سیر و دشمن بغل ه انجام خور
شهی گرد جای از بس همه نبرد
مردی بر آورد و در دوس نام
همه بر ملاکش بنجید
که از کوه در پستی آرد خوش
نمودند بسیار مردانگی
که ان مرد بندی بر آورد و گرد
چو می رخت بسنگ زو جام
نیز بری کز نیگوه صید افکنم
بروسی زبان رستم و خوش اند
مگر شکریه اور آرم ز پاس
پیچید بر خود چو زلف عروس
و گر بار و در عرش آمد و
که خواهد شد از کینه کربینه خوا
ز پود لا چون برق تابنده

چون خورشید بر سر از کج نیل
و گر باره شیران نمودند شوره
بغفل در آمد چمن باد را
بفریاد و شمشیر آورد کوس
همان جو دره سویی سیدانفت
و گر بازه بندی چو شیر سیاه
بسی چابکی کرد با جوره
هم آخر در ابرو کی چنگ نه
خبر آورد از افکندش کام خوش
و لیرانه میگشت و پیوست مرد
یکی نامور بود طوطوس نام
چو شمع از دماغ پیچید
سویندی آمد چو سیاه چو شمشیر
وران اور بیای بیگانه
سراجام روسی کی حمله کرد
پیر وخت از خویش اندام
ز شمشیرش بر دشت گفتا نسیم
مرا ماور سن که طوطوس خوان
زیبید ان خواهم شدن باز چای
ش از کشتن بندی و زخم و
بر آن جو دو کار و عثمان سخی
چپ و راست سید پنا آریا
روان کرد و مرکبش تانده
فروخت گردون قمار از نیل
ز گوران همه دشت کرد و گور
بجوشتید خون از دم که آب
پیدا آمد از سنج گل سندر و
که در خدیگی ذره هسته نیت
در افکند چشمتی تپ او درگاه
غیرت بر زخم کاری سه
سرجو دره بر سر زین گند
سیر و دشمن بغل ه انجام خور
شهی گرد جای از بس همه نبرد
مردی بر آورد و در دوس نام
همه بر ملاکش بنجید
که از کوه در پستی آرد خوش
نمودند بسیار مردانگی
که ان مرد بندی بر آورد و گرد
چو می رخت بسنگ زو جام
نیز بری کز نیگوه صید افکنم
بروسی زبان رستم و خوش اند
مگر شکریه اور آرم ز پاس
پیچید بر خود چو زلف عروس
و گر بار و در عرش آمد و
که خواهد شد از کینه کربینه خوا
ز پود لا چون برق تابنده

14/12/20

جهان رفت با او کہ با آن در
 بہ تیرہ دگر جان از او باز کرد
 پہلو در آمد یکے پہلو ان
 زدہ پہلو ان کہ دمید ان
 بیا بد بجا نشینندگان
 پیشینہ گے حرب کہ در تیار
 کہ با او بر دل انگند بار گے
 پر انگندگی شان در آمد چو سنج
 خیلے بہ نرسنگ خورشید

دگر روی بست بر کین کمر
و لب و دگر جنگ را سازد کرد
بهر تیر که پشت او شد روی
بده چو به پیران سوار است
و گر بار پنهان ز سیندگان
چنین چند روز آن خبر دده آ
فقد به پیش راو گر یار گے
بجای رسیدند که بهیم تیغ
شکست ناموس می ساختند

10

بر آرد و گویا هر روز دریا می سپرد
زیغیو لها قصره بر خاسته
بعیوق بر میشد از پیش و پس
و زان قلب آراسته چون عرو
چو از ثروت دریا بر ایندیشد
تا پانصد سوارش خرو و فرشتگه
با فشردن الحاس را از دم کرد
تا بدینروز و نوح بیرون آمده
در از در قوی هم بالای او
جهان کرد و پیشور و پیشگاه
زمین گشته از زور و رشید
کز و کوه را در کشیده می سپرد
مردم کشی دست میکرد و خوار

چنین تاملی روز این جرح پیر
دیگر بار نشیمن شد آراسته
راشک گدازد و سبک بامگ چرس
کشیدند صف قلبداران و تر
کهن پوستینه در آمد سنجک
پایاده بکند و اریک بازه تمکوه
درستی که چو آن پنجه را گرم کرد
چو عفریته از بهر خون آمده
یکی سلسله بسته بر پاهای او
چو شیران وحشی در آن سلسله
زیر تلوی که جستی یک آماجگاه
سلاحش نه جز آهن سکه بنجم
در هر سو بد آن آهن مرد و ش

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

که چون بودشان اولوم از
ز شیران نترسند هنگام خشم
که یک تن بود لشکری را تمام
بر انگیزد از عاقلی رستخیز
جزین مذہبی را نیاراستند
مگر زنده دان زنده نیز اند
کز ان میش سازند اسباب خویش
مستاعی جزین نیست و بارشان
سمو رسیده را شناسند و بس
نخیزد و ز جاشه جزان جاگاه
سر دیشیت بر رسته چون کنگر
چه ایشان بصورت پیر و سان
شود و بر رسته چو پیران
چو دیوی شبید دران دیو بند
یکی از دو مابینی آونجیت
که خواست بیا دنا بخرد
دران دیو خفت برنگرند
بیانید پنهان گنند انجن
ز زنجیر و آهن کنند شکستند
کشندش به پنجاه مرد از درخت
خود شد و دشمنان رعد و آ
کشد هر کی را یک پشت و
برون آورندش تا بستگی

نداند کسی وصل ایشان در
بهر سرخویند و فیروزه چشم
چنان ندرند از شوره کام
اگر مادی گرد بود و رستخیز
بهر دایری کا وقت رستخیز
نزدیک دست کس مرده ایشان
بهر دایری را قهر را پیش
بپنود و شمشیر باز ایشان
ندارد و زنجیر را پیش
سمو رسیده باشد بنایت سیه
زیشانی هر یک از مرد و زن
اگر با ترون شان نباشد
کسی را که آید تناسی خواست
سرون و شمشیر و شاخ بلند
چو پیر و شاخه بر انجیت
نخستین شار و زی از خج و
چو روی شبانان بود بگذرند
بایست که سوی آن اهرمن
رهنمایارند و بندش گنند
بر دیوان سلسل شود و بندخت
چو آن بندی آگاه گرد و کار
اگر آن بند را بر تواند شکست
اگر سخت باشد دران بستگی

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

برونید زنجیر محکم کنند
برندشش بهر کوی و مهر خائ
و گر جنگی افتد بناچارشان
کشندش برنجیر چون از دما
چو گرد و خپان آتش جنگ
جهانجوی و کار آن بای بیغیر
بصاحب خبر گفت کاندیشه
گر اقبال من کار سازی کند

وز آب و نانی فرا هم کنند
کشایند زان و امشان و ان
بدان زنده پیل ست پیکارشان
نیارند گردن ز بندش را
نماند زحمان در کسی تنگ
وران و دستان مانند شوره
همه چو به تیری ز یک بشند
پیشش بر سر نیزه باز کشند

مصافحه

سینه و سر بر زو از یاختر
شده را به آراست خا و خیر
سو سینه روی و بر بس
سو سینه تنگ چشمان من
شده رو و دم و قفس چون شمشیر
و گر شود لاف بر طاس و بر
تبیره هم آواز شد باد بر سر
ز خاریدن کوس خار اشک
ز فریاد و خنده و گاه و دم
سپاه از ده و سواد و در
همان اهر من هی و زخم
تیم چند را بی سیر و بار
زنده پوشش از ساقه قلب
پتبع آتش کشیده چو آب

سپاهی بنوا و فرورده
در اندیشه زان مرد و مرغ
چو یا جوج و سینه اسکندر
شده تنگ انوه ایشان
چو کوی روان جنگ خنجر
بر شفت چون کوهستان
چو صورت قیامت و سید
پیرانکند سیم رخ و کوه
علی السید بر سر و دینه خم
که دوست که نمیکند باور
در آید چو پیلان جنگی
نشسته بیکس شمشیر او ز صفا
در آید چو شمشیر بی باور
کز خیر و شمشیر آفتاب

Handwritten marginal notes in Persian script, including a large section on the left side of the page.

Handwritten marginal notes in Persian script at the bottom of the page.

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

[illegible]

ز شیران بر طاس روسی دیا
 و گشت شفته شد ز پششیر و شیر
 قدر تاپی رسته بی برگ و ساق
 نه چندان غنیمت بخمر و سید
 و سیم وزر و قند زو لعل و زهر
 چو بردشنان شاه شد کاسگاه
 فرود آمد از غنک خفلی خوام
 بشکر خدا روی بر خاک بود
 چو که در آفرین داور خویش را
 همان روز از دشمن بی دید جا
 بیاستایان جانم گوهر نشان
 مگر جان منکر بدو تر شود

در قمار شد میغزن صد هزار
 ز کشتن بودنته را ناگزید
 گر یزان سوار گشتند باز
 که اندازده آید آنرا پید
 شتر بار قمار با گشت پُر
 شد از فرنی کار او چون نثار
 که دید آنچه مقصود بودش تمام
 که فتح از حد آمد او خاک بود
 جهان گنبداد در ویش ا
 تارش و ریش آورد در آ
 تبرکب من گوهر و دفنان
 که ز نثار گوهر گدازه شود

رسمانی داد و ستد کند و نو شایه را از دست قهر

چو فارغ شد اسکندر فیلقوس
شستنگی ز انطرف باز بست
دخش ز طوبی و لادین
روند جدر و آبای زلال
به بر اینش بیشای خدنگ
نزد بتر درخش به پنج ارش
چو زیگونی جاب دست آمدش
وگر باز کرد در و مباح

ز فیضی بپچاس متاراج و س
که در دوشینفند را تذرت
کیا بیش ز سوسن بان تیرت
گو اتر از دے بود گر حال
بیم در شده شایخ در شایخ تنگ
ز آب و هوا یافت پرورش
در ان جامی رخ نشست آید
چسبکه دیاتازه رویان نشاط

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

بخواری بسین اندرین خشک پوت
بزدیک ما این فروما چپم
هران موئنه کا پد اینجا پدید
اگر سلیم هر کشوره در عیار
تباشه جزین سوی مارا درم
ازان بیست آدم ملک رشک
بفرزانه گفتا که در خسرو
سیاست نگه تا چق قسطیم کرد
درین کشور از هر چوین دیدیم
گر این خلق را نیست این گهر
ندارد هنر بایه شایان کس
چو شنه با غنیمت شد از دست مرد
جهان آفرین را سپاس تمام
زرد و خوش و باد و خوشگوار
سران سپه را که بودند رنج
غنی که دشان از زرانده خنجر
نماند از سپه هیچ محصل گشته
طلب کرد مرد زبان بسته را
در آید بیابان کوه گرد
ملک در سه و پاس آن جانور
زیر آید و جوهر و زور و سیم
شیر و زشت یعنی که با گنج و سانه
سرگو سپند بر شنه فلکند

که روشن تر نقد این کشور است
گرا می ترست از بی سوی خم
بدین چرم بیو کله شاید خیز
بگرد و دهر که چون روزگار
نگرد و یکی موسی زین بوی کم
که چون بنده فرمان شد ندان و
سیاست کند دست نه را تو
که چرم چنین را به از سیم کرد
به اینست و این اسپند به ام
نه بستی کسی حکم کس را نکرد
بدین یک هنر بادشاهند و سیر
سپاس غنیمت غنیمت شمر
بر آرد است انگاه و خوار است تمام
در آید خیش چو ارباب
بخوار و آرد و دینار و گنج
ز نو هر زمان خلقه ساختن
که بر دینا نشد مغرور
بیابان نه بگسترد را
چو دیگر کسان شاه را سجده کرد
بعبرت بستی و بد و جنابند سر
بدان جانور داد و نرغ و عظیم
بیابان را نیا نشد نیا
منویش که می باید مگو سپند

این کتاب را در سال ۱۰۲۰ هجری قمری در شهر تبریز
تألیف فرموده ام و در این کتاب
از تاریخ و جغرافیه و طب و فقه و
و سایر علوم و صنایع و حرفه ها
و از اخبار و احوال و عادات و
و از اشعار و نثر و کلام و
و از لغت و معانی و اصطلاحات
و از سبک و بیان و روش و
و از سایر امور و مسائل و
و از کلیه آنچه در این
عصر از دسترس است
تألیف فرموده ام
و امیدوارم که این کتاب
برای شما مفید و
خوشایند باشد
و از خداوند تعالی
برایتان توفیق و
سعادت و برکت
و از شما دعا می کنم
که این کتاب را
در میان خود
نگه دارید و
از آن بهره
بردارید
و از خداوند تعالی
برایتان توفیق و
سعادت و برکت
و از شما دعا می کنم
که این کتاب را
در میان خود
نگه دارید و
از آن بهره
بردارید

شاه از گو سپند ان پرور و نه
 بفرمود و داون برو بقیاس
 زمین بوس او کرد زانه از پیش
 دران مرغزار خوش و دلربایی
 می نایب قیصر و بر بانگ رود
 چو نیست شد از گو ارنده هفت
 شتر و سیان ابرویش خواند
 ز پایی و دست آرمین انداخت
 بود لایحش حلقه در گوش کرد
 و گرنه بیان راز پیدا بد
 بفرمود کار زند نوشا به راز
 بفرمان شد کرد و دسی شتاب
 جهان بستان ستم دید و راز
 بر آرمین نوشا به اچون بهار
 بے گنج دادش تباراج روی
 شے چند میخورد با او بجام
 دو الے ملک را بدو داد
 چو پیرایه گوهر و دوشان
 بر دوش فرستادشان بی گزند
 برای عمارت بران رخساره
 چو ترتیب ایشان بود بخت
 شتر و سوان نیز با طوق و تاج
 چو روسی شمس خود آوردند

و ز انسا که باشد همه غور و نه
 پیش مرد و وحشی و بر دوش بپاس
 بنشیند وی آمد با و ای خوش
 خوش افتاد و شه را که خوش بود
 فلک هر زمان میرساندش بر دوش
 گل از آب گلگون بر او دوش
 سزاوارتر صاحب گیسو نشاند
 ز فتوح زر غلته ساختش
 بر دوش فرستد فراموش کرد
 بخت بر آرمین است و همیشه
 به تنها شخورد آن چنان بود که
 رسانید به ایران آفتاب
 به راز و ریب سپید و راز
 پیشید نیهای گوهر نگار
 و گربار آرمین چون عروس
 چو شد نوبت کارانی تمام
 دوا و دایه بران عهد
 قرار می ز نامش هری و دوشان
 که تا بر شد آن بنا رلب
 بے مال شان دایه زرگر
 سران سپه را یکایک نوبت
 را کرد و بنهاد بر دوش خراج
 و گربار خرم شد از تاج و تخت

گزاش چنین میکند چه هر
 چرا کند آن شب بهر نام
 بوشین لب آن جام را نوش کرد
 شسته بکده دار سپید و جوان
 ز غم غم غم غم غم غم غم
 هم از پنج و شش و شش شاد بود
 طلب کرد یار و لاری را
 ز نامحرمان کرد و فرگشت
 بقیه شد گیسو بر آریه
 لب از نار وانه دلاویز
 و پانی و شسته باند از تنگ
 سر آغوش گیسوی غیر نشان
 طرازنده مجلس و بزیمگاه
 بفرمان شش نیک را ساز کرد
 که از شادی اشب چهار سو
 بهنگام گل خوش بود روزگار
 چه خوشید روشن بر آید باوج
 شب چون در آید بیایگر
 گل شمع چون گل بند و باغ
 کند چه پروزی آرد و بنگ
 چه بسم و از نسیم شود جام نیک
 ناک گزیمشید با آواز است
 شمع از شد غمزدی ز سر پند گشت

سخن را بیا قوت اسکندر
 بیاد لب دوست بر کرد جام
 ز لب جام را حلقه در گوش
 که گه لاله ریز دگر ارغوان
 بدان گل جهان آب گل رخسار
 هر دوازده و لعلش خانه آبا و دود
 پرسی سیکس نازک اندام
 سماع و سرود آور خرگه
 مرادی بصد آرزو خواسته
 زبان از طبرزدش بر ریز
 یکی راه دل زویکی راه جنگ
 رسن دارد عطف و انگشان
 نوازند و چنگ در بر شاه
 در درج گوهر ز لب باز کرد
 همه شادی از دولت خست
 بخند و جهان چون بخند و بهار
 ز روشن جهان بر آمد نور موج
 زمین روی آورد و هوا شش
 فرود در غر غنچه چرخ
 نه زیبا بود و آینه تیر رنگ
 چه اجام شالی بود و رسد
 سخن من ز غور شید زیبا
 بهش منم کایانی درفش

کز دانش چنین میکند چه پرس
 چو اسکندر آن شب بهر تنام
 بنشین لب آن جام را نو کرد
 نشسته بیکد دار سپهر و جوان
 ز غنیمت خطی بر گل انگلیخته
 سیم از فتح دشمن و دشمن شاد بود
 طلب کرد یار دلا را هم را
 ز نامحرمان کرد و فرگشته
 بقی نسبی گیسو بر آریخته
 لب از نار وانه دلاویز تو
 و باغ و شمع بانه از تنگ
 سر آغوش گیسوی غنیمت نشان
 طراز نه مجلس و بزمرگاه
 بفرمان شمشیر جنگ را ساز کرد
 کز از شادی اشب جهان را تو
 بهنگام گل خوش بود روزگار
 چو خورشید روشن بر آید باوج
 دنیا چون در آید بر بیابا
 گل شمع چون گلک بند و بیابا
 سکندر چه پروزی آری و جنگ
 چه کیم و در شمع خود جام نمیر
 ملک که همیشه با قار و ست
 شمع از شد غم وین ز سریند کشت

سخن را بیا قوت اسکندر
 بیاد لب دوست بر کرد و جام
 ز لب جام را حلقه در گوش
 که گله لاله ریز دگره ارغوان
 بدان گل جهان آب گل رسیده
 هم از دلفش خانه آباد بود
 پی پی یکس نازک اندام
 سماع و سرود آورده گه
 مرادی لبه آرزو خواسته
 زبان از طبر ز و شکر ریز تر
 یکی راه دل زویکی راه جنگ
 رسن دارد در عطف و آنگشان
 نوازند و جنگ در بزمرگاه
 در دین گوهر لب باز کرد
 همه شادی از دولت خست
 بخند و جهان چون بخند و بهار
 ز روشن جهان بر شمع نور موج
 زمین روی آرد و هوا شمشیر
 فرزد و هر غنچه چیده چراغ
 نه زیبا بود و نه عین تیر رنگ
 چه اجام خالی بود و در سه
 سخن من ز خورشید زیباست
 بختش منم کاویانی و فرش

در آیدش از مهر آن نوش و نماند
تدر و بهاری در آیدش
سر پرده خالی و شوق مست
شب خلوت و ماه روی جهان
گودن جوان را در افکنده شیر
بسته جو اصل در آمد عقاب
زمانه چو شکر لبش میگذرد
بر در گرفت آن سخن پند را
شخورده و دیده روشن گوار
حققت نیاز ز روه بر مهر خویش
چشمه گل خار چیده
از آتش گرمی آتش آفرین
شیرین زبان شکر آفینند
بهم در خنده و دوسر و بلند
و دین هر دو چون لاله خندان
دو عاشق و دلولو و در جان
چو لولوی ناسفته زان لعل
سکندر زبان چشمه زنده گس
چنین چند شب را بشاوی سپرد
بیا ساسی لکن جام خشنه چس
می کو بقو اسے خوارگان

تا بن چو زه کیک چون خبره با
برون آمد از صند زین ترج
عنان رفت یکباره دل از دست
از و چون توان در شیدن کنار
بنار اچکا هوش در آمد لب
بهمانی ماه رفت آفتاب
زمانی چو نیکه شش می فرید
زور مهر برداشت گنجینه را
یکی باغ در بسته بر سب و نار
نگین با لباس ناکرده شیر
بهر باغبان مرد نادیده
ز چو شید خون خواست بیرون
چو شیر و شکر در دستم آفینند
بیا دام روغن در افتاد قند
و دوحرف از یکی جنس در هم
همی هر دو چون مار بجان شدند
هم آسود لولو و هم لعل خفت
بسه کرد شادی و فرخنده گس
و زان مرحله رخت بیرون نبرد
بکف گیر با نغمه ناس و ناس
کنه چار که ریحان گاه

ز قطن سکندر ریتا سب
چو با لب خروس آمد از بارگاه
چو با لب خروس آمد از بارگاه
چو با لب خروس آمد از بارگاه

در آیدش از مهر آن نوش و نماند
تدر و بهاری در آیدش
سر پرده خالی و شوق مست
شب خلوت و ماه روی جهان
گودن جوان را در افکنده شیر
بسته جو اصل در آمد عقاب
زمانه چو شکر لبش میگذرد
بر در گرفت آن سخن پند را
شخورده و دیده روشن گوار
حققت نیاز ز روه بر مهر خویش
چشمه گل خار چیده
از آتش گرمی آتش آفرین
شیرین زبان شکر آفینند
بهم در خنده و دوسر و بلند
و دین هر دو چون لاله خندان
دو عاشق و دلولو و در جان
چو لولوی ناسفته زان لعل
سکندر زبان چشمه زنده گس
چنین چند شب را بشاوی سپرد
بیا ساسی لکن جام خشنه چس
می کو بقو اسے خوارگان

در آیدش از مهر آن نوش و نماند
تدر و بهاری در آیدش
سر پرده خالی و شوق مست
شب خلوت و ماه روی جهان
گودن جوان را در افکنده شیر
بسته جو اصل در آمد عقاب
زمانه چو شکر لبش میگذرد
بر در گرفت آن سخن پند را
شخورده و دیده روشن گوار
حققت نیاز ز روه بر مهر خویش
چشمه گل خار چیده
از آتش گرمی آتش آفرین
شیرین زبان شکر آفینند
بهم در خنده و دوسر و بلند
و دین هر دو چون لاله خندان
دو عاشق و دلولو و در جان
چو لولوی ناسفته زان لعل
سکندر زبان چشمه زنده گس
چنین چند شب را بشاوی سپرد
بیا ساسی لکن جام خشنه چس
می کو بقو اسے خوارگان

چو شد دیدگان شکر بقیاس
شبی چند بگذرید عیار و شش
دلیر و نموند و سخت استخوان
بفرمود تا هیچ بیمار و پیر
که هر کس گر بود ساخور و
نشستند بران چنان شدند
جهان خسرو از مردم آید با
به بردن لشکرش پیش داشت
همه توشه ره ز شیرین و شور
و در تشنه سپه سوی ظلمات آمد
باند ز گفتش جهان گفتند
چو یکباره ره رفت سوی شمال
ز قطب فلک و شانی نمود
سحاب رسیدند کز آفتاب
چنان راند لشکر همی بر شتاب
خط استوا بر افق سر نهاد
و تین از هوار و شتابی نمود
سو عطفه گاه زمین خستند
ز یکسو سیاهی بر آورد و چرخ
همی بر و این ره بر میروند
چو گشت اندک اندک از کار و
چنین تا گذر که سحاب رسید
سیاهی پدید آمد از کج راه

دران ره نباشد منزل تار
که انداز سختی کشش و سخت کثر
تکلیف بنده و زورمند و جوان
نگردد و دران راه جنبش بجز
ز دشواری منزل آید بدر
ره دور بی راه دانان شدند
طلب کرد کار آگه بسیار
و منزل بهر منزلی میگذاشت
روان کرد و پشت است
بران ماندگان نابی را نشان
که جای چنین سخت نماند
گذرگاه خورشید برگشت حال
بر آمد فرو شد یک محله زود
بدریدند پیش از جهانی در آب
که می کش همی رفت و می جت آب
سیاهی بقطب شمال است
حجاب سیاست سیاهی نمود
دران سائبان را می افرا
و گر سو گذر شد دریا می شرف
یک سوزید کار و چرخ بلند
بهر دوری دور برگشت نور
که یکباره شد روشنی ناپدید
جهان خوش نباشد که گرد سیاه

دران ره نباشد منزل تار
که انداز سختی کشش و سخت کثر
تکلیف بنده و زورمند و جوان
نگردد و دران راه جنبش بجز
ز دشواری منزل آید بدر
ره دور بی راه دانان شدند
طلب کرد کار آگه بسیار
و منزل بهر منزلی میگذاشت
روان کرد و پشت است
بران ماندگان نابی را نشان
که جای چنین سخت نماند
گذرگاه خورشید برگشت حال
بر آمد فرو شد یک محله زود
بدریدند پیش از جهانی در آب
که می کش همی رفت و می جت آب
سیاهی بقطب شمال است
حجاب سیاست سیاهی نمود
دران سائبان را می افرا
و گر سو گذر شد دریا می شرف
یک سوزید کار و چرخ بلند
بهر دوری دور برگشت نور
که یکباره شد روشنی ناپدید
جهان خوش نباشد که گرد سیاه

دران ره نباشد منزل تار
که انداز سختی کشش و سخت کثر
تکلیف بنده و زورمند و جوان
نگردد و دران راه جنبش بجز
ز دشواری منزل آید بدر
ره دور بی راه دانان شدند
طلب کرد کار آگه بسیار
و منزل بهر منزلی میگذاشت
روان کرد و پشت است
بران ماندگان نابی را نشان
که جای چنین سخت نماند
گذرگاه خورشید برگشت حال
بر آمد فرو شد یک محله زود
بدریدند پیش از جهانی در آب
که می کش همی رفت و می جت آب
سیاهی بقطب شمال است
حجاب سیاست سیاهی نمود
دران سائبان را می افرا
و گر سو گذر شد دریا می شرف
یک سوزید کار و چرخ بلند
بهر دوری دور برگشت نور
که یکباره شد روشنی ناپدید
جهان خوش نباشد که گرد سیاه

همانجا که باشد بریده سرش
دل ما و این نزد ثواب آورد
چو آید که باز گشتن را راه
بگوید سوگره فخر خویش
از آن راه بی رهنمون گشت
چو آن کین حکایت شنید از پند
سحر که مشکین برده طهر از
بفرموده تا ققیان بار
که شش جیب کندی رهنمون
بیایند بر شاخ گیتی مشهور
یکایک بدان جمله برخاستند
شش شاخ و شست با آنجن
هر گونه چاره می ساختند
شش آفتون هر کس خریدار
جوانی خردمند و آهسته را
حدیثی که از پیر دانا شنید
چو شنید شد دلپذیر آمدش
بدو گفت کا زاده مرد جوان
تو این دانش از خود دیند و
اگر گفتی آبا و کردی بکنج
چو آن گفت گزیده بهار موی
بدو گفت شد داوود ز بهار
چو آن گفت میگویت است را

بپوشید تا بنگر و مادرش
در آنجا رفتن شتاب آورد
چو دما و دیان پیش و بر سپاه
برون آورد در بهنجا رفتن
بدین چاره شاید برون آمدن
بچاره گری گشته رایافت
بدینا و عود می بدگشت از
بهر کس گفتند این سخن آشکار
که چون آید از پرده ای برون
ازین تیره شب پر نمایند روز
بر رفتاری شاه نشناختند
بر رفتن شد هر یک را سخن
و گریان منونی بر انداختند
در چاره هر کس پدیدار
سخن را اند زانده رهنما
بچاره گری کرد و شمر را پند
بفرمود و جای گیر آمدش
چنین را می از خود زد و آن
بگور است تا از که آموخته
و گرنه بکشد گفتن آبی برنج
که محل از بار هودج است
بگور است که خود شوی ستار
که این دانش از رای آبی است

بپوشید تا بنگر و مادرش
در آنجا رفتن شتاب آورد
چو دما و دیان پیش و بر سپاه
برون آورد در بهنجا رفتن
بدین چاره شاید برون آمدن
بچاره گری گشته رایافت
بدینا و عود می بدگشت از
بهر کس گفتند این سخن آشکار
که چون آید از پرده ای برون
ازین تیره شب پر نمایند روز
بر رفتاری شاه نشناختند
بر رفتن شد هر یک را سخن
و گریان منونی بر انداختند
در چاره هر کس پدیدار
سخن را اند زانده رهنما
بچاره گری کرد و شمر را پند
بفرمود و جای گیر آمدش
چنین را می از خود زد و آن
بگور است تا از که آموخته
و گرنه بکشد گفتن آبی برنج
که محل از بار هودج است
بگور است که خود شوی ستار
که این دانش از رای آبی است

گور است که خود شوی ستار
که این دانش از رای آبی است

درین فصل فرخ ز نو تا کین
 که اگر زنده و بهقان چنین تو
 سکنده به تباریکه آورده است
 به معنی کزین فصل زرین کلید
 که کتاب حیوان کند جای خور
 نشیننده حوضه آب گیسو
 سکنده چو آبنگ ظلمات کرد
 غمان کرد سوی سیاهی با
 خیاقت داد فرمان دران او
 شتابنده و خنکی که در زردشت
 بدان تا دران ترکمانی کند
 یکی گوشتش داد اندر خاک
 بدو گفت کین اهرامش و سپر
 جریده بهر سو غمان تا ز کن
 کجا آب حیوان به ارد فر مرغ
 بنور چون تو یابی به نیک اختر
 بفرمان شه خضر خضر اخرام
 ز بهجارت که یکوفت و
 چو سیاحت آب را در غایت
 فر زنده گوهر زده و شش تیافت
 به آید آن چشمه سیم رنگ
 به چشمه کین زمین سخن در بود
 ستاره چگونگی بود و صبحگاه

ز تار رخ و بهقان سراپا
 که اول شب از ماه از دوش
 که خاطر تباریکی آمد به جاس
 ز تار یکی آرمند جوهر چید
 سز در جواب به برادر پیش
 به که جواب به نذر دگریز
 عنایت بترک ملمات کرد
 نهان شد چو سه در دم از دما
 که خضر میباید بود پیش رو
 با و داد گوهر زهره شمر دشت
 سو آنچو چاره سازی کند
 آب آب آرمودن شدی تاشاک
 قوی رهبری نیست پیش از تو کس
 بهشمار مغرب نظر باز کن
 که رخساره گوهر نگوید در مرغ
 نشان ده مرا تا ز من به خوب
 آب بهنگ پیشینه بردشت گام
 نظر به نعت بهر سو کشاد
 نیست لب تشنه با آب جنت
 فروید خضر آنچو سبب یافت
 چو سیمی که پالاید از نان سنگ
 دیگر بود و هم چشمه نور بود
 چنان بود چون صبح باشد بگاه

درین فصل فرخ ز نو تا کین
 که اگر زنده و بهقان چنین تو
 سکنده به تباریکه آورده است
 به معنی کزین فصل زرین کلید
 که کتاب حیوان کند جای خور
 نشیننده حوضه آب گیسو
 سکنده چو آبنگ ظلمات کرد
 غمان کرد سوی سیاهی با
 خیاقت داد فرمان دران او
 شتابنده و خنکی که در زردشت
 بدان تا دران ترکمانی کند
 یکی گوشتش داد اندر خاک
 بدو گفت کین اهرامش و سپر
 جریده بهر سو غمان تا ز کن
 کجا آب حیوان به ارد فر مرغ
 بنور چون تو یابی به نیک اختر
 بفرمان شه خضر خضر اخرام
 ز بهجارت که یکوفت و
 چو سیاحت آب را در غایت
 فر زنده گوهر زده و شش تیافت
 به آید آن چشمه سیم رنگ
 به چشمه کین زمین سخن در بود
 ستاره چگونگی بود و صبحگاه

درین فصل فرخ ز نو تا کین
 که اگر زنده و بهقان چنین تو
 سکنده به تباریکه آورده است
 به معنی کزین فصل زرین کلید
 که کتاب حیوان کند جای خور
 نشیننده حوضه آب گیسو
 سکنده چو آبنگ ظلمات کرد
 غمان کرد سوی سیاهی با
 خیاقت داد فرمان دران او
 شتابنده و خنکی که در زردشت
 بدان تا دران ترکمانی کند
 یکی گوشتش داد اندر خاک
 بدو گفت کین اهرامش و سپر
 جریده بهر سو غمان تا ز کن
 کجا آب حیوان به ارد فر مرغ
 بنور چون تو یابی به نیک اختر
 بفرمان شه خضر خضر اخرام
 ز بهجارت که یکوفت و
 چو سیاحت آب را در غایت
 فر زنده گوهر زده و شش تیافت
 به آید آن چشمه سیم رنگ
 به چشمه کین زمین سخن در بود
 ستاره چگونگی بود و صبحگاه

درین فصل فرخ ز نو تا کین
 که اگر زنده و بهقان چنین تو
 سکنده به تباریکه آورده است
 به معنی کزین فصل زرین کلید
 که کتاب حیوان کند جای خور
 نشیننده حوضه آب گیسو
 سکنده چو آبنگ ظلمات کرد
 غمان کرد سوی سیاهی با
 خیاقت داد فرمان دران او
 شتابنده و خنکی که در زردشت
 بدان تا دران ترکمانی کند
 یکی گوشتش داد اندر خاک
 بدو گفت کین اهرامش و سپر
 جریده بهر سو غمان تا ز کن
 کجا آب حیوان به ارد فر مرغ
 بنور چون تو یابی به نیک اختر
 بفرمان شه خضر خضر اخرام
 ز بهجارت که یکوفت و
 چو سیاحت آب را در غایت
 فر زنده گوهر زده و شش تیافت
 به آید آن چشمه سیم رنگ
 به چشمه کین زمین سخن در بود
 ستاره چگونگی بود و صبحگاه

۱۹۶
این روز در وقت ظهر که من و دوستانم به خانه آمدیم
فردا صبح در وقت بیدار شدن دیدیم که در راه
به یک کوه رسیده ایم و آنجا را از دور می بینیم
درست است که این کوه را از دور نمی بینیم
بلکه تمام زمین را از آنجا می بینیم
از آن جهت که این کوه را از آنجا می بینیم
و از آن جهت که این کوه را از آنجا می بینیم
و از آن جهت که این کوه را از آنجا می بینیم

چنان بود که سه برافزون بود
چو سیاه بر دست سفوح پیر
چو مانند گی سازم از جوشن
هم آتش توان خواندن در آرم
به چشم او روشنائی گرفت
که از دینش شد و گر گونه حال
سروتن به آن چشمه پاک شست
حیات ابد را سداوار است
می ناب و دلقه ذهاب کرد
بمسد است دیده بر آن آغوش
بگویم که مان چشمه زندگ
شد آن چشمه از چشم او نا پید
که اسکن در از چشمه مانند سست
بنام گشت آن چشمه از چشم او
بنوعی دیگر گفته اند این سخن
در آن چشمه کوبر گذرگاه دیو
به آن آب چشمه فرو و آمدند
که چشمه کسند خور در آغوشگاه
نمک یافته ماهی خشک بود
در افتاد ماهی تاب زلال
که تا ماهی رفته آرد و خشک
پژ و بند و را فال فرخته بود
باب حیات آمدش در بهناست

بیست ماهه ناکاسته چون بود
 ز جیش نشه یکدم آردم گیس
 نه انهم که از پایک پیکش
 نیاید زهر جوهر آن نور و تاب
 چو با چشمه خضر آشنائی گرفت
 دلش گشت شادان صفائی نزل
 فرو آمد و جامه بر کند چیت
 روز و خور و چند آنکه بر کار شد
 جهان خشک ریشت سیراب کرد
 نشست از برفک صحرانورد
 که تا چون شه آید بفر خدگ
 چو در چشمه یک چشم زد و نگرید
 بر آفت خضر از سر آگه
 ز محرمی اود از چشم او
 درین داستان و میان کن
 که الیاس بفضله همراه بود
 چو بامیکه گریم و رود آمد
 کشادند سفره بران چشمه سار
 بران نان که بویات از شک بو
 ز دست یکی زان و دفع حال
 بس چنیده در آب فیروزه رنگ
 چو ماهی چنگ آمدش زنده بود
 بر آفت کان چشمه جالغز

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

خورد آب حیوان بفر خسته
جهان یار خود را خسته در کرد
شکفته نشد کلب حیوان گهر
شکفته در آن ماهی مرده بود
ز ماهی و آن آب گوهر نشان
که بود آب حیوان دیگر جایگاه
گر آبی است روشن تر از این
چو الیاس و خضر آب خور باشند
ز شاه و ابلیس کام آن سرگشت
ز یک چشمه رو یا شده دانه شان
سکنند را بسید آب حیات
سرخوش را بسبزی از چشمه
چهل روز در چنین چشمه راند
مگر گریه در دل تنگ داشت
ز چشمه نه سایه رسد بلکه نور
اگر چشمه با شایه بودی صواب
چو چشمه ز خورشید شد خوشگوار
بلی چشمه را سایه چهر زگر و
فروغند خورشید و در آن سایه گاه
بامید آن کلب حیوان خورد
از آن ره که او عمر پر داشت
در آن غم که بدید چون آورد
سروشی در آن ریش آید پیش

بقای ابد یافت در روزگار
که او نیز خورد آب زان بخور
کند ماهی مرده را جانور
که بر چشمه زنده گریه نمود
و گرد او تا ریخ تا زسی نشان
بجوسی و روسی غلط کرده او
غلط کردن آب خوردش چو
از آن تشنگان روی برشته
یکی شد بر بیا یکی شد بدشت
و چشمه شده استیا خانه شان
همیکه و در رنج و سختی ثابت
که سیراب تر سبز از چشمه
برو سایه افکند در سایه گاه
که بر چشمه و سایه آریک داشت
ولی کم فتنه سایه از چشمه و
کلی سایه چشمه آفتاب
چرا ز سایه شده آن چشمه
که آن هست سوزنده زمین است
چو سایه شده روز و روی سایه
که هر کس که بینی غم جان خورد
چو فوسید شد عاقبت باریک
کز آن سایه خود را بر روی او
بامید بر دست او دست خویش

نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است

نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است

نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است

نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است

نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است

نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است
نور و شادمانی که در این عالم است

<p> هر مدتی باشد که آید ز کوه
 خواند ز مردم که را بنام
 بنوشته زان بابت فرمان پیر
 ز پستی کند سوی بالا شتاب
 پس کوه خارا شود ناپدید
 گر از مرگ خواندن شد امان
 شد از گفتن آن مرد در آتش هیچ
 بکار از پای دلش تنگست
 بفرمود که ز زیر کان سپاه
 در آن منزل آید راه نگاه او روند
 با نذر زبان گفت زو از کوه
 اگر نام پیدا کند یا نشان
 بگره خون شود راه پاسخ دراز
 نصیحت پذیران اندر شاه
 در آن شهر با فرسخ نافتند
 خبرش از آشکارا نهفتند
 بد وقت آواز از کوه ساز
 بنوشته چون نام خود میآید
 چنان در و دیوار شدی باغور آن ره نشسته شمشیر دور
 رقیبان شه چارک ساختند نوای آن برده تشنه شد </p> | <p> در اندیشه بنوشته زان کوه
 که جز آن فلان سوی بالا نام
 خود و آن خط آرام نشد
 بر شدگان زو نباید جواب
 کس آن بند را می نذر نکند
 بان شهر شاید شدن بلیان
 فرو مانده بجای خود هیچ
 در آن غم را زین سکنه گشت
 تنه خند را سر در آید راه
 سخن را درستی بشاه او رفتند
 نباید که جنبد کسی زین کرده
 زان گفته که زنده دامن گشتن
 بیرون آید از زیر آن برده راه
 سوخته بی مرگ حسد ز راه
 بجای خود آرا می ساختند
 چنان بود که نامزد ویر گشت
 بسید بنام بی زبان و یار
 بر غیبت سر کوه نشسته
 چنان در و دیوار شدی باغور آن ره نشسته شمشیر دور
 رقیبان شه چارک ساختند نوای آن برده تشنه شد </p> |
|--|--|

چو گردون گردیده است
 زینسان شده بر روی کار
 از این راز جوان میدان
 سبب حیات انفس را ندانم
 گرفتند اما لشکر یاران
 نباید که پوینده شده شود
 ستانده رازان نمیدانم
 همی گفت چیزی که اندک کار
 را کند خود را الصدوق را
 نماند یاران از در شکفت
 که زیرک تر از مادرین تر قرار
 برین نیز چون مدلی در گذشت
 بار دیگر نوبت در رسید
 رسانده گشتند رازان را
 خدایا به مردم که مانند باز
 زبانی را می خود برآه اند
 نمودن حالت راز را به
 گشتن نیز به خدایا در گذشت
 راز حقن شد امروز کار
 سبب را خود خواند با لاف بگو
 سوا لاف کرده شد شاد و کام
 که در پویه بنمایه سخت در گذشت
 مگر راز این پرده پیدا شود
 قحان نیز و شکر گوی نمود
 بر حقن شده چون نماند توان
 شد آواره زیشان چون نه بود
 از هر که عرقی در گذشت
 مگر چون شد از ما و گشت در راز
 نباید خوش شد بر کوه و در
 شد از شیر و دلو بی باید
 که کس را اندر آسمان یاری
 خوانند از آن لوح لیون راز
 و رازان شهر نزدیک است اند
 سو که شد باز آمد که

<p> بهنگام رفتن در گشت نمود
 ندانم که آواز آن پیده چیست
 چو باراه این پیده نشناختم
 ز ناخند کس کرد بر کوه ساز
 چو دیدیم کاتبان گرفتند کوه
 چنین است خود گنبد بزرگست
 سلند چو از قیاسان شنید
 بدان رشتش اندک غار ایکی
 ز حیرت در آن کار سر گشته اند
 خبر یافت کان رفتن ناگهان
 فضل زد که هر کس که آواز او در
 چو بالور رسید این ندارند زور
 گنه بمر خوردن عقاب دیر
 پیاسا تی آن موده بردار زور
 ملک جبر عز زان موده پایم ده
 باز گشتن سلند از سر چو اول
 شره با هم بر رگه روزگار
 سر که را کند در زمین می بند
 در آید که را از نظر شاه
 کنایه این چنین چند یابی کیست
 از آن تو سنی به که یا شیم رام </p> | <p> به امید باز آمدن شهر بود
 نوازنده سازان پیده گشت
 از آن پیده اینک خبریستم
 بنامد که رفته زان کوه
 ز رفته رشت آمدیم اس کرده
 و کوه کوه گیرند بر کوه و شست
 سی دید باز آمدن نا دید
 فرو رفتن رفته باز آمدی
 که عنوان آن نامید از کوه
 کسی را که آواز او در
 رجب اجل یکس جان نبرد
 بیای خود آید گوران
 و پیر خود آید ز باغ نبرد
 که بی موده شادی نماید خود
 جنت اجل رشتن موده
 به نیم و آمدن به روم
 به رستگ و بداند از کوه
 بر آید از دین می بند
 بر آید از دین می بند
 از نیام باز نشسته است
 که سلی خود و کتب بدنام </p> |
|---|--|

چو تاری نفس بد بجای کند	چو تاری نفس بد بجای کند
جان در جان خلق تسبیح	جان در جان خلق تسبیح
جان آن کسی است که جان	جان آن کسی است که جان
در آتش جلیس شد در کلاه	در آتش جلیس شد در کلاه
بسیج در کاران آغاز	بسیج در کاران آغاز
ز دنیا و نشخ درآمد بر	ز دنیا و نشخ درآمد بر
وز بجاد درآمد بیا بیوم	وز بجاد درآمد بیا بیوم
از رگان روم آنگی یافتند	از رگان روم آنگی یافتند
بشد از جان می کشید پیش	بشد از جان می کشید پیش
همه خاک روم از ره آور شاه	همه خاک روم از ره آور شاه
چو با قوت شد روی بر خوری	چو با قوت شد روی بر خوری
در آتش آمد روی شه	در آتش آمد روی شه
بهشتی زهر قوی آنگی	بهشتی زهر قوی آنگی
نگین قفل در گنج را	نگین قفل در گنج را
بهر خود آمد فرو زنده ماه	بهر خود آمد فرو زنده ماه
شاه از روم شد بازین خورشید	شاه از روم شد بازین خورشید
چو آب که از برش بالاد رود	چو آب که از برش بالاد رود
همه این را اصلاحی کند	همه این را اصلاحی کند
میدان همه با کسی نامید	میدان همه با کسی نامید
شود آنگی از کار کار آنگیان	شود آنگی از کار کار آنگیان
که چون زد در آن غاشیه باگاه	که چون زد در آن غاشیه باگاه
وز آن غاشیه چو لیخار کرد	وز آن غاشیه چو لیخار کرد
بر آست آن مرز را چون	بر آست آن مرز را چون
برون بر کشتی با باد بوم	برون بر کشتی با باد بوم
سورایت شاه بشناختند	سورایت شاه بشناختند
چو دیدند روی خند او خوش	چو دیدند روی خند او خوش
برافروخت چون شب ز خشنده ماه	برافروخت چون شب ز خشنده ماه
رایقت طلعات اسکندری	رایقت طلعات اسکندری
عین فیت از گنج پوشیده به	عین فیت از گنج پوشیده به
درویشم وز ره زمین ریختند	درویشم وز ره زمین ریختند
جهان قفل به بند در ریخ را	جهان قفل به بند در ریخ را
بهر بر خورشید روشن کلاه	بهر بر خورشید روشن کلاه
بروم آمدن از آسمان پیش بود	بروم آمدن از آسمان پیش بود
باز آمدن در بدر پا رود	باز آمدن در بدر پا رود

لشت از بخت یونان بنابر	براسود از رنج راه دراز
ز دل دامن نعت کشور گذشت	بهر شور و غوغای گشت
ملوک طوائف بفرمان او	کمر بست بجمعه پیمان او
بشیر فدا سر فرز آمدند	سوکشور خویش باز آمدند
حد امان هر یک بجهت کشتی	بر آورد گردن بگردن کشتی
کس گردن خود کسی انداد	نخود هر کسی گردن بگرشاد
بیاد سکنه گرفتند جام	خبر او بچرخ رانسر دزد نام
چو شهباز ملک یونان رسید	بدو داد گنج سموات کلید
ز دانتش بے یابا ساز کرد	در حکمت این دیو باز کرد
چو فرمان رسیدش به خبری	پیش پیکر یونان ز فرمانبری
و گر بار زاد و غیر بگرفت	حساب جهان گشتن از سر گرفت
و نوبت جهان را هماندار شد	یکی شهر و کشوری کی کوه و دشت
از آن نوبت آن بد کلامیوم	همه یک یک دید و آمد بزم
و گر نوبت آن بد کلامی راه	روان کرد درایت بخیر ماه
چون زمین بزرگه باز پر دخت	شکر زیر تربی و دگر ساختم
سخنهای شیرین در آن نیم دج	بسی کردم از بکر اندیشه خج
گران در که یک یک بر دستم	بهر مطلع باز پیوسته ام

چو در سینه در سینه
 جدا گانه مهرت سرکری
 همان ساقیان که ازین زمان
 نشینده سبک ز روی شناس
 که در اند چنین نقش ایگن حق
 چنان بستم ایسم ز او
 بجای زماناستی یا ختم
 سخن کان نه بر راستی نه
 کجا پیش پیری پیر
 غلط گفته را تازه کردم طراز
 چو شد نبرد زین بنامه رست
 دیگر نموده را که بود روزگار
 که خواننده را سر بر آرد خواب
 زمانه کردم داد خواهد امان
 که در باغ این نقش روی نوز
 که نم گنج از سفته طبع پر
 در باغ ارم گل نوز لوی
 که اقبال شده باشد شکوه
 بیاسای آن روز روشن چو ماه
 که تا عهد برتبت پرین شرم

چو در سینه در سینه
 ز قانون حکمت بود و قری
 که بر هم نشاندم کردان تا کردان
 چو بر گنج گوهر گهسان پاس
 برین دلیری رنگ آینه شوق
 که از زبانه خوشتر شد آواز او
 بر دیوار راستی ساختم
 بود خوار گر پای برمه بود
 غلط رانده بود از درستی سخن
 برین عذر و گفته آن گفته باز
 مرا نیمه عالم آید بدست
 چنان گویم از طبع آموزگار
 بر قص آورده ام بیان را و آب
 چنان ست اندیشه را در گمان
 گل سرخ رویانم از خاک زد
 چو فیروزه فیروزه در جوی دور
 ز گل غلابی و در ارم جوی
 سخن زود کرد و گذارش بندید
 بمن ده بیا و زمین بوس شاه
 بیا و شه آن جام زمین شمر

خاتمه کتاب بر مدح ممدوح

ولایت تان شاه کیستی شاه	مرو ن که ملکه طاقان کلاه
ملک نفع الدین که از داد او	خو که با ده بر یاد او
پهلوت کاخره بدو تافته است	محیط تاج از تافته است
چو دریای ثالث منط سومی خاک	ز تالت شش جهان شش پیک
چو سیاه مشتری لب	نظای از یک یک لب
تبرج و بشلیت گوشتان	ربع نشین مثلث نشان
ز بنبری او جان شاد خوار	جهان را از چندین ملک یادگار
ستاره که بر چرخ سایه ریش	زده سکه عیده بر درش
جهان را به نیروی شانشین	ز فر ملک پر کرده از غم تهن
بزم آفتابی است از فرخت	بزم از دای جهان سوخته
ز روشن درونی که دارد جواب	بد چشم روشن شده آفتاب
چو شمشیرش آنگ خون آورد	ز سنگ آب و آتش برین آورد
چو تیر از گمان بکین انگشت	آسمان بر زمین انگشت
فرشت و غلبین در میان روم	پذیرای فرمان هر شش جوم
چو دیدم که بر تخت فیروز نشست	لبس بنبری بخت شد لبست
شماره محمود سوار او	که ریزم بر او رنگ شهوار او
هم از آب حیوان اسکندی	ز لالی چنین ساختم گوهری
چو از ساختن باز بر داختم	در گماه او پیش ساختم
سپردم بکین چنین گوهری	ز اسکندی هم با اسکندی

بها بادشاه را به پیروی تخت	بدو بادشاه سبزه تاج تخت
چنین بلب و رنگستان او	سوارک نفس باو جهان او
هی تاجداری که تاج سپهر	سیر ترا سر بر آرد ز مهر
لوی جهان شاه به بدایت	ترا دید دولت سزاوار تخت
ندارد ز گیتی کس آن دستگاه	که نزیلی فرستد سزاوار شاه
ازین گونه گل گبرانی چلید	دران شرف دریا کی آید پدید
نم خشم که ز سنگ خار آید	چو اندک بود کی بدیاری آید
نظامی که خود را غلام تو کرد	سخن را گزاشت، شب نام تو کرد
سنان پیش تخت تو سنان کشید	که آن موریش سلیمان کشید
مبین رتک طاوس بر و از او	که چون گریه زشت آید او را
ببین، ببل خمره بین کنز لوز	خود او آورد مرغ را از هوا
بن آن بلب کم کنز آرم تا ختم	سبغ تو آرا مکه ساختیم
لوا ای سرایم ز لایم تو	که ماند بدو با نام تو
بنام تو زان کرم این نام به	که زین کند نقش تو خامه را
سراییل بار از تو معصومیت	که پیل تو چون پیل محمودیت

بنجستی تو بے اندر خواد کی
 من این نامہ را گیر بر گفتی
 سہا کہ شقم بدن کار و داشت
 مراد اولو فتوح گفتن خست
 از ان شیتہ کاوری در صنیہ
 زبان تازان از سپہ پرنید
 جہان پیش خورد جوایت باد
 بیاساقی آن جام و شہ پان
 از ان می رجابر ابد و خوش باد
 خیرتہ فراوان خلوت بسی
 بخریب کجا گویہ سختی
 چو من کم زبان شوق بسیار داشت
 تہ اباد یا بندہ و سنگ و را
 ولایت ستان باش و لاق کہ
 بفتح و بر باش فیروز مند
 فروز از بندہ زندگانیست باد
 مہین وہ یکے سانہ و تنگہ
 مراثریت و شاہ راثر باد
 مہی شہ از دست خوار باد
 از نوہ قولہ ماسر و

CALL No. { ۸۹۱۵۵۱ ACC. NO. ۷۹۰۷
ن ۳۳۲۵
 AUTHOR نظامی گنجوی
 TITLE کنز نامہ
 Acc. No. ۷۹۰۷
ن ۳۳۲۵

Acc. No. ۷۹۰۷
 Class No. ۸۹۱۵۵۱ Book No. ۳۳۲۵
 Author _____
 Title کنز نامہ Date _____

Borrower's No.	Issue Date	Borrower's No.	Issue Date

MAULANA AZAD LIBRARY ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-books and **10 Paise** per volume per day for general books kept over - due.

